Serie nouă
decembrie 2016
12
(CLXXXV)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Interviu cu Carmen Petra-Basacopol
✓Muzica românească de pe ambele maluri ale Prutului
✓Festivalul Internațional "MERIDIAN", Bucureşti
✓Ansamblul "Volte" in Aula Palatului Cantacuzino
✓Aniversare Leontina Văduva
✓Festivalul Național de Romanțe "Crizantema de aur"

În imagine:
compozitoarea
Carmen Petra-Basacopol

Eşec şi temporizare

Timp de secole, componistica europeană savantă s-a întemeiat fie pe invocare sau celebrare, fie pe evocare ori reflectare, iar odată cu Romantismul s-a axat predominant pe instaurare, fenomen aflat sub semnul unei gravități responsabile, de mare amplitudine. Întregul veac douăzeci a fost dominat de tipologia autorului, care a instaurat un anume limbaj sonor, evitând invocarea, celebrarea, evocarea sau reflectarea, aflându-se însă într-o relație intimă cu fantezia al cărui coeficient de reuşită era modelat grație investiției de constructivitate aferentă unui opus. Cu cât gradul de constructivitate era mai mare, cu atât fantezia va fi fost mai pauperă, formalizarea parametrilor sonori sufocând inspirația, imaginația, spontaneitatea. Oricum, actul instaurării convoacă imperios invenția şi descoperirea, adică recunoaşterea unei melodii în căderea monotonă a picăturilor de apă, în bătăile roților de tren şi în loviturile unei maşini alternative ori identificarea nicidecum a ideii totale, ci a ideii fecunde. Toată lumea, credem, e de acord că a inventa înseamnă a crea ceva ce nu a mai existat anterior, în timp ce a descoperi este sinonim cu a pune în evidență ceva ce nu fusese încă aflat. Sperăm că nimeni nu e atât de naiv încât să creadă că invenția pe care, bunăoară, o dezvoltă un compozitor stă sub semnul arbitrarului sau, mai dihai, al hazardului (ca şi cum ar fi la cheremul unui ministru al norocului ori ar fi pus în fața unei cauze necunoscute a unui efect cunoscut). Plăsmuirea componistică nu se confruntă nicicum cu o realitate pre-existentă, aşa cum se întâmplă cu descoperirea, de pildă, din muzicologie sau din teoria muzicii. Invenția la Beethoven, în pofida imensei ei noutăți, respectă esența naturii umane, fiind solidară cu drama actului creator săvârşit prin sacrificii consistente şi apăsătoare renunțări. Invenția generează presiuni, dar aceste presiuni comportă mai multe grade de libertate decât, să zicem, descoperirea aristotelică a armonicelor naturale, confruntată cu o realitate fizică palpabilă, mult mai restrictivă decât realitatea estetică a creației beethoveniene. Un lucru e cert: în muzică există deopotrivă invenție tehnică şi descoperire artistică. Se poate spune, de exemplu, că unele descoperiri pe care ştiința fizicii acustice le realizează se sprijină pe invenții ale compozitorilor (de exemplu, pozițiile la instrumentele de suflat), aşa cum invențiile (multifonicele, de pildă), sunt rodul descoperirilor în ordinea maleabilității coloanei de aer în tuburile sonore. (Este de notorietate faptul că inventarea polifoniei s-a bazat pe unele descoperiri ale matematicii renascentiste). Invenția poate fi la fel de prodigioasă în tehnică şi în artă. Deosebirea dintre cele două se referă la stricta corelație a invenției tehnice cu descoperirea ştiințifică, opusă conexiunii mai slabe şi mai controversate dintre invenția artistică şi cea tehnică. Semnificativ este exemplul muzicii electronice, acolo unde arta sonoră este nemijlocit condiționată de unele descoperiri tehnologice. Mai mult, de nenumărate ori, teoriile, modelele sunt invenții cu ajutorul cărora se efectuează descoperiri, aşa cum grafurile, text-compozițiile, formulele ori schemele au constituit exemple ce au dus la naşterea conceptualismului ori aşa cum aparaturile electroacustice, emanciparea zgomotului, precum şi extrapolarea conceptului de obiect sonor au lansat muzica aşa-zis concretă. Dincolo de toate, invenția este iscodită de eşec, iar descoperirea de temporizare. După Jean Bernard, sunt invenții acele opere care odată ratate nu mai pot fi nicicum surmontate, redobândite şi sunt descoperiri acele fapte, procese, fenomene care, chiar dacă nu au fost aflate la un moment dat, se prezintă ca nefiind iremediabil irosite. *Simfonia nr.42* de Mozart constituie un eşec, o ratare definitivă, întrucât compozitorul n-a apucat să o mai scrie şi nici nu va mai fi compusă vreodată. În schimb, depistarea fenomenului de magnetism remanent la sfârşitul secolului 19 de către Otto Smith putea fi amânată, temporizată: de nu era Smith, cu siguranță ar fi fost altcineva peste un an, un deceniu, un secol. Mai mult decât atât, bunurile artistice, altfel spus, invențiile nu mai pot suporta ameliorări pe parcursul timpului, ele fiind definitive, imuabile, în timp ce achizițiile ştiințifice, descoperirile, adică, sunt necontenit reconsiderate şi recontextualizate, potențialul lor îmbogățindu-se şi precizându-se mereu. Asta şi pentru că o cantată de Bach, bunăoară, conține atributul perenității, în contrast cu banda magnetică, aidoma tuturor suporturilor de stocare a muzicii, care au suferit (şi suferă) un proces perpetuu de perimare.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Interviu cu Carmen Petra-Basacopol.......2-3

Muzica românească pe ambele maluri ale Prutului...4-5

Festivalul Internaţional "Meridian".......6-25

Ansamblul "Volte"..............................26-27

"Il Barbiere di Siviglia" la ONB............28-29

Congres Internațional de Muzicologie.30-31

Adio, Nicolae Licareţ...............................31

Aniversare Leontina Văduva................32-33

Cantautoare celebre...........................36-37

Festivalul "Crizantema de aur"...........38-43

Toamna şlagărelor..............................44-46

Carmen Petra Basacopol - 9 decenii de viață în muzică

Grigore Constantinescu: *Stimată Maestră, ne întâlnim pentru a vorbi despre un moment important pentru viața muzicală a lunii noiembrie. Carmen Petra Basacopol, ați asistat, în anul aniversar ce marchează împlinirea celor nouă decenii de existență, la prima audiție a* ***Concertului pentru pian și orchestră****, prezentat la Filarmonica din Oradea, avându-l ca solist pe Viniciu Moroianu.*

Carmen Petra-Basacopol: Un eveniment pentru mine, desfășurat în Sala Filarmonicii orădene, care se numește "Enescu – Bartok"; pe drept cuvânt un asemenea titlu. Foarte bine!

G. C.: *Este cel mai recent eveniment prin care vă sărbătoriți această vârstă.*

C. P.-B.: Da, însă lucrarea a fost scrisă mai demult, la începuturile tinereții mele. Muzica este deci optimistă și vioaie, un dialog antrenant între solist și orchestră. Orchestra nu numai acompaniază, dar așteaptă replicile pianului….

G. C.: *Asemenea mie, la începutul conversației noastre. Aș vrea să ne întoarcem puțin înapoi, în timp. Știu că sunteți din plaiurile Sibiului. Puteți să-mi spuneți, privind în trecut, care au fost motivațiile ce v-au îndreptat către artă?*

by RoZa Zah

C. P.-B.: Spre muzică? Trebuie să vă fac o confidență. Aveam trei ani și, împreună cu cele două surori mai mari, Mama ne trimetea, de-a lungul dimineții, să ne jucăm în curte, să profităm de spațiul liber, la aer. Aveam toate condițiile, în copilărie beneficiam la Sibiu de o vilă foarte frumoasă. De-abia apoi au urmat în viața mea zile foarte grele. Mama, care pregătea licența de absolvire la Conservatorul Municipal din Timișoara, condus de Sabin Drăgoi, avea nevoie să studieze. În timp ce ne jucam, eu mă retrăgeam, ascunzându-mă cu șiretenie sub pian, s-o ascult pe Mama cântând. Către finalul celor patru ore de studiu, uneori făcea greșeala să termine cu muzică de Chopin. Eu nu mai rezistam, începeam să plâng. Atunci mama mă descoperea, mă certa, "iar ești sub pian, surorile tale sunt la soare, iar tu ești ascunsă aici. De asta ești bolnăvicioasă". Când îi ceream să mă învețe să cânt, răspundea că de abia la vârsta de șapte ani este permis. Avea principiile ei. Dacă pianul rămânea liber, fără să știu să cânt la pian, compuneam, improvizam. Pentru asta a început mai devreme pregătirea mea. Să știți că muzica aparține mai mult copiilor decât celor mai vârstnici. Vă rog să mă credeți.

G. C.: *De asta, dumneavoastră, ați și rămas fidelă muzicii.*

C. P.-B.: Așa este. Nu o să credeți, dar acum mi-am cumpărat un pian nou. Ce ar putea crede cei care află că, la 90 de ani, îmi cumpăr pian! Dar și acum vreau să cânt, nu pe această pianină veche, ci pe un instrument bun.

G. C.: *Deci principala motivație a venit din timpul primei copilării.*

C. P.-B.: Dintotdeauna!

G. C.: *Cu cât s-au adăugat anii, viața a mers mereu împreună cu muzica.*

C. P.-B.: Cred că de atunci, toate astea m-au influențat, într-o oarecare măsură, nu-i așa?

G. C.: *Bineînțeles, până când a început pregătirea profesională. Există inițial elemente, argumente sufletești, care sunt cuprinse în personalitatea fiecăruia. Probabil, profesional, studiul a început mai târziu.*

C. P.-B.: Foarte târziu! Când am ajuns la Jora, îi spuneam că nu știu prea multe. "Maestre, sunt foarte fericită că voi învăța muzică"; iar el mi-a răspuns: "Fată, se vede că iubești muzica, dar și eu am făcut întâi Dreptul și pe urmă m-au lăsat la muzică, așa că nu este nicio piedică". Șapte ani am lucrat cu Maestrul Jora.

G. C.: *Începând de când?*

C. P.-B.: De la 18 ani, când am venit în București, tocmai ca să mă pregătesc să intru la studiile universitare, la Academia de muzică. Până atunci n-am beneficiat, ca Stroe, care a studiat cu Marțian Negrea de la șapte ani, ca și alți colegi de generație. Eu studiasem cu Mama numai pianul. În fiecare zi nu mă despărțeam de pian. Mama m-a dus, la 11 ani, la un concurs organizat de Sabin Drăgoi pentru toți muzicienii din țară. Pentru concurs, aveam un spațiu de repetiție pe scenă. Eram fericită să cânt ce-mi trecea prin cap. Studiam, apoi improvizam, fără să observ prezența lui Drăgoi în sală. La sfârșit, spre surprinderea mea, mi s-a adresat: "Ia vino aici fetițo, ce ai cântat?" Nu am vrut să spun."Lasă că știu eu ce ai cântat, acum să vii să dai concurs." Pe lângă premiul doi, am primit și o bursă de un an la Paris."

G. C.: *Ați plecat deci la Paris?*

C. P.-B.: Nici vorbă, mama nu a fost de acord să plec singură departe. Trebuia să termin liceul. Iar eu despre muzică nu știam nimic.

G. C.: *Deci, principalul îndrumător la nivel superior, a fost, mai târziu, Jora, care v-a învățat muzică și compoziție?*

C. P.-B.: Așa a fost. Mai târziu, când începeam să compun, Maestrul lua o lucrare de-a mea și o cânta de trei ori. Mă gândeam în sinea mea, Doamne, de trei ori, ca să șteargă două măsuri. Și pe urmă îmi spunea:"Ai văzut, fată? E bine, am cântat de trei ori ca să văd că e bine. Dar fără cele două măsuri. Nici nu știi ce mult contează în arhitectură, dacă pui o măsură în plus." Mă duceam acasă și gândeam că are dreptate Maestrul că ștersese două măsuri care probabil se repetau și stricau armonia construcției.

G. C.: *Viața în muzică a început cu pianul, a continuat cu învățătura și apoi compoziția. După aceea a fost un nou prag, cel în care ați intrat în cuprinsul lumii lui Mihail Jora. Dar nici asta nu explică de ce, în continuare, în această îndelungată carieră componistică pe care ați împlinit-o, s-a ivit o asemenea diversitate de preocupări. Cred că nu sunt mulți compozitori români care au abordat spectacolul muzical - operă, balet -, lucrări concertante iar, pe de altă parte, a avut preocupări insistente pentru muzica instrumentală, formații camerale și miniaturi vocale. Înseamnă o mare bogăție această diversitate. Nu numai ca stil, dar și ca multiple mijloace…*

Lucrări în care aplicația la specificul respectivelor instrumente este foarte deosebită, fie pian, flaut, harpă violoncel, violă. Deci, cum s-a ivit acest interes divers, dorința realizării. Se poate pronunța cuvântul "inspirație"?

C. P.-B.: Da, aveți dreptate. Eu, tot timpul, am mers numai pe inspirație. Dacă nu este inspirație, nu scriu.

G. C.: *Și inspirația depinde de factura interesului pentru un anume instrument? Sau și interesul pentru melos, pentru armonie…*

C. P.-B.: Nu pot să-mi dau seama, nu sunt așa lucidă, analitică, dar știu că așa simt că asta-mi trebuie… instrumentul ăsta-mi trebuie, neapărat! Așa cum a fost cu Stefan Ruha, care mi-a cântat mult **Concertul pentru vioară…**

G. C.: *Sunt mai multe concerte. Cel pentru harpă a fost primul?*

C. P.-B.: Nu! Era al treilea concert. Cât am fost în străinătate am scris și **Concertino de harpă,** pe care l-a cântat Ganțolea aici aproape în fiecare an.

G. C.: *Deci pentru harpă, pentru vioară…*

C. P.-B.: …Pentru flaut (cu Ionuț Stefănescu), pentru violoncel (Cu Marin Cazacu), interpreți de valoare. Ultimul a fost **Concertul dublu, pentru flaut și harpă**.

G. C.: *După modelul lui Mozart?*

C. P.-B.: Nu, nu m-am gândit la modelul lui Mozart. Când a fost programat la Filarmonica din București, au pus totuși Mozart întâi, înaintea lucrării mele, pentru că sunt instrumente care merg împreună, instrumente care se malează.

G. C.: *Din cele vorbite împreună, mi-ați spus că, înainte de a lucra partitura, auziți muzica.*

C. P.-B.: Ca orice compozitor care se lasă condus, sub valul inspirației. Sunt diverse feluri. Unul creează dodecafonic, fac calcule (am încercat și eu să scriu așa și… a fost o catastrofă!), altul meditează.

G. C.: *Deci ați preferat inspirația și visul?*

C. P.-B.: Știți, este foarte simplu cu inspirația, căci "ți se dă…"

G. C.: *Nu este așa de simplu, din ceea ce cunosc, căci am auzit multe lucrări semnate Carmen Petra Basacopol, pornind de la lumea liedului și mergând până la lumea spectacolului muzical, toate sunt lucrate și prelucrate cu rafinament. Această creație vie, nu vine doar dintr-un flux.*

C. P.-B.: Da, nu vine oricum, te copleșește și tu nu faci nimic, doar aștepți. Trebuie să știi. Bine, dar am făcut școală, o școală foarte severă cu Jora. De asta Maestrul a ținut foarte mult la mine. Contează mult atitudinea afectivă. Mi-a spus că n-a mai avut un elev care să iubească muzica așa mult. Am învățat de la el să lucrez minuțios, nu oricum, conform ideii că "orice merge". Nu, totul trebuie trecut prin filiera gândului și muncii de creație. În ce îl privește, el avea o mare răbdare, la vârsta dânsului. Mă credeți, știți cine era Maestrul Jora? Am trăit o școală extraordinară cu Maestrul.

G. C.: *Există cumva o contribuție a sa pentru muzica vocală de cameră?*

C. P.-B.: Nu, nu m-a influențat în niciun proiect. Ce voiam eu, aia mă lăsa să scriu, în deplină libertate. **Sonata pentru vioară** cu care am absolvit, se cântă și astăzi.

G. C.: *Deci, lied ați făcut pentru că ați vrut.*

C. P.-B.: Da. Și nu știu dacă nu am început ceva mai târziu, când am scris multe lieduri, vreo două sute. Dar, după Jora. Nu le-am scris în timpul lui Jora. În schimb, el era interesat de anumite stiluri, voia să te adaptezi, să te gândești. Dincolo de inspirație, ca studiu. Era compozitor și profesor. Fără îndoială, nu trebuia să cred că "sunt inspirată și asta este". Nu-i numai asta, trebuie să știi cum lucrezi. Se vede și în muzica lui Mihail Jora.

G. C.: *Dar, în acest proces de formare, cred, nu este important doar ce face un profesor, ci și ce preia de la el discipolul, pentru că modelul se modifică în funcție de temperamentul celui mai tânăr.*

C. P.-B.: Oricum, a mers foarte bine relația de profesor – elev, Jora și cu mine. Mi-a format inspirația, care a intrat în acest fel în muzica mea.

G. C.: *De la ce etapă de viață a început pentru Carmen Petra și interesul de manifestare personală al profesoratului?*

C. P.-B.: Ca argument, în primul rând, iubesc foarte mult muzicienii tineri, m-aș dărui fără niciun efort pentru ei. Doresc mereu să-i ajut, să-i ajut.

G. C.: *Ce ați predat ca profesor, la Conservator?*

C. P.-B.: Nu a fost ușor. Am intrat drept cadru didactic de-abia după opt ani, deși absolvisem cu Diplomă de merit (aveam numai calificative de 10, ca studentă), și aceasta datorită sprijinului lui Dumitru Bughici. Acasă la mine, i-am ajutat pe cei care mă solicitau cu Compoziția. La Conservator, cu formele muzicale, analize, cu licențele.

Mulți au venit către mine cu proiecte, cu lucrări. Fără interese materiale, deși eu am traversat foarte greu perioada studiilor, am răbdat de foame, fiind o familie care n-a fost pe placul societății politice, am suferit foarte mult ca origine socială. Doi dintre maeștrii mei, Theodor Rogalski și Paul Constantinescu, m-au ajutat mult cu sfaturi, când le arătam lucrările. Paul Constantinescu spunea "…cât suntem noi, să n-ai grijă. După noi îți va fi mai greu."

G. C.: *La vârsta de acum vă mai amintiți de lucrări de tinerețe?*

C. P.-B.: Da, cum să nu.

G. C.: *Sunt înregistrate în memoria compozitorului? Când vă gândiți la ele, le imaginați sunând? Ca acum 40-50 de ani?*

C. P.-B.: Păi de acum 40 de ani datează și **Concertul de pian**. M-am regăsit în el total, la prima audiție de acum. Numai că este foarte vioi, cum eram la acea vârstă.

G. C.: *Același lucru evocând baletul* ***Miorița****, opera* ***Ciuleandra****, le ascultați, le revedeți, ca un film?*

C. P.-B.: Eu am un mare defect. După creație - soțul meu o știe - nu exploatez ocazii în care lucrările mele trebuie să se cânte, să mă zbat pentru aceasta. Dacă se cântă bine, dacă nu, nu! Dacă cineva descoperă o lucrare, îi ofer partitura, dar altfel nu fac nimic. Eu vreau doar să scriu. Când compun, mă izolez într-o altă lume, din care cobor cu greu, în cotidian. Și acum, Viniciu Moroianu a descoperit la Magazinul "Muzica", singur, **Concertul de pian** și partitura. Nu m-am dus la el. Altceva este grija mea pentru tipărirea partiturilor, ca să las moștenire muzica mea.

G. C.: *Înainte de a încheia convorbirea noastră, doresc să-mi spuneți ce simțiți când ascultați, cântată într-o sală de concert, lucrarea pe care a-ți creat-o? Ce stare aveți?*

C. P.-B.: Nu spun decât că îi mulțumesc lui Dumnezeu de fericirea pe care mi-o dă, în clipa aceia. E o fericire să auzi că toți îți ascultă muzica și sala aplaudă, ascultătorii se ridică în picioare… Deja îmi pare prea mult. Dar fericirea că asculți ceva făcut de tine e un moment unic; n-aveți nicio grijă, că se răscumpără cu alte nefericiri, în alte probleme. Totul în viață este în echilibru.

G. C.: *Cele nouă decenii de existență, de viață în lumea muzicii, merită dragostea noastră, a melomanilor. Aniversarea aceasta mi-a sugerat subiectul convorbirii, dincolo de relatări biografice, de citate din cronici și opinii ale contemporanilor, nu-i așa?*

C. P.-B.: Numai într-o oarecare măsură. Aș vrea să vă ofer lecturii câteva cuvinte pe care le-am citit într-un program al concertelor Filarmonicii bucureștene. Muzicologul Ozana Alexandrescu, întotdeauna încheie programele de la Filarmonică așa: "Deși atât de diversificată stilistic, creația compozitoarei poartă o amprentă originală prin prospețimea inspirației, eleganța construcției și capacitatea de a comunica în mod direct cu auditoriul".

Interviu de Grigore CONSTANTINESCU

Muzica românească de pe ambele maluri ale Prutului

O sumă de importante evenimente culturale prilejuite de deplasarea maestrului Adrian Iorgulescu, reputat compozitor şi Preşedinte al UCMR, s-a desfăşurat la Chişinău, la sfârşitul lunii octombrie.

În prima zi a vizitei, pe 25 octombrie, domnia sa a susținut un master-class la Academia de Muzică, Teatru şi Arte plastice în fața studenților şi profesorilor catedrei de compoziție şi muzicologie, precum şi de la alte specialități. Participanții s-au bucurat de privilegiul de a admira fragmente din lucrările: *Concertul pentru percuție şi orchestră de coarde*, *Concertul pentru pian şi orchestră*, ciclul coral *Strigături*. Audierile au fost însoțite de comentarii prețioase ale autorului cu referire la stil, concepție, modalitățile de organizare a materiei sonore, particularitățile formei. Prezentând cea dintâi partitură, invitatul a profitat de prezența în sală a percuționistului Alexandru Matei, rugându-l să comenteze textul din perspectiva executantului. Acesta a făcut o analiză specifică convingătoare şi, adresându-se studenților-compozitori, a remarcat utilitatea colaborării interdisciplinare în procesul artistic. În contextul comunicării pe care maestrul Iorgulescu a transformat-o cu eleganță în dialog, au fost punctate subiecte de actualitate, teme cu caracter estetic şi aplicat. Ar putea oare interpretarea ”vie” să fie substituită în viitor de cea virtuală, de muzica realizată la calculator? Care sunt factorii psiho-fizici ai acestei probleme, deloc futuriste? Profesorii şi studenții au acceptat cu mare interes provocarea, aducând argumente din domeniile percepției sonore, acusticii, praxisului, ş.a.

Adrian Iorgulescu
foto: Ion Ştefănescu

În cea de a doua zi a vizitei, la sediul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor s-a desfăşurat o *Masă rotundă* în cadrul căreia au fost evaluate perspectivele unei colaborări intensificate între UCMR şi UCMM. Domnul Iorgulescu a apreciat colaborarea pozitivă dintre cele două uniuni, în baza Convenției semnate în octombrie 1990, menționând totodată noile orizonturi în vederea sincronizării şi armonizării proceselor istorice, sociale şi economice dintre cele două țări. Preşedintele UCMR şi UCMR - ADA s-a referit la aspectele manageriale, structurale, financiare ale funcționării instituției, la programele principale derulate de acest organism profesional de elită, dar şi la problemele legate de chestiunea drepturilor de autor. La reuniune au participat şi reprezentanții unor organizații de gestiune colectivă de la Chişinău.

Pe 27 octombrie, distinsului oaspete i s-a decernat titlul de Doctor Honoris Causa al Academiei de Muzică, Teatru şi Arte plastice din Chişinău, urmare a deciziei Senatului adoptată în 27 aprilie 2016. Ceremonia a fost deschisă de doamna Prof.Univ.Dr. Victoria Melnic, Rectorul AMTAP, care a remarcat în cuvântul inaugural ipostazele în care cel omagiat a excelat prin talent, profesionalism şi originalitate. *Laudatio* în onoarea sa a fost citit de doamna conferențiar Cristina Paraschiv, Decanul facultății Interpretare muzicală, Compoziție, Muzicologie.

În cadrul alocuțiunii de acceptare, excelența sa a mulțumit comunității academice, Senatului, corpului didactic al AMTAP pentru onoarea acordată. A evidențiat calitatea raporturilor tradiționale, pe care le are cu compozitorii, muzicologii şi profesorii din Republica Moldova, precum şi cu studenții basarabeni, susținând că obținerea înaltului titlu de Doctor Honoris Causa îl obligă să contribuie suplimentar la apropierea dintre instituțiile culturale şi educaționale aferente. A subliniat necesitatea unei colaborări concrete, pragmatice, în etapa actuală, după declarațiile de bune intenții făcute la începutul anilor ‘90. Într-o manieră subtilă, s-a referit la credo-ul său profesional, moral, dar şi la poziția de cetățean implicat.

Au urmat mesajele de felicitare. A luat cuvântul, Academicianul Valeriu Matei, scriitor, Directorul Institutului Cultural Român *Mihai Eminescu*, apoi, profesorul universitar Ghenadie Ciobanu, Preşedintele de onoare al UCMM, persoană care, probabil mai bine decât alți colegi chişinăuieni, îl cunoaşte pe laureat după o colaborare constantă şi rodnică de peste un sfert de veac. El s-a referit la particularitățile stilului componistic, profund individual, al maestrului Iorgulescu, la valențele muzicii, la rafinamentul demersului său artistic, civic şi intelectual. În altă ordine de idei, vorbitorul a remarcat

Adrian Iorgulescu alături de Ghenadie Ciobanu, preşedintele de onoare UCMM (al doilea din dreapta)

faptul că puțini creatori şi, în general, reprezentanți ai sferei artistice şi-au asumat rolul de oameni politici, participând activ la procesul social. „Cu responsabilitate şi

competență Ministrul Adrian Iorgulescu a contribuit plenar la rezolvarea necesităților cetății, în special în sfera culturii. Domnul Președinte continuă o tradiție aproape seculară, ducând, metaforic vorbind, drapelul ridicat de inegalabilul George Enescu – primul Președinte al breslei. De-a lungul anilor, în funcția respectivă Adrian Iorgulescu i-a reprezentat cu strălucire și demnitate pe compozitorii și muzicologii români", a conchis Ghenadie Ciobanu.

foto: Ion Ștefănescu

Vizita celui evocat a culminat cu un concert simfonic extraordinar găzduit de Filarmonica Națională, în seara de 28 octombrie, susținut de Orchestra simfonică a Filarmonicii, avându-l pe Mihai Agafița la pupitrul dirijoral. Membrii ansamblului au surprins melomanii prezenți cu o gală de concerte instrumentale. La început au fost tălmăcite cu aplomb două opusuri recente aparținând compozitorului Adrian Iorgulescu: *Concertul pentru percuție și orchestră de coarde* și *Concertul pentru flaut și orchestră*, ultimul în primă audiție absolută, iar la finalul programului – *Concertul nr. 1 pentru vioară și orchestră* de Dmitrii Șostakovici. Manifestarea s-a desfășurat sub cupola proiectului *Muzica românească de pe ambele maluri ale Prutului*. În debutul său, compozitorul Ghenadie Ciobanu a mulțumit Institutului Cultural Român *Mihai Eminescu* pentru susținerea constantă timp de patru ani a acestui "proiect semnificativ pentru adâncirea raporturilor dintre creația muzicală de pe ambele maluri ale Prutului, pe de o parte, și promovarea valorilor românești ca un tot întreg, pe de altă parte". Totodată, acesta a arătat că producția maestrului este cunoscută și apreciată de specialiștii și melomanii chișinăuieni, lucrările sale, precum *Simfonia a doua*, *Concertul pentru clarinet și orchestră*, *Semnale*, *Divertismentul pentru coarde* etc., fiind interpretate în cadrul edițiilor Festivalului Internațional *Zilele Muzicii Noi* de la Chișinău.

Eminenții soliști, Alexandru Matei - percuție și Ionuț Bogdan Ștefănescu - flaut au încântat audiența prin virtuozitate și patos, deschizând ascultătorilor universul fascinant, surprinzător, al creației lui Adrian Iorgulescu, care se distinge printr-o sinteză a surselor, limbajelor și tehnologiilor contemporane, prin ethosul intens și printr-o poetică aleasă. În final, excelentul violonist Francesco Ionașcu a oferit publicului o excelentă versiune interpretativă a *Concertului nr. 1* de Dmitri Șostakovici. Auditoriul a răsplătit interpreții cu aplauze îndelungate.

Irina CIOBANU-SUHOMLIN

Recunoaștere pentru Luminița Guțanu-Stoian

Un dirijor trăiește din reverberațiile sufletești și muzicale ale celor pe care îi păstorește prin bagheta dirijorală; astfel își cucerește vremelnicia și veșnicia cel care știe să investească în alții mai mult decât în sine însuși... Un astfel de dirijor privilegiat este doamna Luminița Guțanu-Stoian, conducătoarea Corului Symbol al Patriarhiei Române, distinsă de curând cu ordinul Sf. Ierarh Martir Antim Ivireanul pentru mireni.

De curând, Luminița Guțanu-Stoian a colaborat cu Opera Națională din București în realizarea unui balet în colaborare cu Covent Garden-London Royal Opera House. Din decembrie 2015 i s-a încredințat, de către ilustrul prof. diacon Jean Lupu, calitatea de dirijor principal al Corului de Copii și Tineret Symbol al Patriarhiei Române (după o experiență desfășurată din anul 2008, ca dirijor secund). Alături de Corul Symbol a dat măsura valorii sale în evenimente impresionante: Săptămâna Internațională a Muzicii Noi, Festivalul George Enescu, la Opera Română din Iași, fiind și dirijor al Corului Facultății de Științe Socio-Umane de la Universitatea Spiru Haret din București. Din anul 2001, Luminița Guțanu-Stoian este dirijor adjunct al Coralei Nicolae Lungu a Patriarhiei Române (fiind prima femeie-dirijor la pupitrul Coralei), fondând și grupul coral Lyris.

Premiile din anul 2016 sunt obținute în Italia (Medalia de aur – Categoria Cor de tineret, Medalia de aur - Muzică sacră și Medalia de argint - Grand Prix la Concursul International Coral Claudio Monteverdi din Venezia), dar acestea încununează o activitate multiplu apreciată, iar discografia sa include 11 CD-uri în calitate de dirijor (2006-2015) și alte 9 CD-uri în calitate de artist liric (1999-2013). Turneele artistice la care a participat acoperă un spațiu cultural românesc și internațional deosebit de vast, Luminița Guțanu-Stoian susținând anual peste 30 de concerte (inclusiv la Ateneul Român), apariții la televiziune și emisiuni radio.

Diploma semnată de însuși Preafericirea Sa, Patriarhul Daniel al Bisericii Ortodoxe Române, consfințește astfel evenimentul – la 20 de ani de la debutul carierei sale dirijorale: ***am luat aminte la încredințările primite despre activitatea deosebită în apărarea și slujirea dreptei credințe, în promovarea artei, culturii creștine și spiritualității românești***. Înalte cuvinte, pentru o activitate prodigioasă a unui mare muzician tânăr, dedicat armonizării vocilor și sufletelor Corului Symbol, dar și Sfintei Liturghii (la care contribuie prin conducerea corului Patriarhiei

Române). Luminița Guțanu-Stoian are ca fundament muzical o excepțională pregătire foarte timpurie, așezată temeinic în Republica Moldova, dar și un bun-simț și o discreție ce caracterizează sufletele alese; ea este încă un argument în favoarea ideii conform căreia *cultura valorează numai dacă ajunge la spiritualitate, dacă ajunge ea însăși spiritualitate.*

Petruța MĂNIUȚ-COROIU

Festivalul Internaţional "MERIDIAN", ediţia a 12-a

MERIDIAN - 2016

Festivalul Internațional *MERIDIAN*, aflat la cea de-a XII-a ediție, a devenit treptat unul din proiectele importante ale Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Beneficiile acestui eveniment, cu rol de promovare a culturii muzicale contemporane, sunt extrem de însemnate pentru compozitori şi pentru interpreți. Este esențial ca publicul şi muzicienii să cunoască valori componistice şi interpretative reprezentative, să se stabilească contacte internaționale cu rol stimulativ de audiere, informare, verificare, confruntare.

Actuala echipă a imaginat Festivalul ca ipostază în care compozitori şi interpreți dăruiți să-şi găsească locul pentru a oferi specialiştilor şi melomanilor opere muzicale în armonie cu cerințele contemporane.

Conceptul de creație este pentru noi foarte larg. Ne străduim să cuprindem o paletă stilistică amplă, în care să se regăsească un număr mare de compozitori în viață şi parte dintre cei care au creat în trecutul mai mult sau mai puțin apropiat. Credem că nu există limite în înnoirea componistică. Se poate face orice împrospătare, cu condiția de a se crea necesitatea şi însuflețirea ei. Putem să ne încărcăm „ascultând" o floare, aceeaşi floare care nu este niciodată la fel, dar care ne dă energia dinaintea şi din timpul creației pentru comunicarea în plan superior, pentru naşterea muzicii, muzicii adevărate, unice, **care nu se mai aude, se simte**.

Ne bucură prezența muzicienilor de peste hotare, din renumite centre culturale europene şi nu numai. Amintesc în acest sens compozitorii *Menachem Zur* şi *Vladimir Şcolnic* - Israel, interpreții *Ana Gaceva* (pian) - Macedonia; *Matei Ioachimescu* (flaut) şi *Alfredo Ovalles* (pian) -Austria; *Barrie Webb* (trombon) - Marea Britanie. Avem acelaşi respect pentru muzicienii noştri, dar este dificil să menționăm fără să omitem compozitori şi interpreți, din multitudinea personalităților. Vom aminti totuşi soliştii şi ansamblurile prezente în cea de-a XII-a ediție a Festivalului Internațional *MERIDIAN*, în ordinea desfăşurării programelor: soprana *Bianca Luigia Manoleanu* şi pianistul *Remus Manoleanu*; Ansamblul *devotioModerna*; *Grupul de Muzică Nouă Traiect*; violonceliştii *Ella Bokor şi Mircea Marian*; Ansamblul de percuție *Game*; Cvartetul *Profil*; mezzosoprana *Claudia Codreanu* şi pianista *Diana Vodă*; Ansamblul *Archaeus*; Trio Contraste; pianiştii *Andrei Tănăsescu* şi *Roman Manoleanu*; flautistul *Cătălin Oprițoiu*, Ansamblul *AdHOC*; Trio *Mozaic*, violonista *Diana Moş*; pianistul *Mihai Ungureanu*; pianista *Mădălina Claudia Dănilă*; Cvartetul *Gaudeamus*; Ansamblul *SonoMania*.

A intrat în tradiția Festivalului Internațional Meridian omagierea unor personalități componistice de excepție. Anul acesta am avut un recital cameral dedicat lui Theodor Grigoriu, urmat de lansarea cărții *In memoriam Theodor Grigoriu (1926-2014)* şi de lansarea CD-ului 3 din Antologia Muzicii Româneşti – Săptămâna Internațională a Muzicii Noi 2016 – evenimente realizate cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la naşterea compozitorului, în parteneriat cu Fundația Theodor Grigoriu şi Muzeul Național George Enescu, în calitate de co-organizatori.

Menționez, de asemenea, lansarea CD-ului *Dialog* în interpretarea Trioului Contraste, a lucrării muzicologice *Patru secole de lied* de Grigore Constantinescu şi a concertului de muzică electronică, cu lucrări de specialişti ai genului.

Subliniem rolul component şi de substanță al Festivalului pentru înțelegerea înnoirilor componistice şi implicit interpretative, pentru amplificarea numărului de beneficiari deschişi prelungirilor creatoare în producții elevate, al căror rezultat binefăcător va fi resimțit în timp.

Aducem mulțumirile noastre *Ministerului Culturii, Universității Naționale de Muzică din Bucureşti,* Muzeului Național *George Enescu*, co-organizator a trei evenimente din cadrul Festivalului, *Societății Române de Radiodifuziune, Institutului de Memorie Culturală (cimec.ro).*

Ulpiu VLAD
Director artistic al Festivalului Internațional MERIDIAN, ediția a XII-a

Slalom printre concertele Festivalului Internațional „Meridian".

Ajuns, prin eforturi financiare şi logistice importante, la cea de-a 12-a ediție, desfăşurată în perioada 14-20 Noiembrie 2016, sub directoratul artistic al compozitorului Ulpiu Vlad, Festivalul Internațional „Meridian" s-a bazat aproape integral (ca mai toate competițiile similare din țară), pe participarea unor interpreți şi formații din perimetrul autohton, cu excepția trombonistului britanic Barrie Webb - vechi şi statornic prieten al festivalurilor româneşti de muzică nouă - şi a pianiştilor Ana Gaceva (Macedonia) şi Alfredo Ovalles (Venezuela).

„Slalomul" meu a început în seara zilei de 14 Noiembrie, când, în Sala „George Enescu" a UNMB, a concertat formația **„devotioModerna"** fondată şi condusă

de către compozitoarea Carmen Cârneci, cu un program cu adevărat „mozaicat” geografic, dar unitar datorită atmosferei *predominant consonante* degajată de fiecare lucrare în parte. Un motiv în plus să reiau întrebarea din titlul unuia dintre ciclurile emisiunilor mele radiofonice: „*Muzica viitorului (prezentului) – o nouă consonanță*”?!

Invențiuni. Volume (1963), pentru violoncel şi pian (Dan Cavassi-Mihai Murariu) de Alexandru Hrisanide, a fost elaborată din multiple *permutări* de intensități sonore între cele două instrumente - două entități aparent incompatibile, deşi se susțin reciproc fie printr-un contrapunct escamotat, cu rafinamente şi asperități ce trec de la un instrument la altul, fie prin contraste puternice, conciliate însă de un sunet comun prelung, percusiv la pian, în *flageolete* alunecând în *glissando,* la violoncel, sau de sunetele scrâşnite ale violoncelului în răspăr cu salturile intervalice punctualiste ale pianului, creând mirajul a două lumi paralele. Interpreții au format un cuplu perspicace în redarea jocului volumetric al piesei. *Leda* pentru flaut şi vioară (Ştefan Diaconu – Raluca Stratulat), o *p.a.a.* de Mihai Murariu, pare să fi fost gândită ca o împletitură de bucle şi linii geometrice, contrapunct imitativ, politempii, secvențe antifonice şi consonanțe, ca şi când compozitorul ar fi urmărit pe de o parte grația, eleganța, suplețea, pe de altă

parte robustețea liniilor polisate ale formelor duale din sculptura omonimă, în marmoră, a lui Brâncuşi (*Leda*): una ovoidală (corpul miticei păsări), cealaltă tinzând spre verticalitate, din seria *Măiastrelor* sau *Cocoşului* (gâtul păsării). Cu grație şi eleganță au schițat şi cei doi instrumentişti contururile abstract-simbolice ale „lebedei”. Mai lirică, mai intens cantabilă şi mai picturală decât precedentele, piesa *Meandre* (*p.a.a.),* pentru flaut, clarinet şi fagot de Cristian Marina, pare să surprindă sinusoidele adierii vântului sau chiar ale modificărilor cromatice ale spectrului luminii, într-un văl fluid de culori timbrale. Instrumentele se evidențiază reciproc, prin splendide eterofonii polifonizate, părând să-şi „culeagă” sunetele direct din natură. Cu toate că instrumentele îşi punctează *nostos*-ul propriu, ele rămân concordante, încheind circuitul meandric în unison. O asemenea muzică, aproape ingenuă, şi-a găsit tălmăcitori pe măsură în măiestria trio-ului alcătuit din Ştefan Diaconu (flaut), Cristian Mancaş (clarinet), Cristian Buciumaş (fagot) care au evoluat sub bagheta sigură, cu gesturi minuțios drămuite ale dirijoarei Carmen Cârneci.

Dimitrios Maronidis (Grecia) a avut ideea de a compune X *Anthèmes* pentru flaut, clarinet, pian, vioară violoncel (*p.a.r.*) – o succesiune de *marşuri, imnuri şi ode* specifice a zece națiuni din Europa, Asia (Japonia) şi Statele Unite. Deloc descriptiv, limbajul s-a axat pe structuri ritmice punctualiste, de natură weberniană, pe un lirism cantabil, cu efecte onomatopeice pe alocuri, ca şi pe un joc timbral ce a subliniat valențele expresive ale fiecărui instrument. Ştefan Diaconu, Cristian Mancaş, Mihai Murariu, Raluca Stratulat şi Dan Cavassi au alcătuit un grup instrumental experimentat, cu o tehnică percutantă şi sugestivă, cu o mare elasticitate în privința nuanțării frazelor.

Preocupat de calitatea şi intensitatea sunetului, dar şi de contextul în care evoluează, în genere unul al „registrelor extreme”, Iannis Xenakis scrie, prin 1976, piesa *Dmaathen* – „titlu fără semnificație, ales pentru sonoritatea lui”, conform mărturiei compozitorului – pe care o dedică oboiului şi percuției. Exotismul, ca şi ecourile primitiv-ancestrale muzicii, se manifestă de la primele măsuri în linearitatea insinuantă a oboiului şi în ritmurile sălbatice, exorcizante ale tobelor. Senzația e aceea a unei duble provocări: în timp ce oboiul incită percuția cu lungimile limpide ale sunetelor, percuția pare să ademenească înseşi spiritele pământului când cu forța stridentă a ritmurilor de tobe, când cu imaginea lor răsturnată, „rotativă”, în pasajele străvezii ale vibrafonului şi xilofonului. Tandemul Valentin Ghiță (oboi)-Alexandru Stroe (percuție) a sesizat cu perspicacitate spiritul vag-concret al spectrului himeric xenakian. În *Studiu pentru Columna infinită*, Corneliu Dan Georgescu a pus accentul pe raporturile antinomice construcție-deconstrucție, silențios (static)-dinamic (exploziv), consonant-disonant simulând poate conturul formelor hexagonale şi punctul de contact gâtuit al modulilor supraetajați ce formează „Stâlpul Infinitului”, cum şi-a denumit Brâncuşi însuşi *Coloana*. Compozitorul combină puritatea rezonanței naturale a sunetelor cu sentințele drastice ale tobelor, cadențele perfecte ale oboiului, cu acordurile distonante ale pianului şi clarinetului, aidoma unui vânt puternic ce şuieră prin încheieturile *Columnei*, destabilizându-i echilibrul şi totodată menținându-i intactă verticalitatea. *Coincidentia oppositorum*. Splendid omagiu adus de către Corneliu Dan Georgescu operei brâncuşiene, la unison cu ansamblul devotioModerna, condus cu viziune sintetic-abstractizantă, dar cât de eficientă (!), de către Carmen Cârneci.

Aula Palatului Cantacuzino a găzduit, în 15 Noiembrie, concertul **Ansamblului de Muzică Nouă „Traiect”**, condus de către fondatorul său, compozitorul Sorin Lerescu. Oricât de „nouă” ar fi, muzica promovată de acest ansamblu, care va împlini în curând 35 de ani de existență, nu exclude latura afectiv-emoțională şi o anume *poetică* a expresiei, ce determină impactul empatic imediat asupra auditorilor. Programul a debutat cu lucrarea Dianei Gheorghiu, intitulată chiar *Mecanismele emoției* (*p.a.a.*) şi dedicată ansamblului „Traiect” (Geanina Săveanu Meragiu – vioară, Viorica Nagy – violoncel, Georgeta Radu – percuție, Alexandru hanganu – flaut, Andrei Podlacha – pian, Răzvan Gachi – clarinet, Florian Radu – Trombon). Pe fondul simbolic al „emoției”, susținut de timbrul filigranat al viorii, se derulează, într-o înlănțuire alertă, feluritele tipuri de manifestare a emoției/emotivității: melancolică, jucăuşă, plină de umor, neliniştită, cu accente dramatice, de

un calm interiorizat confundat uneori cu geamătul, ca cel insuflat de suita de *glissandi* a violoncelului. Ansamblul a reuşit să restituie polisemia acestei *reţele* emoţionale, construită cu atâta fler psihologic de către compozitoare, tocmai datorită abilităţii în dozarea coloritului timbral. Dacă ar fi să găsesc un atribut al piesei lui Stockhausen, *In Freundschaft* (*În prietenie*) pentru trombon solo, acesta ar avea ca punct referenţial „Codul Morse” – acea metodă de transmitere a informaţiei prin intermediul unui sistem secvenţial de linii şi puncte. Aşa am recepţionat eu muzica lui Stockhausen: ca pe o asociere de sunete punctiforme, intermitente, cu altele, liniare, dispersate prin salturi intervalice ample sau reîntregite prin formule ritmice variate, un fel de *puzzle* ritmico-timbral repetitiv. O repetitivitate excesivă însă, pasibilă de a deveni monotonă. Din fericire, Florian Radu a înnobilat timbrul trombonului, instrument mai rar întâlnit ca solist, rotunjindu-i şi purificându-i asprităţile îndeobşte cunoscute. Autentic în toate demersurile lui creatoare, tânărul compozitor Lucian Zbarcea nu ezită să-şi etaleze bogăţia afectiv-sentimentală într-o muzică de factură clasicizantă, cu aer romanţios, desuet uneori. În realitate, Lucian deţine arta construcţiei componistice diversificate, şi, în egală măsură, instinctul exploatării la maximum a valenţelor tehnico-timbrale ale instrumentelor, astfel încât, chiar şi o lucrare pentru un număr restrâns de „voci” – aşa cum este şi *The Meaning of Life* (*Sensul Vieţii*), pentru pian, vioară, violoncel (*p.a.a.*) - să sune *orchestral*. Muzica s-a mulat pe armoniile consistente ale pianului, adevărat pilon de susţinere a întregii arhitecturi sonore. În ciuda unui aparent eclectism formal, muzica lui Lucian Zbarcea are impact imediat asupra interpreţilor şi, implicit, a publicului – fapt remarcat în plăcerea, elanul, generozitatea cu care cei trei instrumentişti s-au întrecut în a descoperi şi tălmăci „sensul vieţii”. Specializat în muzica de jazz, compozitorul australian Don Banks a fost prezent, în concertul ansamblului „Traiect” cu trilogia *Prologue, Night piece and Blues for two (Prolog, Piesă de noapte şi Blues pentru doi)* pentru clarinet şi pian (*p.a.r.*). Cele trei momente muzicale au fost reprezentate prin trei elemente de tehnică şi limbaj componistice adecvate sugestiilor din titlu: ritmuri contrapunctice convergând spre unison cantabil; fraze cursive, calde (clarinet) şi arpegieri lente, confesive ale pianului; ritmuri de jazz cantabile. Remarcabilă, şi aici, plăcerea şi dăruirea cu care a fost interpretată piesa lui Don Banks. *Sonata nr. 4 pentru flaut solo* (cu mişcare scenică) de Dan Voiculescu a adus în prim-plan contururile spaţiului ondulat blagian (deal-vale-deal), alternând periodic două ritmuri, de către solistul care se plimbă printre pupitrele pe care erau răsfirate filele partiturii, fiecare preluând de fapt fraza precedentă îmbogăţită cu noi inflexiuni modale, cu tendinţe doinite şi ritmuri de joc de o simplitate arhetipală. Tactarea măsurii şi chiar a pauzelor, sincopate sau continue, cu piciorul, de către flautist este, dincolo de ilustrarea mecanică/manieristă, a paşilor unui joc popular, mai viu sau mai lent, o invitaţie de a medita asupra trecerii implacabile, misterioase a timpului. Plină de legitimitate interpretarea instrumentală şi scenică a lui Alexandru Hanganu. Ultima lucrare din concertul ansamblului „Traiect”, făurită din durităţi şi acalmii, din clusterele pianului, continuate ciclic de armonicele naturale ale câtorva intervale primare, cu admirabile eterofonii polifonizate şi sonorităţi transsubstanţializate, contingente cu zona inegalabilă a sublimului oniric, a fost *And after the fire (Şi după foc) - Concert pentru flaut, clarinet, vioară, violoncel şi pian (p.a.a.),* a compozitorului israelian Doron Kaufman. Interesantă structură interioară, unde sunetele consonante se risipesc, spectral, în varii unghiuri spaţio-temporale, şi se reunesc, pentru a se despărţi din nou. *Solve e coagula*. Versaţi în interpretarea muzicii noi, instrumentiştii formaţiei au punctat cu uimitoare dibăcie ramificaţiile radiale ale traseelor ritmico-melodice ale piesei. Cu siguranţă de sine şi gestică neostentativă - efecte ale îndelungatei experienţe componistice şi dirijorale -, Sorin Lerescu a sporit valoarea actului interpretativ al ansamblului.

Ansamblului de Muzică Nouă TRAIECT

Apariţiile în concert ale **Ansamblului de percuţie „Game”** constituie întotdeauna un eveniment sonor şi vizual aproape unic. Tot astfel a fost şi concertul pe care tinerii Irina Rădulescu, Iulia Bitta, Sorin Rotaru, sub conducerea artistică a mentorului lor, totodată iniţiatorul formaţiei, Alexandru Matei, l-au susţinut în după-amiaza zilei de 16 Noiembrie, în Sala „George Enescu” a UNMB. Programul, neaşteptat de restrâns ca număr şi durată ale lucrărilor, a cuprins patru creaţii cu profiluri estetice diferite: *Velocities* (*Viteze*) pentru un singur percuţionist (Sorin Rotaru), a compozitorului american Joseph Schwantner – un joc ritmic de game înlănţuite secvenţial, într-un *perpetuum mobile*, la marimbă, în combinaţii timbrale ingenioase cu efecte de orgă - *punctele de pedală* fiind unul dintre elementele stilistice specifice creaţiei sale; *L´abîme de Pascal* (*Abisul lui Pascal*) tot pentru un singur percuţionist

Ansamblului de percuţie GAME

(Alexandru Matei) de Liviu Dănceanu – o replică sonoră superbă a teoriei filosofului francez referitoare, cu siguranță, la conceptul de *vid* şi la *fluiditatea* acestuia, o muzică la limita inefabilului obținut printr-o varietate de tehnici percusive declanşatoare de sunete aproape virtuale, cu ecouri stranii în plan astral, probând aşadar existența vidului „deasupra atmosferei”, dar şi cu unele contorsionări născute din disiparea precipitată a sunetelor produse de atingerea lamelelor vibrafonului cu măturicile, efectul fiind analog ceremonialului ritualic de înduplecare a „spiritelor locului”; *Frâtres* (*Frați*) pentru trei percuționişti (Irina Rădulescu, Iulia Bitta, Sorin Rotaru) şi bandă, a estonianului Arvo Pärt – o muzică feerică, surprinzătoare prin contrastele dintre melodicitatea cu iz de orgă a marimbei, simplitatea cu ecouri renascentiste a vibrafonului şi xilofonului, şi ritmurile primitive ale tobelor, la fel de simple în arhaicitatea lor, adeverind „principiul parcimoniei” (Briciul lui Ockham); *Interpenetration 2* (*Întrepătrundere 2*) pentru doi percuționişti (Alexandru Matei şi Sorin Rotaru) de Joji Juasa – cea mai spectaculoasă dintre toate, datorită *întrepătrunderii* dintre sacru-profan simbolizată atât de gestualitatea actului interpretativ, cât şi de instrumentele utilizate, de la bețişoarele încrucişate şi lovite în aer, însoțite de strigătele interpreților, similare celor emise de luptătorii *kendo*, delimitându-şi teritoriile, ori marcând schimbarea formulelor ritmice, la *steel drum, timpani, clopoței, gonguri* şi *boluri tibetane*, toate cu trimiteri la unitatea dintre Om-Natură-Cosmos. A fost pasionant să urmăreşti felul în care eleganța stilului, creativitatea, dezinvoltura, exigența şi sobrietatea mentorului Alexandru Matei, s-au transpus în siguranța, dezinvoltura şi dinamismul creator al discipolilor.

Ansamblului ARCHAEUS

Foto: Marius Vâjoaica

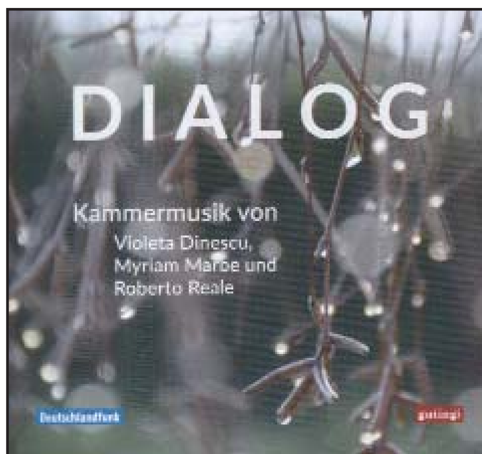
„Slalomul” meu printre meridianele componistice ale lumii avut ca punct terminus concertul susținut în 17 Noiembrie, în Sala „George Enescu” a UNMB, de către **Ansamblul „Archaeus”** fondat şi condus de către compozitorul, pedagogul, eseistul şi poetul Liviu Dănceanu, încă din 1985. De data aceasta, Liviu Dănceanu a întocmit un program menit să-i omagieze pe câțiva dintre maeştrii proeminenți ai componisticii şi pedagogiei româneşti, plecați de multă vreme dintre noi. 1. Amprenta căutării arhetipului Sensului din muzica lui *Ştefan Niculescu* a fost rememorată prin lucrarea *Sincronie I* pentru ansamblu (Anca Vartolomei, Rodica Dănceanu, Dorin Gliga, Ion Nedelciu, Şerban Novac, Alexandru Matei, Marius Lăcraru) – o revărsare de politempii şi politimbralități, din ai căror pigmenți, din a căror interferare se nasc texturi eterofonice, *plurivocalități*, dar şi *sincronii* ce conduc invariabil şi reiterativ spre „unica, dar complexa stare” care este *unisonul*. 2. Clasicitatea gândirii muzicale a lui *Tiberiu Olah* s-a reflectat într-o pagină din tinerețea compozitorului, *Sonatina pentru violină şi pian* (1953). Cu toate acestea, vigoarea, simțul proporției şi al măsurii în construcția formei tripartite sunt deja ferm conturate în concepția *Sonatinei*. Tiberiu Olah trece cu naturalețe de la suflul franckian, la ritmul de joc popular (I), la modalismul narativ, cantabil (II), şi la vitalitatea amestecului temerar de ritmuri populare şi jazz (III). 3. Predilecția lui *Anatol Vieru* pentru atingerea stării de contemplare în termeni de lumină, la capătul unor nelinişti existențiale apăsătoare, a fost relevată de *Sonata pentru violoncel* (1962). Din asperitatea corzilor duble, muzica accede, prin intermediul unor perioade ritmice precipitate năvalnic, la starea de plutire în suprasensibil din final. L-aş integra aici pe compozitorul israelian Vladimir Scolnic - deşi era penultimul din program – tocmai pentru că i-a fost discipol maestrului Vieru. *Celestial Depths* (*Adâncuri cereşti*), se întrupează din conglomerate ritmice telurice, vizând aceeaşi zonă suprasensibilă explorată de către mentorul său. Lucrarea este, în fapt, expresia dualismului aparență-esență, absență-prezență, imagine-realitate. Revin acum la ordinea din program. 4. Spiritul deschis, conectat la înnoirile formale şi stilistice ale muzicii secolului XX, cu care era înzestrat *Dan Constantinescu*, s-au reflectat în *Trio pentru vioară, clarinet şi pian şi percuție* – o piesă alcătuită din structuri pointiliste şi continuum-uri transfigurate, de extracție expresionistă, din sincope ritmice şi formule ornamentale proiectate tridimensional pe fondul vibratil al percuției. 5. Înclinația compozitoarei *Myriam Marbe* pentru sondarea ritualurilor primordiale ale culturii muzicale româneşti şi universale, s-a concentrat într-o piesă scurtă, *Incantatio* pentru clarinet solo, unde profunzimea enigmatică a ceremonialul incantatoriu ia forma disimulată a ludicului. 6. Dorința aproape obsesivă a lui *Aurel Stroe*, de a stăpâni taina meandrelor duplicitare ale *Timpului*, s-a oglindit chiar în titlul piesei care a încheiat concertul ansamblului „Archaeus”: *Humoreske mit zwei durchblicken zum leeren (Humorescă cu două aruncături de privire înspre deşertăciune (vid))* pentru ansamblu şi percuție. Caracterul umoristic al muzicii, cu accente ironice, sarcastice, pornite să atace imuabilitatea Timpului, fărâmițându-l, e marcat de episoade contrapunctice ale căror formule ritmice variabile implică dialoguri provocatoare, imitative între suflători, corzi şi instrumentele de percuție. Numai că, „filamentul” sonor nesfârşit susținut de vioară, confirmă zicerea lui T.S. Eliot, preluată drept titlu pentru Poemul său vocal-instrumental, de către Aurel Stroe: „*numai prin timp timpul poate fi cucerit*”!

Ce altceva s-ar mai putea spune despre membrii ansamblului „Archaeus”, decât că erudiția lor muzicală, meticulozitatea cu care abordează şi analizează textele muzicale, comuniunea dintre ei, consolidată şi cizelată de-a lungul a peste trei decenii de cântat împreună, sub conducerea riguroasă, mereu comprehensivă a lui Liviu Dănceanu, i-au făcut să-şi mențină până azi, prestanța actului interpretativ?

Despina PETECEL THEODORU

Trio CONTRASTE – lansare de disc şi recital

Trio CONTRASTE este o prezenţă constantă în MERIDIAN – Zilele SNR-SIMC, evoluţia celor trei muzicieni – Ion Bogdan Ştefănescu, Sorin Petrescu şi Doru Roman – fiind de fiecare dată apreciată ca unul dintre momentele cu certitudine interesante ale festivalului. În recent încheiata ediţie, Trio CONTRASTE lansează în deschiderea recitalului lor găzduit de Studioul de Operă şi Multimedia al UNMB un compact disc intitulat DIALOG (produs de *gutingi*, cu înregistrări de la Deutschlandfunk). Acesta este rezultatul cu numărul 5 al colaborării – mai vechi de 30 de ani... – dintre ansamblul cu axa Timişoara-Bucureşti şi compozitoarea Violeta Dinescu, care activează chiar de ceva mai mult timp în Germania, în ultimii ani ca profesor de compoziţie la Universitatea din Oldenburg. Din cuvintele interpreţilor am aflat şi ce experienţă extraordinară au însemnat sesiunile de înregistrări de la Deutschlandfunk, rezultatele fiind caracterizate ca impecabile. Dar, dincolo de calitatea tehnică a discului - decurgând din parametrii de acurateţe şi strălucire sonoră -, ceea ce, la ascultare, mi-a apărut ca remarcabilă este conceperea discului ca un întreg, în ideea că piesele de pe disc ar fi ascultate în desfăşurare continuă, precum în sala de concert. Textul din caietul însoţitor al discului DIALOG (semnat de Egbert Hiller) mi-a confirmat această impresie: la baza acestui proiect discografic s-a aflat un recital susţinut de Trio CONTRASTE - în aprilie 2013, la Walldorf - recital al cărui program a fost construit pe alternarea între piese cu caracter diferit, dar şi între cei trei compozitori prezenţi pe acest CD: Myriam Marbe, Violeta Dinescu şi Roberto Reale – ca într-o predare/preluare de ştafetă de la profesor la discipol.

Piesele **Violetei Dinescu** marchează pe disc începutul, mijlocul şi finalul acestei ştafete-în-timp, într-o simetrie ce reflectă şi poziţia ei de discipol-profesor. Începutul: ***Lytaniae für Britt Gun*** – o muzică reflexiv-meditativă cu accente tragice – are ca punct de plecare o litanie din Codex Caioni, pe care un travaliu componistic complex o dezvoltă într-un scenariu al Amintirii, conceput pentru multi-timbralul Trio CONTRASTE; impresionant aici Ion Bogdan Ştefănescu, care face din flautul său dublat la unison de voce - şi susţinut de un continuum choral electronic - parcă un (alt) instrument de suflat extras dintr-o arhivă muzeal-tradiţională. La mijloc: ***Schlachtfeld von Marathon*** - o suită de 10 miniaturi cu titluri subliniind dimensiunea evocatoare (*Atys*), descriptiv-poetică (*Rafale de vânt*; *Umbre ale unei amintiri*; *Ca din depărtare*; *Învăluit în noaptea cea mai neagră* ş.a.) – în totul (cu un concept bine tolerat de momentul actual...): o muzică gestuală, ce lasă instrumentele să se mişte comod, tratând „sunetele ca pe nişte fiinţe vii, care se sustrag organizărilor dinafară, spre a-şi spune propria lor istorie”*. Inspirată de un tablou cu acest subiect, dar şi de o proză scurtă a lui Edgar Allan Poe, Violeta Dinescu a compus mai întîi o piesă de pian, apoi versiunea pentru CONTRASTE, intenţionând să redea “un caleidoscop al fricilor şi speranţelor, o proiecţie de stări şi sentimente sugerând spaţiul dintre dezastru şi utopie”. (preluare/traducere liberă din caietul-CD semnat de Egbert Hiller.)

Între aceste prime borne: început şi mijloc, CD-ul propune alte două titluri. Întâi, lucrarea ***Pensée en creux*** (*Gând în gol*) a lui **Roberto Reale** (n.1974) – discipol al Violetei Dinescu la Universitatea din Oldenburg şi reprezentând pe acest CD generaţia mai tânără –, care asigură o ieşire din ethosul litaniei către o zonă mai luminoasă, ludic-reflexivă, cu personaje muzicale cuprinse într-o imaginară coregrafie ale cărei trasee ramificate se închid în final într-o manieră subliniat minimal-repetitivă. Urmează cele şapte ***Haikus*** compuse de **Myriam Marbe** iniţial doar pentru flaut şi pian (1997), în această versiune Trio CONTRASTE venind şi cu adaosuri de percuţie, făcute cu multă parcimonie. Sunt 7 miniaturi cu adevărat concentrate şi expresive, separate prin însuşi caracterul pregnant al fiecăreia, care, fără a evidenţia vreo măsurare a consistenţei sau duratei amintind de coordonatele definitorii/limitative ale unui haiku poetic, transmit preocuparea constantă a compozitoarei pentru fenomenul Timp; îngrădirile metrice - una din manifestările temporale - sunt aici evitate, ele fiind simţite ca „ameninţări sau înţepeniri”*... nu întâmplător zeul protector al acestor haiku-uri a fost declarat Pan, zeu al pădurilor, al naturii, al acelei libere mişcări pe care şi-a dorit-o Myriam Marbe în această lucrare de maturitate, în fapt una din ultimele ei compoziţii.

În a doua jumătate a recitalului-de-pe-disc, din nou o piesă de **Roberto Reale – *Passagio***, care tematizează dialogul (din ce în ce mai aglomerat al) flautului cu el însuşi, aducând o bine-venită notă idilică, şi ***Dialoghi*** (*Dialoguri*) pe care **Myriam Marbe** o prezintă în subtitlu ca fiind *mai mult decât o carte cu poze pentru Christian Morgenstern*, din textele căruia fragmente (...între gând absurd şi de profunzime) sunt recitate, comentând şi provocând comentarii sonore. Din cele iniţial şapte piese doar trei se încheagă în versiunea pentru Trio CONTRASTE: ***Introduzione: Das Fernklavier*** *(Pianul de departe)* – înrudită ca atmosferă cu suprarealistul “Pierrot Lunaire” şi prin tonul de *Sprechgesang* al recitării încredinţate pianistului Sorin Petrescu, un ***Scherzo*** trimiţând în plan muzical către acelaşi spirit *dada* al textelor (*Galgenlieder*) şi ***Passacaglia Gespräch einer Hausschnecke*** – un dialog trist, urmuzian, al melcului cu sine.

Cu ***Zeitglocken für Myriam*** (*Clopote de timp pentru Myriam*, 2000) Violeta Dinescu închide cercul tânguirii după maestra dispărută în 1997, şi totuşi nu este un cîntec de jale, ci mai degrabă o psihogramă a unei artiste cu o extraordinară putere interioară. Piesa integrează în aura sa şi muzica celei plecate, fără însă a o cita, „ca un spaţiu între sunete, care cheamă muzica ei, o sugerează şi reînvie”- după cum compozitoarea îşi descrie lucrarea.

DIALOG - un produs editorial remarcabil, care poate genera alte şi alte *Dialoguri* interesante între generaţii de compozitori, interpreţi şi iubitori de muzică contemporană.

*

Astfel preludat prin lansarea compact-discului, recitalul propriu-zis din MERIDIAN s-a constituit într-un

posibil comentariu al chiar dialogului propus de CD – extins acum pe mai multe meridiane (geografice) ale creației în spiritul internațional al festivalului. Pieselor (prezente și pe CD) ***Pensée en creux*** de **Roberto Reale** și ***Schlachtfeld von Marathon*** de **Violeta Dinescu** li s-au adaugat, în deschidere: ***Murmure*** de **Nicolae Teodoreanu** - muzică de stare, cu o dorită imprecizie, creând în *sottovoce* planuri subtile de culoare și rezonanță; apoi ***Ariake*** de **Jean-Cristoph Rojaz** (Elveția-Franța) – care propune un traseu luminos, cu o melodică în nuanțe discrete sau animată de efectele deja clasice ale flautului virtuoz; piesa pentru percuție-solo ***Tiger That Kills*** a argentinianei **Alicia Terzian** – căreia îi reușește o muzică motorică până la tumultuoasă desfășurată cu antrenantă siguranță de Doru Roman pe numeroase membrane, cinele și blockuri, cu un accent spectaculos adus prin recitarea unui scurt text într-un idiom indigen – și ***Hymne VI*** a francezului **Jean-Pascal Chaigne** – **o** piesă potrivită - prin alternanța lirism-zone dinamice, conduse cu nerv - unui final tonic.

O notă specială pentru lucrarea ***Centrifuga*** pentru pian și mediu electro-acustic de **Octavian Nemescu**, un opus aparte în creația contemporană pentru pian. Atât materialul sonor - la nivelul celulelor de bază, al tipului de dezvoltare prin încatenare, repetare și amplificare - care atinge adesea și un ridicat nivel de virtuozitate, cât și construcția severă, cu o durată a impresionării, poartă semnătura recognoscibilă a lui Octavian Nemescu. Între câteva intervale care revin obsedant și acorduri-clopote spectaculoase, gestului minimalist generator i se dă un amplu spațiu de evoluție, relansat din când în când prin revenirea fundalului static al *continuum*-ului electro-acustic în diferite planuri dinamice. Secvențele construite cu un calm quasi-atemporal creează un fascinant efect de rotire lentă spre rapidă prin acumulările de volum sonor direcționate spre cucerirea registrelor extreme ale pianului, cucerire relativizată constant de o cadențare perpetuu amânată, de unde și un sentiment de apăsătoare tristețe a Lumii, sentiment întărit în final prin stingerea în muzica supra-mundană (pe bandă).

Trio Contraste

Pianistul Sorin Petrescu – interpretul ideal al *Centrifugii* – urmărește cu vizibilă participare redarea cu fidelitate a gradațiilor de viteză, de încărcare ornamentală a parcursului pianistic, subliniind (parcă regizoral) asocierile neașteptate între registre extreme învolburate sau în rarefiere...

Așa cum anticipasem, întânirea cu Trio CONTRASTE a fost și de această dată unul dintre momentele cu adevărat interesante ale festivalului MERIDIAN.

Carmen CÂRNECI-CAVASSI

Ansamblul de muzică contemporană AdHoc

Programul concertului susținut de Ansamblul AdHoc, dirijat de Matei Pop, în seara zilei de 19 noiembrie 2016, în Sala “George Enescu” a Universității Naționale de Muzică din București, a cuprins lucrări ale compozitorilor clujeni, Hans Peter Türk, Adrian Pop, Ciprian Pop, Șerban Marcu, Gyorgy Ligeti. Promovarea Școlii muzicale clujene, atât de interesantă, atât de valoroasă, reprezintă una din liniile directoare ale activității formației AdHoc. A fost și un invitat de onoare, compozitorul, de acum celebru, Dan Dediu.

Concertul a început cu *Meta(l)reflection* pentru corn și mediu electronic, de Ciprian Pop. *Meta(l)reflection* este o reflecție, un solilocviu al cornului, desfășurat pe un fundal creat de mediu electronic. Linia melodică dezvoltă, în principal, intervalul de cvartă mărită, frecvent în folclorul bihorean, explorează registrele instrumentului, cu precădere registrul grav, și parametrii sunetului muzical, intensitatea, nuanțele, diferite moduri de atac, esențiale în producerea timbrului. A fost cântată, fără cusur, de Ioan Marina-Uifălean.

Am ascultat, în continuare, *Șase bagatele*, pentru cvintet de suflători de Gyorgy Ligeti, compozitor maghiar, rezident în Austria, unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai avangardei muzicale, contemporan cu Boulez, Berio, Xenakis, dar și cu Ștefan Niculescu, Anatol Vieru, Aurel Stroe. Ligeti a fost inclus în seria compozitorilor clujeni, lăsând deoparte talentul și faima sa, din mai multe considerente: s-a născut în România, la Târnăveni, a copilărit la Cluj unde a urmat liceul românesc și cursurile Conservatorului din Cluj, a compus un *Concert românesc* pentru orchestră, lucrările sale de tinerețe conțin intonații ale cântecului și dansului popular românesc și maghiar.

Cele *Șase bagatele* pentru cvintet de suflători, au fost extrase din *Musica ricercata* , un ciclu de piese pentru pian, compuse de Gyorgy Ligeti, după modelul caietelor *Microkosmos* de Bela Bartok. Maniera de compunere a acestei lucrări este pe cât de simplă, pe atât de ingenioasă; motivul inițial este alcătuit dintr-un singur sunet, după care treptat, se adaugă un al doilea, un al treilea, al patrulea, până la cele 12 sunete ale gamei cromatice. Din *Musica ricercata,* Ligeti a extras șase piese, pe care le-a aranjat pentru cvintet de suflători, cu titlul *Șase bagatele*, ce se succed conform suitei baroce.

Prima bagatelă, *Allegro con spirito*, construită numai pe două sunete, ritmul, intensitatea, nuanțele, combinațiile timbrale, compensând simplitatea extremă a melodiei, poate împlini rolul de preludiu al suitei. În bagatela a doua, *Rubato. Lamentoso*, am surprins sonorități de bocet românesc, iar cea de a treia, *Allegro grazioso,* este un cântec lung, în ritm de siciliană, cântat mai întâi de flaut și ulterior de oboi și clarinet. Bagatela a patra, *Presto ruvido*, este un dans, foarte rapid, pe un ritm aksak, și, următoarea, *Adagio. Mesto*, se dorește a fi un omagiu adus lui Bela Bartok.

Finalul *Molto vivace. Capriccioso*, implicit solo de corn, lontano, în chip de epilog, are un aer de familie cu Stravinski din perioada sa neoclasică.

Gyorgy Ligeti considera cele *Şase bagatele*, “preistoria” operei sale, dar această muzică, alertă, exuberantă, strălucitoare, cu discrete melancolii, se bucură şi astăzi de un real succes; membrii Ansamblului AdHoc - Raluca Ilovan, Bence Háaz, Aurelian Băcan, Rareş Sângeorzan, Ioan Marina-Uifălean, dirijor Matei Pop - le-au cântat excepțional.

Programul concertului a cuprins şi o lucrare în primă audiție absolută, piesa *Crochiuri* pentru clarinet şi pian, de Şerban Marcu. Compozitorul Şerban Marcu a studiat clarinetul, vreme de mai mulți ani, prin urmare, cunoaşte toate tainele instrumentului. Pianul se află, aici, în două ipostaze, de cutie de rezonanță, ori de partener al discursului sonor. În prima situație, clarinetul emite sunete prelungi, care pun în vibrație corzile pianului de concert, cu pedala dreaptă apăsată; astfel, sunetele lungi precum şi motivele, concise, pregnante, produc reverberații, efecte de ecou, sonorități inedite. Finalul lucrării este un perpetum mobile, cu pasaje de mare virtuozitate, interpretate, la superlativ, de Aurelian Băcan.

Piesa lui Dan Dediu *Aurorae* op.82 pentru cvintet de suflători, se înscrie în seria suitelor cu program, ale unor Debussy, Enescu, Ravel, Jora, Negrea, etc. Titlul întregului ciclu, *Aurorae,* ca şi titlurile fiecărei piese în parte, comunică ideile poetice care stau la baza compunerii acestei muzici. Pictorul – filozof, René Magritte, spunea, undeva, că atunci când pictează, se străduieşte să găsească exact acea imagine care poate susține un număr maxim de explicații. Muzica lui Dan Dediu invită, asemeni lui Magritte, la cât mai multe comentarii, glose, explicații, care pot fi, sau nu pot fi, consonante cu intențiile compozitorului. Dacă descriem *Aurorae* în termeni literari ori de artă plastică, fără analogii forțate, se pot imagina următoarele: în zorii zilei ajungem într-un iarmaroc, unde este zarvă mare, şi o atmosferă comparabilă cu *Petruşka* lui Stravinski; se aude, foarte clar, fagotul, cu cvintoletul său, ultrarapid şi ostinato, şi motive de fanfară, fanfara de la 10 Prăjini, de pildă, pentru că ea ar fi vedeta momentului. (Piesa nr.*1 Fanfare* – Prestissimo ardente e viscerale). Piesa a doua, *Flammes* (Moderato), trimite gândul la siluetele înalte, ca nişte flăcări, ale lui El Greco sau la sculpturile, mult alungite, ale lui Giacometti. În soloul cornului am desluşit un foarte scurt motiv din Mussorgski, din *Vechiul castel.* Partea a treia a suitei, *Abeille et Te lucis* (Allegro pesante – Molto vivace) este cea mai amplă, mai complexă, mai dezvoltată. Se confruntă aici două planuri disticte, un vechi imn latin, *Te lucis,* cu valorile sale egale, pesante, şi, o melodie suplă, delicată, cu ornamente, mordente şi triluri, care urcă şi coboară creând o atmosferă de plutire şi imaginea unui zbor de albine, încheiat cu un dans popular românesc, stilizat, intonat de clarinet şi reluat de fagot. Partea a patra, *Pietà* (Lento) este un coral, cu acorduri disonante, urmat de o melodie senină, luminoasă, asemănătoare cântecelor pastorale româneşti. Finalul suitei, *Totentanz*, (Giocoso strano) se poate interpreta ca o transpunere în lumea muzicii, a gravurilor lui Holbein cel tânăr, gravurile cu tema dansului macabru.

Am auzit, deseori, cum că maestrul Dan Dediu îşi supune interpreții la grele cazne, vezi piesa *Un bestiar mitologic*, pentru vioară şi pian, dar odată depăşite problemele tehnice, dificile, complicate, uneori desperante, se dezvăluie, în întregul ei, frumusețea şi adâncimea muzicii sale.

Piesa *Träume* pentru pian, de Hans Peter Türk, este omagiul autorului adus iubitei sale soții , doamna Gerda Türk, distinsă profesoară şi pianistă, plecată dintre noi, mult prea devreme. Ea-şi nota, în jurnalul său, visele nocturne, conținutul, simbolurile şi interpretările lor; ulterior, compozitorul Hans Peter Türk le-a transpus în arta sunetelor, găsindu-le corespondentele muzicale cele mai expresive. Piesa *Träume* a fost interpretată de Eva Butean, pianistă talentată, sensibilă, ea reuşind să surprindă şi să transmită, noblețea, romantismul, ce coboară din Schumann, Liszt ori Berlioz, şi acele stări de spirit pe care muzica le dezvoltă.

Concertul Ansamblului AdHoc, dirijat de Matei Pop, s-a încheiat cu *Sonata* pentru cvintet de suflători, de Adrian Pop. Am descoperit aici lumea barocului muzical, cu melodica şi armoniile sale, situate la “jumătatea drumului dintre diatonic şi cromatic” (am citat din prezentarea concertului serii, realizată de compozitorul, prof. univ. dr. Adrian Pop, coordonatorul ansamblului AdHoc) structurile, formele şi estetica sa. Partea întâia, în formă de sonată, este un cântec al zorilor, au-bad în franceză, (în lirica trubadurilor, aubad era un cântec de iubire). Partea a doua are un aer medieval, de veche stampă venețiană, iar partea a treia şi ultima, este un rondo, cu alternanțele sale, de cuplet şi refren.

Ansamblul de muzică contemporană AdHoc

Ascultând *Sonata* pentru cvintet de suflători, am remarcat melodia frumoasă, inspirată, scriitura polifonică de mare finețe, logica construcției discursului sonor, modul precis şi nuanțat în care compozitorul îşi exprimă ideile. *Sonata* pentru cvintet de suflători, de Adrian Pop, a fost excelent cântată; Raluca Ilovan – flaut, Bence Háaz – oboi, Aurelian Băcan – clarinet, Rareş Sângeorzan – fagot, Ioan Marina-Uifălean – corn, sunt virtuozii, sunt soliştii care cântă în ansamblu.

Matei Pop este un talent de excepție, este un muzician complet, un dirijor cu o tehnică sobră, elegantă, expresivă, eficace. Matei Pop reprezintă a treia generețe de

muzicieni ai familiei Pop ; bunicul său patern, prof.univ. Dorin Pop, a fost un eminent profesor şi dirijor de cor, artizanul Cappellei Transylvanica, formaţie corală de elită, împreună cu care a susţinut concerte de neuitat, tatăl său, Adrian Pop, este un distins compozitor şi profesor, şi el, la rândul său, este excelent.

Şi la actuala ediţie, a 12-a, a Festivalului Internaţional "Meridian", Bucureşti România, ca întotdeauna, Ansamblul AdHoc al Academiei de Muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca şi-a demonstrat excelenţa.

Veturia DIMOFTACHE

Trio MOZAIC într-o admirabilă dispoziţie artistică

În dimineaţa zilei de 20 noiembrie 2016 la Aula Palatului Cantacuzino într-o atmosferă destinsă, agreabilă, familiară, de liniştea şi aşezarea de week-end, ne-am reîntâlnit cu Trio Mozaic, formaţie camerală acreditată peremptoriu la nivelul publicului meloman, cât la acel al specialiştilor. Componenţii acestui trio sunt Emil Vişinescu, clarinet, Diana Spânu Dănilă, pian, Oana Spânu Vişinescu, vioară şi violă. Această identitate genetică, familiară, a fost şi de această dată faptul meritoriu care a creeat acea specială şi vibrantă trăire pentru artă care a fost ţinuta artistică în derularea întregului program.

Trio MOZAIC

Am ascultat mai întâi piesa **Two Puppies** pentru vioară, clarinet şi pian de Daniel Cohen din Israel, în care am urmărit o excelentă conturare a unei imagistici de certă teatralitate. În continuare am apreciat **Ipostaze** pentru clarinet şi pian de Viorel Munteanu, o melopee în alternanţe, în care un fond persistent de cântec popular şi de cântec de strană se structurează cu o tentă de fină expresie de modernitate. **Proporţii I**, pentru clarinet solo de Petru Stoianov, un studiu cu o scriere savantă, în care compozitorul uzează liber de procedurile şi procedeele din care rezultă sonorităţi noi, fruste, chiar dacă şi insolite.

În finalul acestei prime părţi am ascultat două remarcabile bijuterii muzicale, şi anume miniaturile **Dedicaţie** pentru violă, clarinet şi pian de Felicia Donceanu şi **Cântec de pustiu** pentru clarinet şi pian de Carmen Petra Basacopol.

Au urmat apoi, sub sigla **Cincisprezece minute de faimă**, cincisprezece minicompoziţii scrise de autori din Statele Unite şi Portugalia, din Argentina şi Marea Britanie, din Irlanda Nord şi Rusia, din Ungaria si Taiwan, într-o peroraţie sonoră perfect încadrată în semnificaţia care le este proprie. Această quasi suită cu o multitudine de compozitori se obiectivează atotcuprinzătoare, în ampla dimensiune a Planetei Muzica şi a elitelor care o populează şi îi dau strălucirea.

Mircea ŞTEFĂNESCU

Muzica prietenilor îşi mai are încă prietenii ei

Am contribuit, în 16 noiembrie, la numărul considerabil de spectatori de care ansamblul *Profil* a avut pe bună dreptate parte, cu ocazia recitalului pe care l-a susţinut în cadrul Festivalului *Meridian* din acest an. Desigur, când spun „număr considerabil de spectatori” mă refer la faptul că scaunele din Aula Palatului Cantacuzino au fost toate ocupate de către fanii obişnuiţi ai unor astfel de selecte evenimente – profesori şi studenţi ai Conservatorului din Bucureşti, critici muzicali şi alţi asemenea iscusiţi. Cine alţii, de fapt, să se încumete, când a intrat cumva în inerţie paradoxul unui festival care, deşi dedicat în exclusivitate celor mai noi muzici, se comportă şi e tratat precum o stafie, mai mult sau mai puţin abil înveşmântată în costumele publicitare, mai mult sau mai puţin preocupată de vigoarea unei tematizări şi structurări de ansamblu periodic reîmprospătate, o stafie ce tot bântuie prin rafinate încăperi în care stingherului, stoicului, fanaticului, suprarealistului ascultător de muzică contemporană i se oferă din nou şi din nou prilejul de a contempla fenomenul romantic al rarefierii şi al depunerii prafului? Sunt chestiuni arzătoare aflate demult la ordinea zilei, asupra cărora nu e acum momentul şi rostul să mai insist; le sunt cunoscute pesemne fiecărui cititor. Fiecărui cititor, într-adevăr, căci iată, nu se pomeneşte oare şi această tardivă adiacenţă la rândul ei bântuind prin rafinatul ghetou?

Revenind: cei ce au ales să reasculte ansamblul *Profil* au alcătuit un public relativ numeros, ştiind ei foarte bine de ce şi la ce fel de recital vin, căci profesionalismul persuasiv al interpreţilor şi consistenţa repertoriului propus s-au vădit încă o dată, confirmând reputaţia deţinută cu graţioasă autoritate de către acest grup cameral, coordonat de Dan Dediu, în micro-universul actualei lumi muzicale româneşti. Ascultându-i pe Diana Moş (vioara I), Petru Nemţeanu (vioara a II-a), Marian Movileanu (violă) şi Mircea Marian (violoncel), am simţit că nu e de ici de colo capacitatea unor interpreţi de muzică nouă de a-şi invita ascultătorii nu doar să ia la cunoştinţă, în moduri mai mult sau mai puţin cerebrale, ci chiar să se angajeze afectiv în actul ascultării. Fie că piesele prezentate invitau la o lejeră savurare pe măsura pitorescului meşteşugit (*Fantaisie en variations sur une thème populaire* de Horia Şurianu) sau a obsesivităţii lapidare (*Am I Falcon, a Storm, or an Unending Song?* de Jana Andreevska), fie că obligau la o pasională escaladare, prin amploarea dramaturgiei gestuale (*Cvartetul de coarde nr. 4* de Adrian Iorgulescu) sau prin neliniştea multifaţetării postmoderne (*Cvartetul de coarde nr. 3* de Alfred Schnittke), interpreţii au ştiut să procedeze astfel încât toate aceste diverse muzici să fie trăite de ambele părţi ale scenei la aceeaşi toridă temperatură. În plus, a fost demonstrat cuvântul decisiv pe care îl are în acest sens întotdeauna de spus însăşi ordinea de prezentare a pieselor,

adică posibilitatea de a alcătui programul unei seri muzicale ca pe o narațiune palpitantă, menită să urzească fire roşii imaginare şi să coperteze opusuri care altfel probabil că nu ar fi avut prea mult de-a face unele cu altele, dar care tocmai de aceea pot intra sub incidența unor iluminări din unghiuri inedite. În cazul de față, a fost sesizabilă arcuirea întregului recital într-un foarte bine gândit *crescendo* al intensității spirituale, într-o trecere de la politețurile ludice şi exercițiile agreabile din prima jumătate a programului la ulterioarele solilocvii lirice şi perorații cât se poate de grave (chiar tragice pe alocuri, dacă m-aş referi la histrionismul interiorizat al lui Schnittke). Interesantă a fost şi posibilitatea de a depista în cazul fiecărei piese coagularea în jurul unei entități fredonabile de la care sau înspre care îşi croia înaintările. Dacă, la început, Horia Şurianu şi-a ticluit, limpede, la vedere, destinsele comentarii variaționale în jurul şlagărului folcloric *Mociriță cu trei foi* (în intonarea căreia şi-a adus contribuția suplimentară chitaristul Costin Soare), macedoneana Jana Andreevska a ales o modalitate mai subtilă de trimitere la referințe nu doar muzicale, ci şi literare; anume, şi-a ipostaziat aforistica piesă ca o tatonare germinativă ce gravita şi se disipa, se oglindea şi se disimula în jurul unor aluzii delicate la fragmente din prima parte a *Sonatei nr. 3 pentru vioară solo*, BWV 1005, de Johann Sebastian Bach, această mişcare circulară fiind asociată de către compozitoare cu versurile unui poem din *Cartea orelor* de Rainer Maria Rilke. Doar pentru plăcerea gratuită de a înnobila acest colț de pagină, cred că merită citată traducerea lui Mihail Nemeş (din impresionantul volum *Opera poetică* de R. M. Rilke, apărut la Editura Paralela 45, în 2011):

„În cercuri ce cresc îmi duc viața, şi-aşa / tot trec peste lucruri din cerc în alt cerc. / Pe ultimul poate nu-l voi încheia, / dar vreau să-l încerc. // În jurul Domnului, turlă străbună, / mă-nvîrt de milenii mereu; / şi nu ştiu încă: sînt vultur, furtună / sau cîntec prea mare sînt eu.”

Chiar dacă robustul *Cvartet de coarde nr. 4* semnat de Adrian Iorgulescu nu a mai apelat în mod explicit la procedeul citării, mi s-a părut totuşi că închegarea lui formală s-a petrecut printr-o aceeaşi stabilire a condițiilor propice pentru invocarea unei prezențe care să se instituie suverană asupra tuturor zvonurilor, patronând, direcționând, când luminând intangibilă, când germinând subterană. E vorba mai degrabă despre un fel de citat imaginar, ivit pentru prima oară la lumină într-un subit episod lent de pe la începutul lucrării: o melopee hipnotizantă, cu inflexiuni bizantine, de o sinceritate şi simplitate lirică emoționantă, oarecum înrudită cu dulceața nostalgică a levitațiilor melodice enesciene. Această entitate autonomă sensibiliza cu atât mai mult cu cât, percepută retrospectiv, se detaşa pe fundalul gestualității trepidante din prima parte, de o nervoasă şi deopotrivă pastelată repetitivitate, căpătând apoi, pe parcursul restului cvartetului, valoarea reperului ideal, prin raport cu care toate nestatornicele creşteri şi descreşteri, chemări şi încălecări, rodiri şi ofiliri de foşnete şi plesnete nu păreau decât nişte progenituri sublunare, ba îndepărtându-se rebele, ba tinzând chinuite înspre odihna în luminişul aproape implauzibil conturat sub strălucirea acelei stele polare melodice. Am asociat toată această muzică în primul rând cu robustețea deoarece mi s-a părut că măiestria compozitorului s-a evidențiat mai ales în ştiința de arhitecturare a unor construcții sonore capabile în aceeaşi măsură de soliditate şi claritate savantă, de mlădiere şi divagare atunci când larghețea sentimentului o cere, de surpare şi reinventare ludică sau dramatică. Altfel spus, mi s-a părut ireproşabil simțul prin care Adrian Iorgulescu a strunit dozajul dintre contraste şi reminiscențe, intuind (şi, de fapt, plănuind) totdeauna la țanc punctele esențiale când se impun rupturi sau încălecări proliferante, intersecții sau prospectări ale unor noi traiectorii, astfel încât, oricât de larg i-ar fi suflul, ansamblul lucrării a avut proprietatea de a rămâne cu un chip bine definit în memoria ascultătorului.

Văzut prin raportare la piesele ce l-au precedat, *Cvartetul de coarde nr. 3* al lui Schnittke a adoptat o poziționare diferită față de procedeul citării, în sensul că nu

Cvartetul de coarde PROFIL

s-a mai conturat treptat, prin căutări şi apropieri de entitățile melodice care urmau să se impună abia retrospectiv drept instanțe guvernatoare. Dimpotrivă, compozitorul a afişat de la bun început, în mai puțin de un minut, trei scântei muzicale culese parcă la întâmplare din tradiții stilistice disparate ce acopereau jumătate de mileniu, abia pe baza lor construind apoi depărtări şi derivări remarcabile prin concentrarea şi organicitatea lor motivică, prin registrul expresiv de o violență autoritar controlată, în mod evident tributară modelului beethovenian, dar amintind, prin fluiditatea transformărilor structurale, şi de tehnica brahmsiană a „varierii dezvoltătoare”. A apărut mai întâi, etalându-şi proveniența de la sfârşitul anilor 1500, o cadență dintr-un *Stabat Mater* de Orlando di Lasso, al cărei diatonism „suspect” a fost repede contrazis de contorsionatul cap tematic din *Marea Fugă* a lui Beethoven (1825), şi, în sfârşit, de DSCH, faimoasa melogramă personală a lui Dmitri Şostakovici, folosită pentru prima oară în 1952, în *Cvartetul* său *de coarde nr. 5*. Este un fel de încălecare, chiar încăierare a lumilor, a contemporaneității cu zvonul fantomatic al unui vechi maestru, căci cadența diatonică din Lasso tot încerca să intervină la răstimpuri, ca un straniu semn de punctuație care ar fi fost menit să aducă limpezime şi împăcare, dar care, în realitate, a fost condamnat să fie înghițit în final de freneticul şi deznădăjduitul limbaj cromatic dezlănțuit de celelalte două citate, înrudite, în fapt,

prin transpoziţie, ca sâmburi explozivi ieşiţi din cutia Pandorei şi proliferant rodiţi în sensul umbrei şi al multiplicităţii discordante. Maniera ostentativă în care aceste module muzicale divergente sunt alăturate şi metamorfozate, ca şi cum compozitorul ar fi ales şi reîmbinat în moduri contradictorii câteva cioburi din trecute timpuri şi capodopere făcute ţăndări, impresionează cu atât mai profund, cu cât tot cvartetul pare astfel să nu se ipostazieze în altceva decât într-o consecventă demonstraţie a unui adevăr alternativ care, din perspectiva obişnuinţei de a considera autenticitatea glasului componistic drept un rezultat al purităţii stilistice, a părut pentru multă vreme prea puţin plauzibil. Anume, saturând textura întregii lucrări cu aluzii la diverse maniere muzicale (precum imitaţiile şi canoanele din prima parte sau, în a doua parte, valsul-scherzo tipic pentru secolul XIX) şi reuşind în acelaşi timp să se păstreze el însuşi în modalitatea personală de orientare şi antrenare cinetică a acestui eterogen flux muzical, Schnittke oferă o magistrală demonstraţie a faptului că o asemenea flagrantă şi stridentă juxtapunere de stiluri posedă nu doar savoarea piperată a expresivităţii produse de încrucişarea şi hibridizarea amprentelor, ci poate să capete coerenţă şi capacitate de emoţionare, în aceeaşi măsură în care s-a stabilit că se putea în vechea logică creatoare a omogenităţii şi clarităţii stilistice. Pe scurt, e vorba despre o întrupare-etalon a polistilismului practicat de Schnittke, binemeritându-şi locul deţinut între cele mai cântate lucrări muzicale din repertoriul produs după 1945. Eu unul m-amă bucurat cu atât mai mult că lucrurile s-au aranjat în ceea ce mă priveşte astfel încât să am ocazia de a stabili un prim contact cu o astfel de capodoperă nu prin intermediul înregistrărilor, cum epoca de faţă face să se întâmple de regulă, ci pe viu, prin mijlocirea ansamblului *Profil* şi a interpretării sale ce a avut din plin proprietatea de a te ţine cu sufletul la gură. De altfel, mi-am dat seama că am luat parte pentru prima oară la un recital de cvartet de coarde, ceea ce, îmbinat cu aerul de „rezervaţie culturală” creat de audienţa specializată întrunită în rafinata restrângere spaţială a Aulei din Muzeul „George Enescu”, inevitabil m-a trimis cu gândul la începuturile senine ale acestui sofisticat şi cerebral gen muzical, când gentlemeni amatori făceau muzică în mod amical, ca şi cum ar fi discutat de pe poziţii egale, fie subtili şi serioşi, fie puşi pe calambururi, ca „patru persoane raţionale conversând”, după cum Goethe avea să pronunţe atât de memorabil mai târziu. De atunci, desigur, multe s-au schimbat. Nu le mai descriu. Doar conchid observând că, în pofida sublimei preponderenţe a dezinteresului public pentru o atât de introspectivă şi intimă artă precum cea a cvartetului de coarde, recitaluri precum cel din 16 noiembrie demonstrează totuşi că ceea ce a început ca o muzică a prietenilor continuă să îşi aibă prietenii ei devotaţi, atât în rândul ascultătorilor, cât şi în acela al compozitorilor şi interpreţilor.

Vlad VĂIDEAN

Gaudeamus igitur! ...ascultând Cvartetul de coarde „Gaudeamus”.

A constituit o mare bucurie, a suscitat un interes aparte faptul că programul din acest an al Festivalului Meridian a inclus participarea unei formaţii instrumentale pe care, cu drept cuvânt, o putem considera ca fiind tradiţională, anume cvartetul de coarde. Cvartetul braşovean *Gaudeamus* este o asemenea formaţie care, iată, pe parcursul a trei decenii de continuă activitate, îmbină cultura tradiţională a cvartetului clasic cu momentele semnificative privind evoluţia formaţiei, a genului însuşi de cvartet de coarde, atât în secolul XX cât şi în perioadele actuale.

Căci observând cu atenţie performanţa recentă a celor patru muzicieni în Aula Palatului Cantacuzino, poţi realiza temeinicia asimilării culturii cvartetului clasic în ce priveşte coeziunea de acţiune, omogenitatea sonorităţii de ansamblu, dinamica acesteia, funcţionalitatea raporturilor timbrale.

Dată fiind alegerea titlurilor, programul susţinut de muzicienii braşoveni nu s-a situat pe direcţia prospectării unor soluţii experimentale în materie de disponibilităţi ale formaţiei; s-a urmărit evaluarea felului în care posibilităţile cunoscute ale formaţiei pot valorifica unele aspecte ale gândirii muzicale actuale, cele ataşate valorilor umaniste pe care le întâlnim în secolul XX, pe care le dezvoltă marile personalităţi ale epocii.

Cvartetul de coarde GAUDEAMUS

Două au fost lucrările care, din motive diferite, mi-au suscitat în mod special interesul. Mă simt atras, într-un anume fel apropiat, de zona spirituală pe care o frecventează şi o împlineşte compozitorul Ulpiu Vlad. Cvartetul pentru corzi al domniei sale, lucrare sugestiv intitulată *Prin sunetele florilor albastre*, creează o lume a meditaţiei înseninate în care tensiunea gândului determină interogaţii subtile, revelate în suprapuneri polifonice de o uimitoare sensibilitate; iar aceasta de o manieră în care transparenţele timbrale se luminează într-o viziune muzical-poetică extinsă. Să fie, oare, vorba de un post-impresionism situat în actualitate, în urma experienţei oferite de Olivier Messiaen? Poate.

Cu totul diferit în privinţa viziunii sale asupra menirii operei de artă, compozitorul israelian Menachem Zur, dezvoltă pe parcursul episoadelor celui de la 3-lea Cvartet, o gândire structurală de mare coerenţă, o construcţie temeinic constituită. Claritatea acţiunii componistice defineşte stabilităţi ale secţiunilor lucrării susţinute de evoluţii consistente într-un anume fel apropiate unei gândiri simfonice, bine fundamentate. Este motivul care mă face să apreciez acest demers componistic ca fiind apropiat de gândirea de tip constructiv dezvoltată cu mai bine de un secol în urmă de Paul Hindemith sau, în sens diferit, de Béla Bartók.

Recitalul muzicienilor braşoveni a oferit în debutul acestuia cel de al 3-lea Cvartet al compozitorului Vladimir Beleaev, muzician format în instituţiile muzicale de la Chişinău; …o lucrare de temeinică elaborare cvartetistică; …scriitură densă condiţionată de o densitate a expresiei ce face trimitere la un anume tip de expresionism pe care îl dezvoltă şcoala componistică rusă de la Şostakovici şi până – iată – în vremea din urmă.

Trebuie apreciat, pentru cei patru membri ai cvartetului *Gaudeamus*, pentru violonistele Lucia Neagoe şi Raluca Irimia, pentru violista Leona Varvarichi şi violoncelistul Ştefan Neagoe, pentru domniile lor, cele trei decenii de continuă fiinţare în domeniul muzicii de cameră, a cvartetului de coarde, se constituie într-o experienţă cu totul remarcabilă în domeniul genului, unul dintre cele mai pretenţioase, mai extinse din întreaga istorie a muzicii din ultimele două secole şi jumătate. Au pornit împreună din perioada studiilor universitare, la Iaşi. Au beneficiat de îndrumările membrilor Cvartetului *Voces*, fiind orientaţi pe direcţia unui profesionalism ce pune în lumină atât spiritul cât şi litera partiturii. Concertele susţinute în ţară, turneele europene numeroase, stagiile de pregătire susţinute în compania unor somităţi ale cântului cameral, cum sunt, spre exemplu, membrii celebrului Cvartet *Alban Berg*, au constituit împreună trepte importante pe drumul pretenţios al profesionalismului de înaltă clasă. Au fost adoptaţi cu entuziasm, de Filarmonica braşoveană, loc în care îmbogăţesc prioritar zestrea culturală-artistică a instituţiei, a locului. Aş spune că, acum, în acest caz, prospeţimea tinereţii se dovedeşte a fi întremată de maturitatea unei abordări cvartetistice cu totul remarcabile.

Dumitru AVAKIAN

Seducţia sonurilor electroacustice

Concertul de muzică electronică din cadrul Festivalului Internaţional ***Meridian*** din acest an (ajuns, în mod meritoriu, la cea de-a XII-a ediţie a sa), găzduit de Studioul de Operă şi Multimedia al U.N.M.B., desfăşurat la o oră destul de târzie (pentru mijlocul lunii noiembrie), a propus publicului (prezent, din păcate, în număr restrâns, dar presărat cu câteva personalităţi ale muzicii noastre) un program cu adevărat atractiv prin diversitatea estetică şi stilistică.

Debutul a fost un spectacol în sine, un moment artistic sincretic memorabil: ***„<<Evadare>> pentru doi dansatori şi mediu electroacustic*”** – autoarele fiind *compozitoarea Maia Ciobanu* şi *coregrafa Liliana Iorgulescu*, aceasta din urmă însuşindu-şi, ca de multe alte dăţi, şi partitura de interpret pasionat şi dedicat dansului contemporan românesc, evoluând în tandem cu *Andreea Duţă*. Mediul electroacustic a avut la bază un inspirat colaj de fragmente decupate din lucrările *„Pian excesiv II”* şi *Concert pentru clarinet şi orchestră de coarde*, material ofertant pentru coregrafie, realizat cu sensibilitate şi măiestrie de Maia Ciobanu. Cu un prolog pianistic metalizat, percutant, alert prin scriitura tip *toccata* adoptată, prin amplitudinea deschiderii registrelor şi atingerea unor noi dimensiuni sonore, autoarea a creat spaţiul ideal şi starea propice intrării în scenă a clarinetului solist şi, pe un alt palier, al soliştilor dansatori. Partitura clarinetului este una complexă, spectaculoasă, fascinantă, desfăşurată pe un fundal ritmic pregnant, ostinat, preluat de sunetul cald al orchestrei de coarde, profil ritmic ce constituie liantul perpetuu al mişcării scenice – asemenea un inedit *punctus contra punctum* al sunetului cu gestul/dansul. Ce a rezultat? O coregrafie excelentă, exploatând universul complex al relaţiilor între individualităţi care încearcă să-şi găsească un spaţiu comun; un moment artistic absolut remarcabil, în care muzica şi dansul s-au armonizat, completat, echilibrat, potenţat în mod atât de firesc, expresiv, convingător, într-o subtilă stare de graţie. Finalul a rămas deschis prin cel puţin o întrebare : e vital să evadăm din cifra simbolică 2, când acel 2 nu înseamnă, în esenţă, Unu?

Digital Birds, al doilea moment din program, reprezintă una din lucrările unanim apreciate ale autorului ei – *Călin Ioachimescu* (un împătimit al genului), dar şi ale creaţiei autohtone din acelaşi registru. Piesa a fost prezentată în mai multe festivaluri naţionale şi internaţionale şi selectată spre a fi difuzată în cadrul inaugurării instalaţiei de muzică electronică *„Dark Room*

Imagine din spectacolul <<Evadare>>

Auditions/Innersound International” New Arts Festival/Black Box, 28-31 august 2013. Atunci, ca şi acum, a impresionat înmănunchierea simfonică a cânturilor păsărilor, în care au fost îmbinate magistral diferitele tipuri de cânturi (cântul-chemare, cântul-semnal, cântul-ritual, cântul reprezentând principiul melodic însuşi), toate acestea fiind redimensionate prin diversitatea fascinantă a timbrurilor şi intensităţilor oferită de mediul electroacustic, şi plasarea lor într-un spaţiu infinit (perceput ca vibraţie fundamentală, cosmică).

NPFAI.3 aparţinând compozitorului grec *Dimitri Voudouris*, este o lucrare în care autorul surprinde publicul prin aducerea în prim plan a efectelor timbrale digitalizate aparţinând unui exotic instrument de percuţie – marimba africană. Pornind de la aceste efecte insolite, el concepe un univers electroacustic mozaicat, cu elemente specifice culturii muzicale în care acesta se înscrie ca instrument tradiţional. Fresca sonoră pare să calchieze spaţii cultural-artistice virgine, tulburător de frumoase prin puritatea lor nealterată şi, prin aceasta, prin unicitatea lor. Voudouris, stabilit în Africa de Sud, realmente subjugat de impresionanta paletă timbrală a acestui instrument, îi dedică lucrarea, îmbogăţindu-i şi nuanţându-i în manieră personală, originală, spectrul timbral, făcându-ne părtaşi la această irezistibilă experienţă muzicală electronică.

***„Luneburg soundscape*”** de *Cătălin Creţu* (lucrarea e cunoscută şi în varianta audio-video), e un peisaj sonor

plastic conceput, evocând, pe de o parte sunete din natură, captând şi redând, pe de altă parte, cu sensibilitate, vibraţiile imperceptibile care ne înconjoară şi care generează, în timp, crescendo-uri sonore impresionante, „verticalizate în sunete metamorfozate de orgă”. Sacralizarea Naturii, ancorată în concepţia panteistă, reliefează dimensiunea sublimă a lumii, surprinsă cu profunzime şi forţă creatoare de tânărul compozitor. Finalul la Unison consfinţeşte armonia dintre sublimul lumii noastre interioare, educat, instruit şi cultivat în şcoală, cultivat însă şi prin credinţă, cu cel al lumii exterioare, reprezentate de natură – creaţie primordială.

Ultimul triptic – ***Quilt*, *Big Gizmo* şi *Trans***, e semnat de *Sever Tipei* (compozitor român stabilit demult în SUA). Pornind de la estetica cotidianului, Sever Tipei, în cea mai bună tradiţie pragmatică americană, conturează o serie de instantanee electroacustice, situate la graniţa dintre sunet şi zgomot, izvorâte din existenţa trepidantă a metropolei americane – din toate mediile, prezentate într-o succesiune caleidoscopică semnificativă.

Concertul de muzică electronică s-a ridicat, prin valoarea fiecărei lucrări în parte şi a programului, în ansamblul său, la nivelul unui eveniment muzical internaţional de prestigiu, fiind o excelentă pledoarie *pro domo*!

Orientarea compozitorilor noştri contemporani către acest gen de muzică (adăugăm aici şi creaţiile multimedia), performanţele româneşti pe acest culoar – recunoscute, apreciate, premiate în spaţiul autohton dar şi în cel european, demonstrează certa lor valoare artistică, viabilitatea genului/genurilor, recunoscute şi împărtăşite de publicul educat, înscris cu adevărat în fenomenul de *culturiozitate*.

Carmen POPA

„Menajeria de sunete“ – SonoMania feat. Irinel Anghel

Ediţia din acest an a Festivalului „MERIDIAN“ a inclus şi un spectacol de muzică contemporană, sub genericul „Menajeria de sunete“, propus de Ansamblul SonoMania şi de Irinel Anghel. Ideea de la care au pornit este explicată chiar în programul festivalului:

„Menajeria de sunete“ îşi propune o incursiune în labirintul de fiinţe imaginare scornite de mintea compozitorilor sec. XX şi XXI, traseul şerpuind prin patru zone: „larve“, „insecte“, „păsări“ şi „bestii“.

Am asistat în sala „George Enescu“ a Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti la o succesiune de tablouri/scene muzicale semnate de: Irinel Anghel: *Flomizile Realităţii Imperceptibile din Muzeul Somnului* – o aproape muzică pentru ansamblu, Benjamin Britten (Marea Britanie): *Two Insect Pieces pentru oboi şi pian* (*Grasshopper*, *The Wasp*), Mihai Măniceanu: *Tricephalous* pentru oboi, clarinet şi clavecin, Kaija Saariaho (Finlanda): *Laconisme de l'Aile* pentru flaut, Sebastian Androne: *Greierele* pentru oboi, vioară, violă şi violoncel, Alexandru Sima: *Glowworms* pentru violă şi clarinet (p.a.a.), Gabriel Mălăncioiu: *Für Enescu*, partea a II-a pentru oboi, clarinet, vioară, violă şi violoncel, Megumi Okuda: *Kodama* pentru flaut, clarinet, vioară, violă şi violoncel (p.a.a.), Postludiu: *Cor de rozătoare*.

De la început, trebuie să accepţi convenţia şi să priveşti un astfel de spectacol-concert cu maximă deschidere pentru ceea ce înseamnă o viziune estetică neconvenţională, eliberată de orice constrângeri stilistice sau de idei preconcepute. Totul se subsumează insolitului expresiv, experimentării unor noi modalităţi de intrare în sunet, spiritului speculativ şi meandrelor unei gândiri arondate unui tip de construcţie muzicală aparte, şi mă gândesc aici, în primul rând, la Irinel Anghel, compozitoare şi interpretă preocupată de mulţi ani de astfel de experienţe artistice de sinteză între muzică, cuvânt, gest şi imagine.

Ansamblul SonoMania, condus de compozitoarea Diana Rotaru, a susţinut de asemenea, în ultimii ani,

concerte de acest tip în care ideea de vizualizare a structurilor sonore este inclusă într-un proiect sonor complex, ca expresie şi sens.

Am fost întotdeauna un adept al unor astfel de sinteze între plasticitatea gestului coregrafic, teatralitate, simbolistica unor poeme sau secvenţe filmate şi sonurile contemporane. Muzica poate trece astfel „dincolo de rampă“, într-o întâlnire cu publicul filtrată de convenţional, deschisă însă spre un univers al simbolurilor şi al expresiei artistice nedisimulate.

Concertul în sine s-a transformat în unele momente – prin apariţiile costumate ale interpreţilor, prin regia de lumini, prin mişcarea scenică şi inserţiile vocale – într-un *performance* cu o simbolistică aparte.

Muzica lui Irinel Anghel reflectă ideile sale estetice, sensibilitatea şi complexitatea abordărilor sale sonore. Asemenea intelectualului lui Camil Petrescu, Irinel Anghel „vede idei“ şi aş adăuga „simte idei“, cu o senzorialitate frustă, inconfundabilă, transformată într-o muzică interioară care trebuie mereu (re)descoperită.

În privinţa celorlalte muzici din program, am apreciat selecţia lucrărilor şi modul în care fiecare piesă – ca parte a unui întreg sonor, unitar în felul său, din punct de vedere expresiv – ne-a revelat totuşi idei estetice şi abordări diferite de limbaj, ca în cazul contururilor melodice şi structurilor armonice contrastante ale oboiului şi pianului din cele două piese de Benjamin Britten, *Grasshopper*, *The Wasp*, sau al savantelor trasee melodice ale flautului imaginate de Kaija Saariaho în *Laconisme de l'Aile*.

Aceeaşi dihotomie am întâlnit-o şi în piesa pentru oboi, clarinet şi clavecin, *Tricephalous* – excelent construită

– a lui Mihai Măniceanu, sau în opusul lui Sebastian Androne, *Greierele*, pentru oboi, vioară, violă şi violoncel – remarcabilă îmbinare între sonorităţi şi idei melodice contrastante, în cheie neoclasică.

Am ascultat în concert şi a doua secţiune dintr-o lucrare a lui Gabriel Mălăncioiu, pentru cvintet instrumental, *Für Enescu* – cu sonorităţi rarefiate, cu iz doinit – şi două prime audiţii semnate de Alexandru Sima: *Glowworms* pentru violă şi clarinet – cu un fin dozaj al structurilor sonore – şi Megumi Okuda: *Kodama* pentru cinci instrumente – o piesă de atmosferă, cu accente dramatice.

Ansamblul SonoMania: Diana Rotaru - director artistic şi conducerea muzicală, Raluca Stratulat - vioară, Ştefan Diaconu - flaut, Valentin Ghita - oboi, Mihai Pintenaru - clarinet, Tamara Dica - violă, Eugen - Bogdan Popa - violoncel, Mihai Murariu - pian, invitata specială Irinel Anghel - aproape voce, performance, secondaţi atent de Marian Cîtu (Rufi) – live electronics, au încheiat Festivalul „MERIDIAN“, ajuns la cea de-a 12-a ediţie, cu un concert mai aproape de spectacolul de idei, devenit implicit, o invitaţie pentru public de a intra în contact cu universul sonor incitant, ca expresie şi semnificaţie, al muzicii contemporane.

Sorin LERESCU

Bianca şi Remus Manoleanu

Bianca şi Remus Manoleanu – Conversaţii muzical poetice

Cu menirea de a inaugura cea de a XII-a ediţie a Festivalului Internaţional “Meridian”, ansamblul de duo cameral Bianca şi Remus Manoleanu şi-a invitat oaspeţii în aula Palatului Cantacuzino, la un elitar recital de lieduri contemporane. Experienţa repertorială îşi spune cuvântul în astfel de manifestări artistice, prin selecţia pieselor interpretate, succesiunea de elemente distincte stilistic şi modul de abordare, nu lipsit de surprize. Iată astfel, cei doi muzicieni ne-au propus pentru început un prim excurs pe meridianele europene, animat de dorinţa aducerii în atenţia ascultătorilor a unor nume consacrate aparţinând unor creatori de ultimă oră din liedurile Europei centrale, traversând totodată şi Oceanul, spre lumea nord americană. Ce am putut observa? Cu o anumită factură în care profesionalismul primează, literatura de lied german se manifestă prin caracteristici în care nu distingem neapărat afectul – Alexander Muno **Nachts am Schreibepult**, versuri de E. Mörike; poate Wolfgang Rihm este o excepţie, considerat un artist sensibil la timpuri trecute, în Ciclul **Gesänge op.1**, în care nu lipsesc aspecte mai apropiate de tradiţia romantică. Fluenţa poetică a limbii engleze a fost mai vizibilă în muzica de lied a americanilor Christopher Scinto, ciclul **Three Songs from Love** şi Jack Fortner, cu cântece pe texte de Emily Dickinson, dulceaţa rostirilor aflându-şi ecoul în versiunile celor doi interpreţi.

Pentru echilibrul acestui recital, s-a conturat în continuare un florilegiu de creaţii româneşti, receptat prin diversitatea producţiei creatorilor noştri, reflectând diverse generaţii. Daniela Cojocaru oferea şapte haiku-uri din ciclul **Muntele îndepărtat** (text Ion Codrescu), p.a.a. cu vrăjite formule poetic-muzicale, după reguli orientale. Cornel Ţăranu îşi păstrează obişnuita factură declamatorie cu detalii de particulară asprime tălmăcind cuvintele lui Nichita Stănescu în cele două poeme redate cu intuiţie teatrală de către soprana Bianca Manoleanu. Contrastul a fost evident prin transferul către nuanţări într-un convingător lirism poetic propriu muzicii Lianei Alexandra. Interpreta a dorit această vizibilă schimbare de expresie, pregătind astfel efectul unei piese concertante care solicită spectaculozitatea glasului cântat, în prima audiţie absolută a Irinei Odăgescu Ţuţuianu, **Miracol**. Să remarcăm totuşi, atât la Liana Alexandra cât şi la Irina Odăgescu, interesul manifestat pentru dialogul inspirator al textului cu muzica, fie că este vorba la prima menţiune de versurile lui Eugene Van Itteerbeck sau, pentru umătoarea lucrare, Ilie Comăniţă. Unitatea deosebită vers-melos aparţine, cu nuanţe de cântec românesc, în piesa lui Dan Bălan, **Gândul**, mergând pe urmele desenului poetic al lui Petre Ghelmez. Pentru încheierea panoramicului creaţiei de lied a compozitorilor noştri, eram interesaţi cum va arăta finalul recitalului, cu lucrarea originalului Andrei Tănăsescu, pentru care lumea expresiilor de gen priveşte spre un scenariu declamatoric, cu acompaniament orchestral, un finat capabil a ne convinge că vocea şi pianul “combat”, în cele mai dificile condiţii de exprimare, încheind întreg recitalul cu o imprecaţie culminativă.

Am urmărit, asemenea altor prilejuri, felul în care interpreţii trăiesc cu plenitudine adresarea către public, tălmăcind personal fiecare motivaţie a partiturii, de fapt a partiturilor, în care se implică, unindu-şi sentimentele. Ceva adevărat şi frumos, care merită afecţiunea noastră.

Grigore CONSTANTINESCU

Un recital în trei dimensiuni interpretative

La mijlocul desfăşurării programelor Festivalului ”Meridian”, ediţia XII-a, s-a ales spaţiul recitalului propus de mezzo-soprana Claudia Codreanu, una dintre muzicienele binecunoscute pentru realizările sale în domeniul repertorial al liedului universal şi românesc. Respectând interesul pentru creaţia autohtonă, interpreta a proiectat, în cuprinsul programului susţinut la Aula Palatului Cantacuzino, miniaturi vocale selectate din creaţiile de gen ale mai multor generaţii de compozitori. Pentru debut, spre lauda sa, a optat pentru două piese de Zeno Vancea, autor foarte rar prezent pe afişele vieţii noastre muzicale. Pe versurile lui George Bacovia, condeier

puțin mai vârstnic decât compozitorul, **Moina** şi **Alean** înfăţişează o ambianţă melancolică transcrisă de muzica acestor lieduri, adecvat tălmăcită de Claudia Codreanu în spiritul epocii interbelice. Mai aproape de secolul XX, Diana Vodă, pianista care a asigurat susținerea acompaniamentului acestui recital, ne-a oferit lucrarea sa, **Ceva ca rugăciunea**, pe versuri de Marin Sorescu, păstrând acelaşi spirit nostalgic, nuanţat de lirismul temperamental al compozitoarei. Oglindind drumul generațiilor, cele două lieduri pe versuri de Mihai Eminescu, compuse de Livia Teodorescu Ciocănea, impresionează prin modul în care se inspiră din lumea şi filozofia romantică – **Melancolie, Odă în metru antic** - solicitând o complexă traducere şi sensibilă abordare a culorii vocale ce caracterizează arta Claudiei Codreanu. Situat între aceste două partituri ale compozitoarelor menționate, Dan Buciu impunea, în liedul **Inventar,** sarcasmul declamatoriu ce valorizează convingător scrisul Ninei Cassian, subliniind sensul cuvintelor, pentru a descrie o ambianță ironică, poate şi amară, ce a convenit de minune celor două interprete, prin punctările pianului şi melosul textului oferit mezzo-sopranei. În memoria unei recente şi triste despărțirii, muzicienele au reverberat o undă lirică din muzica lui Nicolae Coman, preluând nostalgic poetica iberică a lui Miquel Marti I Pol. Proporțiile întregului program au prilejuit reîntoarcerea la poezia bacoviană, odată cu cele trei lieduri supraintitulate **Prin anotimpuri bacoviene,** *Note de primăvară, Nocturnă şi Ninge*, pentru voce, vioară şi pian, de George Balint. Este vorba acum de simetria opusă generației cu care a debutat întregul concert. Trăirea este aici definitorie, textul fiind preluat şi disociat divers între cei trei interpreți, meniți a găsi fiecare, individual, nuanțe, sunete, motive, ritmuri care îşi află rezonanța într-un discurs de subtilă şi elitară unitate, ce înfăptuieşte parcursul fiecărei personalități, de la vioară la glas şi pian. Dificultatea deosebită a fluxului muzicii a cerut şi o atenție aparte a ascultării, cei trei muzicieni meritându-şi prin aplauze răsplata valorică. Un concert în care se creează iluzia timpului ce trece atrăgând sensibilitatea şi participarea publicului, acest recital al Claudiei Codreanu, însoțită de Diana Vodă şi, nu în utimul rând, a lui Ladislau Csendes a reprezentat, desigur, momentul echilibrului fericit din contextul Festivalului.

Claudia Codreanu, Diana Vodă, Ladislau Csendes

Foto: Marius Vâjoaica

Grigore CONSTANTINESCU

„Reveniți, dragă maestre!”

Intram în seara de 18 noiembrie în Aula Palatului Cantacuzino pentru a asculta concertul cameral dedicat memoriei muzicianului Theodor Grigoriu. Ochii mi-au căzut mai întâi asupra mesei pe care erau înşirate cărțile sale, partituri şi discuri având gravate creații valoroase, lăsate de maestru moştenire prețioasă muzicienilor de astăzi. Erau mărturii ale unei activități intense, de o viață, pe tărâmul culturii, în cele mai diverse modalități: componistică, eseuri, critică, educație, filozofie, publicistică de calitate sub toate aspectele. Înaltă conştiință artistică, civică, pusă mereu în slujba frumosului, respectul pentru valoare şi tradiții, iată ce găsim privind în urmă spre opera lui Theodor Grigoriu. Interesul pentru multilateralitatea aspectelor din universul uman s-a reflectat în varietatea ideatică a lucrărilor sale muzicale cuprinzând toate genurile creației culte, vocale şi instrumentale. Pe fiecare ni le-a prezentat şi ni le-a explicat, având darul vorbirii şi talent literar deosebit. Cât despre omul Theodor Grigoriu, toți cei care l-au cunoscut ştiu câtă generozitate şi dăruire a manifestat în inițiativele şi acțiunile sale.

Sunt idei pe care le-a enunțat şi profesorul universitar dr. Grigore Constantinescu în emoționantul său cuvânt care a prefațat concertul.

Cei care au dat viață câtorva lucrări reprezentative din creația lui Theodor Grigoriu în seara de 18 noiembrie, înscrisă în programul festivalului "Meridian"de anul acesta, sunt artişti care s-au angajat cu ani în urmă în a face cunoscută şi răspândită muzica maestrului, fiind interpreții primelor audiții ale pieselor respective: soprana Bianca Luigia Manoleanu, pianiştii Remus Manoleanu şi Andrei Tănăsescu, la contribuția cărora s-a asociat şi tânărul pianist Roman Manoleanu.

Ciclurile de lieduri intitulate Haikai, trei la număr, i-au fost inspirate lui Theodor Grigoriu de versurile poetului Şerban Codrin între anii 1999 şi 2001 şi au fost interpretate în cadrul Festivalului şi Concursului "Ionel Perlea" de la Slobozia. (ambii autori, compozitorul şi poetul, au fost strâns legați de aceste manifestări anuale).

Roman Manoleanu

Urmând tiparele constructive şi expresive ale poeziei tradiționale japoneze, seria de Haikai-uri ale lui Şerban Codrin, din care Theodor Grigoriu şi-a ales piese pentru trei cicluri a câte 9, 11 şi 7 miniaturi, intitulate toate "Dincolo de tăcere", ne încântă prin puterea de concentrare a unui simbol, a unui vers–imagine, de o aparent foarte simplă metaforă, dar cu atât mai pregnantă în impactul cu sensibilitatea noastră. Pe un asemenea demers artistic de natură aforistică s-a situat şi muzica maestrului Grigoriu, prin forța de a colora cu sunete ale vocii şi pianului. Delicatele formulări poetice au răsunat mai întâi recitate de Bianca Manoleanu, aşa cum a indicat însuşi compozitorul. Primele 9 Haikai poartă şi titlul "Iisus", frânturi parcă din tabloul vibrant al mărturiilor

credinţei în Mântuitor: biserica însingurată, crucea, troiţa, coroana de spini, clopotul, natura înconjurătoare tuturor acestora. Motivele melodice scurte, adesea parcă suspinate sau şoptite, redate de vocea interpretei cu alunecări înfiorate şi numeroase tuşe cromatice, întrepătrunse de intervenţiile laconice şi ele, dar pertinente ale pianului, au produs emoţie şi reculegere spirituală, au creat o atmosferă elevată, apropiată de rugăciune.

Următorul ciclu Haikai interpretat în seara de concert (cel de al treilea în ordinea compoziţiei) ne-a purtat tot… “Dincolo de tăcere”, dar… pe “Drum cu păsări”, cum apare în subtitlu. Aici 7 miniaturi îmbină, într-un mozaic plin de lumini translucide, viziuni concentrate de peisaj cărora cântul ciocârliei sau privighetorii sugerat de voce şi pian le aduce nuanţe sensibile şi mereu divers colorate. Bianca şi Remus Manoleanu ne-au demonstrat încă o dată marea lor capacitate de a pătrunde în nuanţele cele mai subtile ale sensurilor muzicale şi poetice.

“Columna modală” reprezintă una dintre cele mai importante lucrări ale lui Theodor Grigoriu. Acest ciclu pentru pian mai poartă şi denumirea “Investigaţii în ethosul muzicii româneşti”, deoarece autorul l-a considerat ca pe un fel de atelier de compoziţie, unde folosirea modurilor arhaice într-o manieră personală îi dădea posibilitatea creării unei infinităţi de combinaţii de sonorităţi. Astfel gândit, fluxul sonor devenea o “columnă” fără un sfârşit anume - trimitere clară spre celebra operă a lui Constantin Brâncuşi. Păstrând alternanţa între tratarea liberă şi cea riguros construită, Theodor Grigoriu a cuplat câte două piese, în genul preludiilor şi fugilor lui Johann Sebastian Bach. A realizat şi o interesantă sinteză între elemente româneşti (motive subtil folclorice, doinite sau de joc) şi modele de evoluţie polifonică preluate din Renaştere.

Primul caiet al ciclului, cuprinzând trei cupluri de piese, *Cantus planus-Polifonia da campane*, *Sentimento – Polifonia*, *Impossibile continuo – Invenzione con eterofonia*, a fost magistral interpretat de pianistul Andrei Tănăsescu, cel care le-a realizat şi în primă audiţie în anul 1984. Planuri sonore limpezi, contraste bine subliniate, pauze pline de sens, dinamism şi expresivitate, cursivitate a discursului, multiple nuanţe în tuşeul pianistic.

Andrei Tănăsescu

Cel de al doilea caiet al “Columnei modale” conţinând de asemenea trei cupluri de piese, *Intonazione pian e forte – Passacaglia del Silenzio*, *Gioco antifonico – Eterofonia*, *Meloepica marina – Polifonia bucolica*, a fost redat cu multă grijă pentru detaliu de către tânărul Roman Manoleanu, dovedind seriozitate şi bună înţelegere a limbajului pianistic contemporan ce pune în mişcare sonorităţi şi moduri de alcătuire mai complexe ale muzicii.

Seara a fost completată de lansarea cărţii “In memoriam Theodor Grigoriu” scoasă de curând de Editura Muzicală cu ocazia celor 90 de ani de la naşterea muzicianului, un volum în care peste 100 de semnatari, compozitori, muzicologi, interpreţi, îşi deapănă amintiri legate de personalitatea sa, fac remarci asupra lucrărilor, scrierilor, asupra omului şi gânditorului Theodor Grigoriu.

Tot cu ocazia acestui concert s-a lansat şi cel de al treilea CD cu înregistrări din Festivalul “Săptămâna Muzicii noi” 2016, CD ce conţine un recital plin de farmec al sopranei Bianca Luigia Manoleanu şi al pianistului Remus Manoleanu, cu lieduri de Pascal Bentoiu, Cornel Ţăranu, Ede Terényi şi Theodor Grigoriu.

Discul acestor interpreţi, care şi-au făcut un adevărat crez din a prezenta cât mai multe dintre creaţiile compozitorilor români, adesea în primă audiţie, păstrează şi restituie impecabil autenticul, fiorul actului artistic, trăit intens, în sala de concert.

Am parafrazat în titlul cronicii o carte a lui Theodor Grigoriu care omagia o serie de mari muzicieni români dispăruţi. Acum, că a dispărut şi el în nepătrunsul vieţii de dincolo, să ne amintim personalitatea sa şi să-i adresăm aceiaşi chemare spre a nu-l uita şi a ne rămâne exemplu: “Reveniţi, dragă maestre!”

Olga GRIGORESCU

Duo Cello Jaya şi invitaţii săi

Intrat în etapa adolescenţei timpurii, un festival se bucură deja de statutul unui punct de reper axiologic în raport cu ansamblul evenimentelor culturale derulate în aceeaşi perioadă. Încercând o privire retrospectivă asupra ediţiei a 12-a a Festivalului Internaţional “MERIDIAN –

Zilele SNR-SIMC”, aş remarca plurivalenţa stilistică şi abordări estetice variate, chiar şi în cadrul aceluiaşi recital / concert (precum cel al lui Barrie Webb ori al Trio-ului **Mozaic**, ca şi inspirata inserţie a spectacolului coregrafic în atmosfera concertului de muzică electroacustică, sintetizând corespondenţa conceptuală dintre demersul sonor al Maiei Ciobanu şi plasticitatea transpunerii sale scenice în viziunea Lilianei Iorgulescu), dar şi abordarea sonorităţilor corale prin prisma atracţiei către perimetrul de divertisment, ce sporeşte gradul de accesibilitate al acestui gen muzical la nivelul tuturor categoriilor de vârstă (aşa cum s-a întâmplat prin programarea inedită a ansamblului Muzicii Reprezentative a Ministerului Apărării Naţionale, cu un repertoriu ancorat în zona unei vivacităţi ritmice debordante). În plus faţă de cele menţionate, aş adăuga includerea în program a unor tineri interpreţi – ca pianista Mădălina Claudia Dănilă, sau violonceliştii Ella Bokor şi Mircea Marian – care, în suita apariţiilor lor scenice, au promovat, cu succes - şi - muzica contemporană.

În privinţa ultimilor doi instrumentişti citaţi, Ella Bokor şi Mircea Marian ori, altfel spus, **Duo Cello Jaya** (un

nume unisex care semnifică dualitatea „jay-jaya" – masculin-feminin, reprezentând păzitorii intrării în tărâmul paradisiac), mi se pare interesant de subliniat faptul că, în seara de marți, 15 noiembrie, derulată în incinta Palatului Cantacuzino, ei au optat pentru un repertoriu care să reprezinte generații diferite de autori, marcând, ca parcurs temporal între data nașterii celui mai în vârstă și celui mai tânăr dintre creatori, peste patru decenii de experiență componistică (!).

În decursul recitalului intitulat inspirat "FRAGMENTE DE VIOLONCEL", Paul Rogojină, Eric Ewazen, Laura Ana Mânzat, Aurelian Băcan și Mariela Rodriguez au jalonat, fără îndoială, orizonturi stilistice clar personalizate, pe care membrii **Duo-ului Jaya** le-a pus în lumină cu o sensibilitate elegantă, filtrându-le prin propria disponibilitate intelectual-afectivă. Conturul predominant liric al *Evocărilor – II* pentru violoncel solo aparținând lui Paul Rogojină a deschis drumul – în interpretarea subtilă a lui Mircea Marian – către reflecția nostalgică a unui modalism de filiație folclorică din *Fragmentul de jurnal* pentru două violoncele și pian al Laurei Mânzat – în versiunea instrumentală care a alăturat Ellei Bokor pe talentatul său elev Valentin Dimitrie Simion dar și pe pianistul Iulian Ochescu – pentru ca, ulterior, traseul interpretativ să continue într-o ambianță neoclasică tipic americană cu amplul *Trio* pentru trompetă, violoncel și pian de Eric Ewazen, redat cu acuratețe și dezinvoltură de către aceiași Ella Bokor și Iulian Ochescu, în dialog, de această dată, cu trompetistul Sergiu Cârstea.

Foto: Marius Vâjoaica

Pentru finalul programului, **Duo-ul Cello Jaya** a adus pe scenă două lucrări dedicate recent acestei formații de către Aurelian Băcan – *"Frumoasa și Bestia"*, piesă înregistrată cu ocazia lansării primului CD "Tales of Duo Cello Jaya" – și Mariela Rodriguez – *"Swich on - Swich off"*, partitură compusă special în cadrul Internationale Sommerakademie 16–Austria, prin intermediul căreia duo-ul a obținut "Isa 16 Just Composed Prize"; și dacă prima din cele două a întruchipat o construcție monostructurală ce schițează aluziv, ușor sarcastic, trăsăturile sonore dominante ale celor două caractere menționate în titlu, cea de-a doua a propus un discurs antinomic nuanțat alternativ în termenii preponderenței melodie / ritm, valorificat dinamic și motoric cu o maleabilitate remarcabilă de către Ella Bokor și Mircea Marian.

Demonstrând o sincronicitate aproape perfectă a intențiilor pe care le-au reliefat cu un fin simț al comunicării artistice, cei doi violonceliști au configurat astfel, în încheierea serii, portretul unei formații omogene cu multiple virtuți expresive și capacitate de a se reformula în diverse componențe, benefică unei mult mai vaste deschideri repertoriale. Am aplaudat și această versatilitate, ca o notă distinctă a recitalului lor, sperând, în continuare, într-o constanță a prezenței celor doi instrumentiști pe cât mai multe podiumuri de concert din România.

Loredana BALTAZAR

Reflecții camerale – Matei Ioachimescu și Alfredo Ovalles

În top printre instrumentele "la modă" în peisajul muzical contemporan, flautul își demonstrează fără întrerupere puterea de seducție asupra creatorilor, rămânând o sursă generoasă a multiplelor tentative de explorare fonică; potențial asociat stărilor onirice dar și fluctuațiilor temperamentale, acest instrument aparent delicat are capacitatea de a sugera o incredibilă forță telurică, totul depinzând de harul compozitorului dar și de cel al interpretului implicat în ispititorul proces al alchimiei sonore.

Flautistul Matei Ioachimescu face parte din acea categorie a muzicienilor pronunțat non-conformiști pentru care libertatea de exprimare reprezintă însuși motorul ce-i animă multiplele resurse interpretative. Fan Jimi Hendrix, Pink Floyd și Dream Theater, dar și "Ambasador al Integrării 2015" din partea Secretariatului de Stat austriac (titlu acordat pentru calitatea deosebită a proiectelor sale), Matei Ioachimescu reunește, în plan interpretativ, caracteristicile expresivității clasice cu policromia demersului contemporan pe care-l re-crează, aplicând filtrul propriei personalități.

Dacă în primăvara acestui an, flautistul român alături de pianistul venezuelean Alfredo Ovalles au fost protagoniștii turneului național La Vida Loca, promovând la nivel spectacular muzică latino-americană din Venezuela, Argentina, Peru, Cuba și Brazilia, pentru recitalul din seara de 17 noiembrie programat în Aula Palatului Cantacuzino cei doi artiști au hotărât să execute lucrări care le-au valorificat experiența interpretativă deja acumulată, dar și un proiect sonor inedit precum *Jupiter Analogs* pentru pian, medii electronice și video al venezueleanului Jorge Sánchez – Chiong – un scenariu vizual-fonic tensionat, provocând o suită de reflecții asupra spectrului violenței care impregnează tacit mediul înconjurător. Întregul recital al celor doi muzicieni s-a derulat, de altfel, într-o penumbră capabilă să îngrădească tentația auditoriului de a admira – chiar și involuntar – caracteristicile decorative ale sălii, în favoarea concentrării exclusive asupra ritualului scenic.

Enumerarea celor patru lucrări românești incluse în repertoriul lui Matei Ioachimescu: *Origami cu mierle* semnate de Carmen Cârneci și *Prințesa X* a lui Roman Vlad (dedicată sculpturii lui Constantin Brâncuși) – ambele pentru flaut solo, alături de *Cristalele* Doinei Rotaru și *Play* de Diana Rotaru – pentru flaut și pian, a prilejuit panoramarea unei serii de structuri arhetipale apartenente, la nivel profund, interferențelor dintre ethosul românesc și cel specific asiatic; reliefate cu inteligență, abilitate tehnică stăpânită cu totală degajare și un pronunțat spirit ludic de către cei doi parteneri ai discursului cameral, conexiunile interculturale au conturat un orizont fonic cu conotații complexe și nuanțe specifice, datorate migăloaselor arhitecturi stilistice ale partiturilor menționate. Mai presus

de arsenalul efectologic deja asumat la nivel conceptual, substanța muzicală a fost investită cu acea fluiditate care reflectă calitatea gestului interpretativ, Matei Ioachimescu şi Alfredo Ovalles alegând să-şi încheie programul cu o piesă dedicată lor de către compozitorul algerian Mario Forte, *Rock it (with your long hair)*, potențială probă de foc a virtuozității ritmice şi omogenității dialogului instrumental, pe care cei doi l-au valorificat cu indubitabil profesionalism.

Loredana BALTAZAR

Orizonturi interpretative: Barrie Webb vs. Cătălin Oprițoiu

Ca o posibilă replică dată acelora care şi-au exprimat opinia de a coborî aprecierea actului de cultură la nivelul evaluării unui simplu bun de consum, unul din cele mai dense momente din parcursul festivalului “MERIDIAN – Zilele SNR-SIMC” a alăturat, în dimineața zilei de sâmbătă 19 noiembrie, doi interpreți de marcă ai dramaturgiei muzicale contemporane în recitaluri consecutive: trombonistul Barrie Webb şi flautistul Cătălin Oprițoiu. Matinala călătorie sonoră, care a rezumat aproximativ jumătate de veac de muzică nouă, a început în ambianța spectaculară a Studioul de Operă şi Multimedia al Universității Naționale de Muzică şi s-a încheiat, cu câteva

foto: Marius Vâjoaica

ore mai târziu, în sala George Enescu a aceleiaşi instituții.

În timp ce Cătălin Oprițoiu a optat pentru formula exclusiv solistică, Barrie Webb a fost însoțit, pe scenă, de către oboista Cristina Ordean, pianistul Mihai Măniceanu şi compozitoarea Mihaela Vosganian, creionând împreună cu aceştia un parcurs sonor încărcat de semnificații.

Pătrunzând în intimitatea subconştientului sub semnul deconstrucției proiecțiilor autolimitative care sufocă propriul ego, *De(s)figuration(s)* pentru trombon, oboi şi bandă a propus, în primă audiție absolută, un spectacol instrumental original ce revelează, prin intermediul celor două personaje-voci – Barrie Webb, Cristina Ordean – şi a “replicii” lor mute (personajul anonim care interacționează cu corpul pianului), procesul de inițiere a metamorfozei ființiale. Construind treptat matricea acestei schimbări, compozitorul Laurențiu Beldean a structurat instrumental înlocuirea disonanțelor purtătoare de conflict cu starea de Auzire, apoi, prin exercițiu, cu cea de Ascultare, conştientă şi intensă, a stării “de prezență”, un demers pretențios susținut cu dăruire de către cei doi protagonişti. În continuare, versiunea în primă audiție românească pentru voce, trombon şi mediu electroacustic a piesei *Never Ending* a adus-o alături de Barrie Webb pe autoarea acestei meditații sonore, Mihaela Vosganian, în postura de a schița o punte cu reverberații senzuale între variatele opusuri din program. Universul specific brahmsian din *Intermezzo Op.119 No.1* pentru pian a fost redat cu naturalețe de către Mihai Măniceanu; i-a urmat explorarea atentă a traseului circular cu trimiteri ritualice din *Intermezzo*-ul pentru trombon al lui Katsuji Maeda şi, ca reper final, configurarea serială a tablourilor de caracter din cele *Cinci piese* pentru trombon şi pian de Ernst Krenek.

Propunând, la rândul său, o suită de patru lucrări ale căror expresii metaforice au fost puse în valoare cu o virtuozitate dezinvoltă, Cătălin Oprițoiu a readus în memoria auditoriului numele unor compozitori care ne-au părăsit anul acesta, precum Adrian Enescu (prin – *Irreversible*) şi Thomas Beimel (printr-o partitură ce reflectă filonul arhetipal al creației lui Constantin Brâncuşi - *“das tor des kusses”*), celelalte două construcții stilistice fiind semnate de Martin Q Larsson (*Poly Grip*) şi Jerzy Kornowicz (*Relation* pentru flaut alto). Deosebit de elocventă ca arsenal expresiv, performanța interpretativă a solistului a acoperit un spectru extins de atitudini, debutând cu cea dramatică, cvasi declamatorie, care a dominat fluxul sonor în cazul piesei lui Adrian Enescu, trecând prin abordări minimalist-repetitive simptomatice creației lui Thomas Beimel, şi reunind, într-o mixtură originală, teatralitatea ce amprentează enunțul muzical sinuos, discontinuu, al discursului elaborat de Martin Q Larsson, şi factura epică evolutivă a materialului sonor utilizat în lucrarea lui Jerzy Kornowicz. Ajunşi la finalul acestei lungi dimineți artistice, am apreciat capacitatea interpreților de a-şi implica resursele creative în dificila decodare a fiecăreia din aceste partituri, iar răsplata aplauzelor oferite cu generozitate de către spectatori a confirmat pe deplin această apreciere.

Loredana BALTAZAR

GLOSĂ pentru vioară şi pian de Nicolae Brânduş

În ultima zi a celei de a XII -a ediții a Festivalului Internațional MERIDIAN ne-am bucurat de încă o primă audiție absolută, semnată de compozitorul Nicolae Brânduş.

Un titlu incitant,o interpretare de excepție

”Lucrarea GLOSA este, după cum menționează şi titlul, un comentariu al unei lucrări anterioare interpretată de ansamblul Profil şi denumită STUDII TRANSCENDENTALE. Materialul ideatic şi muzical al acesteia a fost repus şi retratat în actuala alcătuire instrumentală pentru vioară şi pian într-o nouă ipostază căreia i s-au adăugat şi anumite elemente scenice menite

a-i sublinia fondul esoteric. Lucrarea se cantă fără întrerupere între părți (secvențe) în afara unor pauze rezultate din desfăşurarea scenică a spectacolului. Detalii suplimentare privind sursele muzicale şi extramuzicale ale acestei lucrări se pot obține din comentariile ataşate lucrării originale interpretate de ansamblul Profil care include şi o participare vocală cu textul unei rugăciuni a Sfântului Francisc care încheie muzica subliniind sensul transcendent al întregulu ritual. Apar aluzii cultural-muzicale din literatura tradițională (jocuri de apă, păsări, dansuri ale focului, vrăjitorii din folclorul ancestral, zgomote telurice etc) care pun în acțiune elemente cosmice fundamentale ale Universului în mişcare conform datelor furnizate de mistica Orientului îndepărtat. O metaforă urmând a se confirma prin prestația unor interpreți excepționali ca Diana Moş si Mihai Ungureanu cărora le este destinată creația efectivă a Glosei." - sunt detaliile pe care ni le-a oferit compozitorul însuşi, care, după premieră, ne-a mărturisit că a fost impresionat de interpretarea realizată de cei doi muzicieni ce au reuşit să releve fiecare detaliu din complexitatea partiturii.

Nu trebuie să uităm faptul că Nicolae Brânduş este unul dintre renumiții avant-gardişti ai anilor ‘60-’70 pentru care sunetul, cuvântul şi mişcarea devin importante coordonate ale structurării unui demers muzical.

GLOSA de Nicolae Brânduş în versiunea artistică deosebită a violonistei Diana Moş şi a pianistului Mihai Ungureanu a reprezentat un important eveniment al Festivalului Meridian.

Irina HASNAŞ

Recital Ana Gaceva

Sâmbătă 19 noiembrie în Aula Palatului Cantacuzino pianista macedoniană Ana Gaceva a prezentat în cadrul Festivalului internațional “Meridian” un program alcătuit din cinci piese de compozitori contemporani macedonieni, alături de două piese româneşti şi una britanică. Am ascultat un recital bine pus la punct al unei pianiste serioase şi studioase, în care corectitudinea, conştiința de sine şi consecvența au părut mai importante decât dialogul silențios dintre interpret şi autor. Bineînțeles, respectul față de partitură a ghidat întregul demers al pianistei: textul părea să fie redat cu cea mai mare precizie, dar emoția, misterul, curiozitatea şi incertitudinea ca atitudini în fața alterității nu s-au transmis suficient, chiar atunci când muzica le-a cerut cu insistență.

In ceea ce se percepea ca un discurs inteligent, apodictic, piesele compozitorilor macedonieni, ca şi piesa englezului Harisson Birtwistle au avut o asemenea unitate stilistică, încât au părut a fi muzica aceluiaşi compozitor (excepție făcând ultimele piese din recital, *New York Evening Piano* şi *Umbrella Windman* ale lui Kokan Dimusevski – compozitor născut în 1958, preocupat îndeosebi de rock şi jazz). Nu se pot însă trece cu vederea calitățile Anei Gaceva: o abordare intelectuală a textului, acuratețea interpretării, pianistica bine pusă la punct, precizia atacului, velocitatea, cultura sunetului, pianissimo-urile fine, vocile timbrate în acorduri şi clustere, căutarea culorilor.

Piesa lui Sorin Lerescu, *Piano Canto op. 14*, cantabilă, elegiacă, a sunat romantic, amintind prin atmosfera sobră şi prin factura pianistică *Preludiul nr 4 op. 28 în mi minor* al lui Chopin. O piesă frumoasă, sugestivă, care merită să intre în repertoriul oricărui pianist. Lucrarea Irinei Hasnaş, *Melisme* - în care dialogul melopeelor doinite a alternat cu zone de acorduri la ambele mâini amintind de atmosfera fantomatică din *Le gibet* de Ravel şi cu un moment de *carillons* spre sfârşitul piesei- a oferit provocări pianistice la care Gaceva a răspuns eficient şi elegant.

Ripple Effect 3 a lui Mihailo Trandafilovski îşi susține quasi-vizual titlul, clusterele din registrul mediu sugerând “pietre aruncate” - impact urmat de propagarea undelor în cercuri concentrice - note repetate depărtându-se progresiv de mijlocul claviaturii, ajungând până la extreme. Efectele de pedala, acordurile de nonă, consonante în comparație cu jocul clusterelor, tremolo-urile au creat o atmosferă agreabilă cu conotații minimaliste.

Evening Bell Prelude, scris în 1992 de Goce Kolarovski (n. în 1959 la Skopje), lent, în acorduri, a amintit de *Carillon nocturne* de Enescu. Tot cu un efect de clopote a început şi s-a încheiat şi *Le jeune Olivier descendant la rue du FYROM* a lui Aleksandar Pejovski (născut în 1979), o partitură complexă şi dificilă pianistic, ca şi *Harrison’s Clock n.4* a lui Harrison Birtwistle; cele două piese se aseamănă stilistic, umbra lui Messiaen plutind peste amândouă. In ambele alternează pasaje rapide cu acorduri disonante; pauze elocvente dintre zonele de factură diferită separă «relieful» accidentat, agitația alternează cu apatia, informația e abundentă. Înlănțuirea celor două piese a avut un efect oarecum redundant dar coerent cu gruparea lucrărilor pe criterii stilistice.

Efectul sunetelor simultane în registre extreme la Birtwistle a amintit de *Ripple Effect 3* a lui Trandafilovski, pe când motivul abrupt în note repetate la Pejorsky a fost un element inedit.

Începutul piesei *New York Evening Piano* a lui Kokan Dimusevsky duce şi el cu gândul la Chopin, factura mâinii stângi amintind de *Preludiul nr.13 op.28 în fa diez major*. Clopote s-au auzit şi în această piesă, ca şi armonii *jazzy*. *Umbrella Windman* de acelaşi compozitor, cu discurs capricios, clustere şi o toccata în registrul grav a avut un sfârşit frumos, poetic. Ceea ce am perceput ca un citat dintr-un citat – (am auzit *La Marseillaise* în registrul acut, ca la Debussy în *Feux d’artifice*), a fost de fapt o mică improvizație a pianistei pe ultimele clustere pe motivul cântecului național *Ah, bre Makedonce.*

Programul a fost frumos alcătuit, începutul şi sfârşitul romantice, cu trimiterile postmoderne la Chopin şi Debussy înrămând o zonă tributară lui Messiaen.

Melismele Irinei Hasnaş au sunat aparte, în tradiție românească. Motivul clopotelor a străbătut întreaga seară şi a contribuit la solemnitatea care a caracterizat recitalul Anei Gaceva.

Lena VIERU CONTA

Recital Mădălina Claudia Dănilă

Al doilea recital de pian din festivalul “Meridian” a fost cel al Mădălinei Claudia Dănilă: în ultima zi a festivalului, duminică 20 noiembrie, tânăra pianistă a cântat un program în care au predominat lirismul, finețea coloristică şi contemplația. Pianistă serioasă, cu multiple apariții publice în ultimii ani şi cu o preocupare evidentă pentru repertoriul contemporan, Mădălina Claudia Dănilă a deschis recitalul cu suita *Creionări* a compozitorului moldovean Vlad Burlea (n. 1957), muzică poetică, în mare parte de inspirație folclorică, pe care a cântat-o cu înțelegere şi rafinament timbral. S-a putut constata de la bun început o frazare atentă, explicită, cu grijă pentru detaliu: discursul muzical este ponderat, elaborat, coerent; surprizele, paroxismele, contrastele mai puternice ar fi binevenite în această retorică.

In *De sonata meditor* a lui Ghenadie Ciobanu, la ora actuală probabil cel mai cunoscut compozitor din Republica Moldova, cele patru secțiuni distincte, contrastante, corespunzătoare subdivi-ziunilor unei expoziții de sonată, par a avea şi funcțiile celor patru părți ale sonatei. Mădălina Claudia Dănilă a stăpânit cu naturalețe problemele pianistice diverse - pasajele în note duble, planurile sonore, lejeritatea strălucitoare a tuşeului în secțiunea a treia, trilurile ultimei secțiuni amintind vag prin scriitură Sonata a 10-a de Skriabin.

Mădălina Claudia Dănilă

Prezența trompetistului Sergiu Cârstea în recital a fost o alegere inspirată: varietatea timbrelor trompetei a completat în mod fericit paleta bogată a tinerei pianiste. In piesa *Dark Memories* a compozitorului sloven Dušan Bavdek (n. 1971) zone scurte de melodie acompaniată alternează cu dialogul dintre cele două instrumente – în ambele ipostaze, Mădălina Claudia Dănilă s-a adaptat perfect partenerului. Sonoritățile colorate ale pianului au intrat într-un joc subtil cu monodia elegiacă a trompetei, cu momente misterioase, amintind de atmosfera unor piese ale lui Miles Davis; o creştere mare spre momentul culminant ce a dat coeziune întregului a precedat sfârşitul piesei în *perdendosi*, sugerând disoluția. Nu în ultimul rând, pianul a oferit un cadru metric de nădejde pe care trompeta a putut să desfăşoare în deplină siguranță formule ritmice mai complexe.

Piesa Elenei Apostol, *Puzzle* pentru trompetă solo a alternat fraze vioaie, energice, dificile instrumental, cu scurte momente lirice. Zigzagurile intervalice, ritmurile săltărețe, alternanța stărilor au sugerat ideile de joc şi de mozaic; momentele meditative au sunat enigmatic, Sergiu Cârstea reuşind să transmită convingător sensurile acestei piese dinamice şi concise.

Piesa lui Fred Popovici, *Concentrice* pentru pian solo solicită nişte abilități pianistice şi intelectuale mai puțin uzuale: ritmul nu este notat; notele scurte se cântă quasi-staccato, pianissimo, rubato. Salturile dintre ele, estimarea timpului în care trebuie să “încapă” fiecare zonă de densitate sonoră diferită nu sunt de loc lesnicioase. Gândirii rapide, reflexelor precise, agilității trebuie să li se alăture un simț al elasticității timpului muzical.

In final, am auzit piesa *Wege nach Bergland* op.79 pentru pian, scrisă în 2002 de compozitorul austriac Klaus Ager, născut în 1946 – muzică frumoasă, contemplativă, în care se simte influența lui Messiaen.

Aşadar, publicul s-a bucurat de un recital armonios, sub semnul echilibrului şi al bunei măsuri. Cu timpul, un plus de incisivitate va completa, sperăm, stilul interpretativ al acestei artiste sensibile şi inteligente.

Lena VIERU CONTA

Pianiştii Festivalului Meridian 2016

La sfârşitul festivalului « Meridian 2016 » – o ediție reuşită, cu muzici diverse, ansambluri şi solişti de calitate, cu public select, nevoia unei sinteze s-a concretizat, printre altele, şi în câteva gânduri despre pianiştii auziți. Formația de pianist nu mă face, cred, să-i ascult cu mai multă atenție, ci poate cu înțelegerea care vine din interiorul meseriei. Pianistul e un solitar prin excelență – practica sa orchestrală e de regulă mai restrânsă ca cea a unui violonist, de pildă. Pianistul e orgolios – poate cânta reducții ale unei orchestre întregi; în muzica de cameră – trio-uri, cvartete – are timbru distinct şi rol de coordonare a ansamblului; ca acompaniator trebuie să se adapteze la partener, uneori să se estompeze, chiar dacă instrumentul său - “regele instrumentelor” - sună mai puternic. Orgoliul are un preț: există solişti care nu ştiu să lase orchestra pe planul întâi când muzica o cere, cum există pianişti care au dificultăți de a funcționa într-un ansamblu; există şi pianişti-parteneri ideali.

In festivalul « Meridian 2016 » au cântat pianişti cu personalități şi tipuri de activitate diferite. Am auzit un solist de calibru, cunoscut în repertoriul mare clasic şi romantic şi mai rar auzit în muzica contemporană – Mihai Ungureanu - interpretând cu bravura în duo cu excelenta violonistă Diana Moş o piesă solicitantă a lui Nicolae Brânduş, care, până a se dedica în întregime compoziției, a fost el însuşi un foarte bun pianist. In festival au cântat doi compozitori – pianişti de prima mană: Andrei Tănăsescu şi Mihai Măniceanu: interpreți-creatori, ale căror apariții în concert sunt totdeauna incitante. (Îmi aduc aminte de un concert cu orchestra Conservatorului, prin 1978, cred, când o sală arhiplină, în picioare, îl aclama pe Andrei Tănăsescu după un Ceaikovski nr.1 fulminant). L-am reascultat pe Remus Manoleanu, solistul despre care Gabriel Amiraş spunea că nu are limite tehnice, ca acompaniator rafinat, făcând muzică de cea mai bună calitate în recital alături de soprana Bianca Manoleanu. Am auzit pianişti dedicați muzicii de cameră în lucrări variate, dificile, toți răspunzând solicitărilor cu cea mai mare probitate profesională: Andrei Podlacha - pianistul ansamblului

Traiect, Rodica Dănceanu - în ansamblul Archaeus, Diana Spânu Dănilă în trio-ul Mozaic. În festival a cântat, în trio-ul Contraste, şi Sorin Petrescu, solist al Filarmonicii “Banatul”, unul din cei mai activi susţinători ai muzicii contemporane româneşti, la fel de bun în repertoriul tradiţional şi în cel de avangardă. Mihai Murariu, pianist-compozitor şi atlet la propriu şi la figurat, este întotdeauna precis, inspirat şi interesant; Diana Vodă rămâne fidelă acompaniamentului vocal, fiind în primul rând compozitoare. Generaţia cea mai tanără a fost reprezentată de Eva Butean, sensibilă şi stăpână pe instrument, solistă şi parteneră în duo în concertul Ansamblului AdHOC din Cluj, de talentaţii Mădălina Claudia Dănilă, Roman Manoleanu şi Iulian Ochescu. Alfredo Ovalles, pianist venezuelean cu background mixt – clasic şi pop – a vădit prezenţă scenică şi adaptabilitate în recitalul pe care l-a susţinut cu Matei Ioachimescu, flautist cu carieră internaţională în plin avânt. Ana Gaceva a promovat cu profesionalism muzica macedoniană şi britanică, dar şi românească, în recitalul său.

Scriind despre pianişti, nu îmi închipui neapărat un festival de muzică contemporană pentru pian, în care un maraton de recitaluri ar pune interpreţi valoroşi în competiţie. În artă, lucrurile se decantează în timp. Deocamdată, la sfârşit de festival, rămân demne de laudă perseverenţa şi curajul celor care se consacră acestei meserii solitare, instrumentului – rege sau nu – şi unei muzici încă prea puţin înţeleasă de publicul larg.

Lena VIERU CONTA

Un reuşit concert al Orchestrei Reprezentative a Ministerului Apărării Naţionale

Luni, 16 noiembrie 2016, la Studioul de Concerte ”General Dumitru Eremia” din cadrul Serviciului Muzicilor Militare, prima formaţie de suflători a Armatei şi a României – Orchestra Reprezentativă a Ministerului Apărării Naţionale a susţinut un program sub conducerea artistică a inspectorului muzicilor militare, colonelul Aurel Gheorghiţă, şi dirijat de locotenent–colonelul Liviu Voicu.

Studioul de concerte este impresionant prin arhitectura exterioară şi interioară, prin scena largă şi încăpătoare, prin capacitatea de a asigura o asistenţă de public de peste 200 de persoane. Orchestra Reprezentativă a Armatei este formaţia de suflători căreia îi este solicitată prezenţa la protocoalele militare şi de stat, dar în împrejurări neconvenţionale, cum sunt cele din sala de concert, în ansamblu mai apar şi alte instrumente de suflat ceea ce, sonor, creează o interesantă vibraţie timbrală, spre aprecierea ascultătorilor.

Din punct de vedere tematic, programul concertului a cuprins o mare varietate de titluri care, în mare majoritate, au fost scrise în ultimii ani pentru fanfară şi, în genere, circulate interactiv între muzicile militare ale armatelor aliate din statele membre NATO sau din cele ale statelor Comunităţii Europene. În această privinţă şi în contextul strict al acestui gen instrumental, am avut satisfacţia să mă transpun cu sonorităţile acestei orchestre de suflători şi cu arta dirijorului Liviu Voicu în diferite realităţi istorice, în ambianţa unor muzici de gen, al muzicii de întruniri dansante şi chiar în lumea muzicii de film.

Colonelul Aurel Gheorghiţă, actualul şef al Serviciului Muzicilor Militare şi inspector pentru arma muzici militare, este o personalitate majoră în acest domeniu, un profesionist adevărat, capabil să coordoneze cu succes întreaga activitate specifică. Locotenent – colonelul Liviu Voicu are un talent deosebit de a controla spre succes şi spre efectul dorit o masă de instrumentişti, fapt care în mod cert presupune alte modalităţi de a fi dirijată, în care sens se cere o specializare specifică.

Concertul a debutat cu două titluri tradiţionale ale genului, respectiv, marşurile ***Treceţi batalioane române Carpaţii!***, în varianta oferită de Iosif Romulus Botto, în vâltoarea Primului Război Mondial, şi ***Drum bun*** cu muzica de Alexandru Flechtenmacher din opereta sa ***Vivandiera*** cu versurile de Vasile Alecsandri, în care este evocată campania voluntarilor români în Războiul din Crimeea, de la 1856. Apoi, sub aceeaşi acoladă, fragmente din **Suita simfonică** scrisă de Tiberiu Olah pentru muzica filmului ***Mihai Viteazul***, în aranjamentul Generalului locotenent Emilian Ursu. A urmat **Valsul nr. 2** din ***Suita de jazz*** de Dmitri Şostokovici.

În continuare am ascultat diferite muzici scrise de compozitori abilitaţi în scrierea partiturilor pentru fanfară. În aceste lucrări am recunoscut bijuteriile sonore ***Valurile Dunării*** de Iosif Ivanovici – remarcabil compozitor al Armatei şi fost inspector al muzicilor militare -, ***Dunărea albastră*** de Johann Strauss, ***Hanuka***, ***Humoreska op. 101, nr. 7*** de Antonin Dvorak şi alte teme în vogă din muzica latino, muzica vieneză, muzica nord-americană, cea africană, polci, tangouri şi teme de jazz.

În final, am apreciat talentul artiştilor din formaţia instrumentală şi a dirijorului lor de a crea antren şi voie bună şi, totodată, de a aborda unele pagini de nivel simfonic şi de valoare superioară din literatura marii muzici.

În mod cert, pe lângă seriozitatea profesională a dirijorilor, a instrumentiştilor şi a repertoriilor, în pregătirea reprezentaţiilor de concert, în incinte închise sau în aer liber, este de dorit să fie atras un regizor şi un scenograf, pentru a asigura succesul spectacular.

Mircea ŞTEFĂNESCU

Sonorități rotative în concertul de debut al ansamblului „Volte”.

Cea de-a patra ediție a ciclului *Muzica românească în recital* organizată sub egida Muzeului Național „George Enescu”, în Aula Palatului Cantacuzino, în 7 Octombrie 2016, a adus cu sine noutatea unui ansamblu timişorean investit cu girul competenței binecunoscute a pianistului Sorin Petrescu, alcătuit cu numai două luni înaintea concertului din patru admirabile tinere interprete: Ramona Morărița – soprană, Laura Roman – vioară, Iuliana Ambăruş – violă, Andreea Olariu – pian.

Nu ştiu în ce măsură ansamblul şi-a fixat drept tendință stilistică abordarea acelor partituri concepute după principiul „voltaic”, i.e. al *revenirii circulare* la reperele diferitelor tradiții ori surse muzicale – autohtone şi universale – , dar, programul la care mă refer s-a axat pe şase lucrări, în a căror structură componistică pot fi decelate o serie de astfel de reminiscențe: de la modalismul cromatic la intonații postexpresioniste, de la inflexiuni de romanță la volute cu iz impresionist, şi de la accente dramatic-arhaice la mixturi, să le numim polistilistice, ingenioase.

În piesa *Zbor în rostul clipei* pentru ansamblu, pe versuri de Grigore Golubeanu, dedicată memoriei lui Aurel Stroe, Ionică Pop dă curs preferinței pentru asocierea diferitelor limbaje componistice - exemplul cel mai elocvent fiind opera sa *Evadada*, inspirată de textul dadaist al lui Tristan Tzara. Versurile poetului Golubeanu, membru al Cenaclului literar din cadrul Centrului Cultural „Aurel Stroe” din Buşteni, i-au permis compozitorului Ionică Pop să extindă caracterului intimist al liedului, destinat în genere vocii şi pianului, la o construcție în care vocea sopranei – fermă, penetrantă, cu accente cromatice fruste, ca cele din liedurile lui Jora, abia sesizabilă în cuvintele şoptite sau, dimpotrivă, puternic reliefată în salturile dramatice de tipul celor din muzica expresionistă, dar şi tânguioase, ca un lamento renascentist ori doinit - absorbea şi iradia alternativ rețeaua de sunete când diafane, când stridente, când liniare, când ritmate iterativ şi ludic. Ramona Morărița a impresionat prin dicția clară, forța expresivă şi amplitudinea unui ambitus vocal egal în intensitate şi omogenitate pe întregul lui parcurs. Încă de la această primă lucrare, acuratețea, seriozitatea, lejeritatea actului lor interpretativ au pecetluit nivelul valoric al formației.

Piesa cu titlu aproape oximoronic, *Lumină de-alean* pentru pian solo, de George Balint, a reuşit să spună „mult în puțin” despre o stare de spirit polisemantică, ce acoperă, în dozaje fin nuanțate, zona cuprinsă între dor, melancolie, nostalgie, tristețe, durere, suferință. Compozitorul alege să estompeze „aleanul” cu înşiruiri intervalice radioase, delicate, cu tentă impresionistă, dar şi cu unele inflexiuni modale, din a căror întrepătrundere se nasc volute protectoare, menite să stăvilească intensitatea crescândă a întristării provocată de confiscarea întregii claviaturi de izbucnirile ritmice ale pianului. În final, lumina e separată de întuneric şi planează deasupra întunericului sufletesc, ca „lampa cu tainica-i lumină...” din poezia *Alean*, a lui Verlaine. Sensibilă şi foarte muzicală, Andreea Olariu a intuit profunzimea meditativă a muzicii, pe care a evidențiat-o cu tot atâtea nuanțe expresive.

Sonorități şi clopoței albaştri, pentru vioară solo de Ulpiu Vlad, a prelungit parcă atmosfera, dar şi maniera duală de tratare a structurii componistice din piesa anterioară. Mai reduse ca număr de minute decât alte opus-uri ale sale, *sonoritățile şi clopoteii azurii* ai lui Ulpiu Vlad au descins şi au evoluat dintr-o „părere” de sunete prelungi, în registrul acut, asemănătoare clinchetelor de clopoței metalici suspendați deasupra corzilor duble, păstoase, ce intonau crâmpeie de melodii folclorice şi ritmuri vioaie păstoreşti. În felul acesta, *sonoritățile* fac şi desfac granițele dintre real-ireal (oniric)-imaginar, iar sugestia de clopoței spiritualizează, în final, prin intermediul flageoletelor catifelate (*anemonele*), materia densă, compactă a corzilor duble. Este şi acesta unul dintre exercițiile psihologice aplicate lui însuşi de către Ulpiu Vlad, prin intermediul imaginației active. Violonista Laura Roman s-a dovedit a fi nu doar o virtuoză a instrumentului său, spontană, dar şi foarte sigură pe sine, ci şi un temperament artistic cu perspective reale de a transforma tehnica violonistică într-un act creator.

Concertul din 7 Octombrie, a constituit totodată o avanpremieră a concertului pe care Ansamblul „Volte”, urma să-l susțină, chiar a doua zi, în 8 Octombrie 2016, în cadrul celei de-a VIII-a ediții a Festivalului

Internațional „Aurel Stroe” de la Bușteni, sub genericul *Și dacă*... În mod firesc, în programul de la București a figurat și un extras din opera *Agamemnon* de Aurel Stroe – prima din Trilogia eschiliană, a „Cetății închise” (*Orestia* până în 1990), alături de *Choephorele* și *Eumenidele*. Fragmentul ales a fost interpretat, cu evidentă implicare emoțională, dar și cu maximă concentrare și răspundere asumată, de către soprana Ramona Morărița, violista Iuliana Ambăruș și pianista Andreea Olariu – aflate probabil la primul lor contact cu opera unui gânditor atât de original, cu viziunea sa transculturală asupra fenomenului muzical, pe care-l privea ca pe un punct de convergență al artelor, filosofiei, științei (matematica, fizica, astronomia chiar). Neîntrecut în iscusința cu care asocia limbaje dintre cele mai diferite ale culturi muzicale europene și extraeuropene, sfidând, precum Gaudi, canoanele echilibrului arhitectonic compozițional, Aurel Stroe își concepe Trilogia ca pe un compendiu al unor astfel de eșantioane eterogene. În fragmentul la care mă refer, glasul sopranei trebuie să facă față trecerilor bruște de la elemente ale *doinei cu noduri* sau *horei lungi* din Maramureș, la structuri modale descendente, cu încărcătură psiho-socială, tipice cântului din Grecia antică, și de aici la salturi șocante din registrul grav în cel supraacut și invers, generatoare de falii dezastruoase, din care iau naștere însă structuri noi, conform „teoriei catastrofelor” a lui René Thom, atât de intens aplicată de către compozitorul român majorității opus-urilor sale. Timbrul metalic al Ramonei Morărița, de o consistență și forță dramatică impunătoare, de esență wagneriană aș spune – deși ar necesita o serie de cizelări în sensul înnobilării lui - s-a pliat surprinzător pe dramatismul scriiturii operei. La fel, intervențiile celor două instrumentiste.

Inventivă, ca de obicei, Maia Ciobanu și-a construit lucrarea intitulată *Un interviu și trei comentarii* pentru violă și mediu electroacustic – parte a ciclului „Comentarii” - după principiile *meta-* sau *arhitextualității*, fapt ce presupune „recitirea” și „comentarea”, prin metalimbaj propriu, a primelor patru „texte” muzicale din concertul ansamblului „Volte”! Așadar, în ritmul accelerat și neliniștit al corzilor duble, cu relaxări sporadice susținute de mediul electronic difuz, ca și de cantabilitatea cu iz de romanță a violei, am descifrat atmosfera piesei lui Ionică Pop; în nota de mister, cu unele devieri anamorfotice ale liniei melodice inițiale produse de timbrul grav al violei, și în acumulările de voci nesemantice din mediul electronic amplificând spațialitatea sonoră, am recunoscut elemente de „alean” din partitura lui George Balint; melodia de o puritate extremă, țesută de flageoletele violei, ne-a amintit de caracterul oniric al muzicii lui Ulpiu Vlad, iar tensiunea dramatică a pasajelor violei și agitația mediului electronic au reiterat caracterul operei lui Aurel Stroe. Dar, compozitoarea a ales să-și încheie lucrarea pe o notă cantabilă, imaterială, creând senzația unei audiții iluzorii. Minuțioasă în redarea sugestiilor componistice, violista Iuliana Ambăruș a redat cu acuitate farmecul muzicii Maiei Ciobanu.

Concertul ansamblului din Timișoara s-a încheiat cu o pagină plină de fantezie și umor, dar și de o reală măiestrie și dibăcie componistică, așa cum ne-a obișnuit deja Andrei Tănăsescu: *La vie en rose* pentru ansamblu, lucrare subintitulată *Morphogénèse catastrophique – Aurel Stroe in memoriam*. Compozitorul folosește melodii inventate, laolaltă cu citate muzicale pe care le pune în relații *morfogenetice* cu ajutorul unor salturi abrupte între ritmurile clasicizante (*Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră* de Rachmaninov, printre altele) și cele de taraf popular, între teme din coloana sonoră a unor pelicule – ca cea compusă de Philip Glass, de exemplu, pentru filmul *Orele* - și citate parafrazate, între melodii de invenție proprie, arpegieri consonante, lirice sau romantice și erupții armonico-melodice de o dificultate tehnică aparent insurmontabiă. Și totuși, atât Ramona Morărița, cât și Laura Roman, Iuliana Ambăruș și Andreea Olariu au depășit-o cu brio; de la unisonuri sau momente camerale la secvențe incisive, ironice, de o anvergură simfonică etc. Un *up-and-down* continuu, o lume care se construiește și se de-construiește pe sine, o lume cu hiatusuri, dar și cu reveniri obsesive ale câte unui motiv tematic, o lume în care singura modalitate de recunoaștere a apariției și succedării diferitelor stiluri și forme o reprezintă însuși procesul de catastrofare a acelor forme ajunse în stadiul deplinei constituiri.

Deși abia la început, membrele Ansamblului „Volte” au dovedit că dețin toate atuurile unei evoluții durabile, dacă vor avea tenacitatea și voința necesare de a persevera în acumularea experienței *cântatului împreună*. Tocmai de aceea, mi s-a părut mai mult decât regretabil faptul că publicul a fost văduvit de orice informație scrisă privitoare la biografia lor.

Despina PETECEL THEODORU

Il Barbiere di Siviglia… Almaviva ossia L'inutile precauzione

Pentru comentariul premierei cu **Bărbierul din Sevilla** de Gioacchino Rossini putem formula mai multe subiecte de interes. În ce priveşte cel dintâi, acesta are o dimensiune specifică istoriei muzicii. Premiera mondială a capodoperei rossiniene a avut loc acum două secole, la 20 februarie 1816, cu un titlu de complezență, "*Almaviva, ossia l'Inutile precauzione*", care era menit să facă față ostilităților publicului milanez ce considera noua lucrare drept o atitudine de afront asupra versiunii operei bufe a lui Paisielo pentru aceeaşi comedie scrisă de Beaumarchais. Destul de repede urmează, după insuccesul premierei, victoria tânărului compozitor; semnătura lui Rossini se va impune, preluând nominalizarea originală, **Bărbierul din Sevilla** despre care Beethoven avea curând să afirme :"*… o admirabilă operă bufa…va fi cântată atâta timp cât va exista operă italiană.*"

În anul bicentenarului capodoperei, premiera de la teatrul liric bucureştean dovedeşte cu prisosință opinia marelui clasic vienez. După versiunile scenice anterioare, între care ne amintim celebra montare din stagiunea 1954-1955 – regia George Teodorescu - numeroase distribuții i-au confirmat succesul (printre acestea, cităm "tripleta de aur" cu Nicolae Herlea, Magda Ianculescu, Valentin Teodorian, prezenți cu performanțele lor în valoroasa ediție a Casei de discuri "Electrecord"). Publicul a fost atras, după şase decenii, la

cea dintâi premieră din actuala stagiune, de un alt subiect de interes, căci cele două spectacole de premieră au fost prezentate succesiv ofereau o distribuție cu solişti italieni şi alta cu solişti români. Iată un prilej pentru melomani de a ne propune comparații interpretative ca regie, vocalitate şi stil, verificând succesul ideii. Înainte de a comenta impresiile după acest dublu aranjament repertorial, este util să nominalizăm realizatorii invitați de directorul general al Operei bucureştene, regizoarea Beatrice Rancea. Cu Matteo Mazzoli s-au rezolvat Regia, scenografia, mişcarea scenică, lichting design; a contribuit la spectacol un Concept video semnat de Fabio Iaquone, Luca Attili, Coregrafia, în colaborare cu Andrea Gavriliu. La pupitrul dirijoral se afla Marcello Mottadelli, actualmente Coordonator artistic al teatrului, deja cunoscut spectatorilor de la Gala Extraordinară de operă din luna octombrie. În ambele versiuni ale distribuțiilor, dirijorii de cor au fost Stelian Olariu, Daniel Jinga, cu o misiune dificilă prin amplificarea

exagerată a participării formației vocal-corale. Pentru prima şi a doua distribuție, regia şi dirijorul au ales varianta de voce a Rosinei, translată de compozitor în registrul de mezzo-soprană, variantă oarecum mai puțin sortită succesului față de tradiția execuției solistice cu o soprană de coloratură. Oricum, vorbind despre stilul belcantist al epocii, versiunea italiană ar fi avut o aplicație care putea atrage mai mult publicul, discutabilă însă acum ca fidelitate şi corectitudine față de scriitura melodico-vocală a lui Rossini, mai ales dacă ținem seama că am ascultat o distribuție venită să performeze cu autenticitate de stil, venită din epoca şi țara compozitorului, în perioada de apogeu a manierei respective. Motivațiile de apreciere se leagă de regia lui Mazzoni, creator care s-a format se pare multă vreme ca asistent al unor regizori de operă. Pentru **Bărbierul din Sevilla** el mărturisea în caietul-program că a fost dornic să realizeze un spectacol care evoluează în timp istoric, până la ancorarea în contemporaneitate. De aici decurg comportamentul scenic, gestualitatea, costumele; acestea au mers progresiv, odată cu execuția vocală tradițională îndreptată spre modern, ceea ce s-a observat cu claritate

mai ales în comportamentele interpretative ale primei distribuții. Dornici să ascultăm un spectacol italian, am urmărit cu atenție personajele lui Rossini, ariile, ansamblurile mici şi mari; unitatea fluxului vocal a fost înlocuită de prezente singularizate, egalitatea în emisia sonoră a vocii fiecărui cântăreț de asemenea, cu reliefuri diferite coloristic, ca resurse ale glasului. Spectatorul a avut de ales, preferând reuşitele lui Bartolo, glas generos, convingător expresiv – baritonul Roberto Abbondanza, dar fără spirit comic, şi ale lui Basilio, mai apropiat de celebritatea vocală a rolului - basul georgian Ramaz Chikviladze .,amintind de Niculescu Bassu sau Nicolae Secăreanu. Rosina – Marina Comparato, şi-a executat partitura fără un plus de spectaculozitate coloristică, cu sublinieri în acut şi unele estompări în grav, ceea ce răspunde doar pe alocuri profilului eroinei. Greu de apreciat chiar pentru italieni, Almaviva a fost, pentru Alessandro Luciano, un rol fără strălucire, cu accente comice forțate în declamație, unele acute bune întâmplător, dar în rest neconvingător prin melos şi sentiment. O prezență pitorească prin imaginea divei de

cabaret, cu o arie destul de rapid rezolvată cu gesturi şi lipsă de utilitate, Berta, interpretată de soprana Operei din Iaşi, Ana Donose a rămas în afara distribuției, ca şi sergentul executat de Ionuț Gavrilă. Invazia de sergenți pe scenă, pentru a înmulți participarea corului care nu figurează astfel în solicitările compozitorului, a avut unele efecte regizorale, uneori obținând aplauze suprapuse acompaniamentului orchestral.

Înainte de a comenta cealaltă distribuție, să notăm efectele scenografiei concepute de regizor. Desigur, jocul şi desenele de lumini au avut rolul lor, mai ales la finalul primului act când decorul întră în mişcare de rotație, dezvăluind detaliile din actele următoare. Interiorul casei lui Bartolo este de asemenea contemporan cu altă epocă, sugerând un apartament de bloc modern, cu mai multe camere prin care circulă, cu mai mult sau mai puțin folos, personajele (frecventând sala de baie, deschizând cu curiozitate uşa frigiderului, privind un meci de fotbal în transmisie televizată. Pentru privitorul din sală, dincolo de un divertisment amuzant prin inventică, cu nimic deosebit față de "ziua de azi", contează doar absurdul traversării scenei de către Figaro, pe motocicletă.

Revenind la a doua distribuție, cele două personaje titulare au oferit două variante diferite. Prin declamație, mişcare agitată şi economie melodică şi vocală, baritonul Iordache Basalic este, în primul spectacol, un Figaro cu anumite nuanțe de lider, depărtate de comedia lui Beaumarchais şi puțin interesat de stilul de cânt. Cu o voce mai generoasă, vigoare în prezența scenică şi personalitate necesară unui rol titular de comediant, Adrian Mărcan şi-a convins partenerii şi publicul, capabil fiind să susțină rolul şi să adapteze indicațiile regizorale la propriul său temperament. Pentru Rosina, relația cu muzica italiană a fost în parte vecină cu belcantoul, compoziția actoricească a Mariei Jinga fiind cea a unei tinere dornice de relații sentimentale şi vivacitate studențească. I-a răspuns eficient tenorul Tiberius Simu, corect în execuția scrituri rolului tenoral liric, alert în crearea diversă a situațiilor scenice comice sau sentimentale, nobil sau… de asemenea, adolescent. Resursele vocii sale sunt convingătoare, contribuind firesc la unitatea ansamblurilor vocale, fără a economisi pericolul prograsiv al oboselii, în durata de cânt. Spre deosebire de prima distribuție, glasul lui Vicențiu Țăranu în Bartolo nu era potrivit rolului şi jocului scenic, care meritau mai multă atenție din partea interpretului. Basilio, alias Nicolae Secăreanu, a fost, pentru basul Horia Sandu, la limita corectitudinii, ceea ce ne-a surprins față de evoluțiile sale calitative din ultimii ani. Pentru Berta - Nicoleta Maier de la Opera Galați, personajul nu depăşea sugestiile textului şi rolului. Ca şi la Ana Donose aria, o unică şansă de relief, a trecut scena nevalorizată după intențiile compozitorului, tinzând doar spre un *music hall* de moment. În ambele spectacole sergentul, acum Daniel Filipescu, ar fi putut acea un contur special, înlocuind "parăzile militare' ale subalternilor.

Destul de rar prilejul de a viziona şi compara o producție nouă, cu două spectacole succesive, la Opera Națională București. Totuşi, trebuie să recunoaştem că a fost un exercițiu estetic pentru public, un subiect de studiu menit să răspundă aşteptărilor iubitorilor de teatru muzical. După o asemenea ocazie, avem posibilitatea să formulăm o concluzie privitor la cele două perechi de premiere. Parafrazând varianta inițială a titlului capodoperei lui Rossini, considerăm că această dublă participare, prin care conducerea teatrului şi-a încercat verificarea mijloacelor de care dispune, nu a fost doar o simplă…"Precauțiune inutilă".

Grigore CONSTANTINESCU

Congres Internațional de Muzicologie

Între 28 şi 30 octombrie, la Timişoara a avut loc cel de-al III-lea Congres Internațional de Muzicologie organizat de Societatea Internațională de Ştiințe Muzicale cu sprijinul Fundației Carl von Linde. Proiectul acestei prestigioase manifestări a putut fi realizat prin implicarea directă în sensul finanțării, a Consiliului Județean Timiş, a Primăriei Timişoara şi a Consiliului Local Timişoara care au înscris evenimentul în propria Agendă Culturală – declară doamna conferențiar universitar doctor Veronica Laura Demenescu, directorul executiv al proiectului şi preşedinta Societății Internaționale de Ştiințe Muzicale.

Iurii Chekan

Înalta ținută ştiințifică a manifestării s-a datorat desigur, exigenței Consiliului ştiințific al Congresului, alcătuit din personalități marcante ale muzicologiei actuale: Prof. univ. dr. Nice Fracile – Universitatea din Novi Sad – Preşedinte, Prof. univ. dr. Gesine Schröder – Preşedinte al Societății Germane de Teoria Muzicii, Prof. univ. dr. Habil Iurii Chekan – Decan al Facultății de Muzică din Kiev-Ucraina, Prof. univ. dr. Victoria Melnic – Rector al Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău – Republica Moldova, Prof. univ. dr. Konstantin Zenkin – Prorector al Conservatorului de Muzică P.I Ceaikovski din Moscova – Rusia, Prof. univ. dr. Olguța Lupu – Decan al Facultății de Compoziție, Muzicologie şi Pedagogie Muzicală a Universității Naționale de Muzică din Bucureşti, Prof. univ. dr. Dan Buciu – rector onorific al Universității Naționale de Muzică din Bucureşti şi coordonator al Biroului de Muzică Vocală din cadrul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România.

Gesine Schröder

Lucrările Congresului s-au desfăşurat în Aula Academiei – Filiala Timişoara, dotată cu cele mai moderne mijloace audio-vizuale, puse la dispoziție cu amabilitate de domnul cercetător ştiințific dr. Adrian Băneş, gazda întregului eveniment. Cele şase secțiuni în care s-au încadrat comunicările ştiințifice (*Muzici tradiționale, Muzică românească postbelică, Muzică veche, Noi direcții în cercetarea muzicologică, Omagieri* şi *Secțiunea liberă*) au dat posibilitatea vorbitorilor de a-şi expune pe larg punctele de vedere asupra problemelor cercetate şi a schimba o serie de opinii ştiințifice într-o atmosferă de înaltă ținută academică. Au fost prezentate în plen douăzecişitrei de comunicări care au sondat coținuturile actuale ale fenomenului muzical, ale folclorului şi folcloristicii româneşti (prof. univ. dr. Nice Fracile, dr. Daniela Băcilă, prof. univ. dr. Felician Roşca), au analizat aspecte neexplorate încă ale creației şi concepției componistice ale unor compozitori aparținând spațiului românesc şi universal: Tiberiu Olah (prof univ dr. Dan Buciu), Anatol Vieru (prof. univ. dr. Olguța Lupu), Paul Constantinescu (prof. univ. dr. Sanda Hîrlav Maistorovici), Viorel Munteanu (prof. univ. dr. Victoria Melnic), Sigismund Toduță (conf. univ. dr. Iulia Cibişescu-Duran), Mihail Jora (conf. univ. dr. Florinela Popa), Dan Dediu (drd. Sergiu Cîrstea), György Ligeti (M.A. Robert Christoph Bauer şi prof. univ. dr. phil. Gesine Schröder), György Kurtág (prof. univ. dr. Pavel Puşcaş), Bruno Maderna (drd. Ioana Badiu-Avram), Mihail Ivanovici Glinka (prof. dr. habil. Iurii Chekan), Louis Couperin (lect. univ. dr. Irina Boga), au surprins problematica actuală a interpretării unor idei şi concepte muzicale mai vechi şi mai noi, din perspectiva metodelor moderne de cercetare muzicologică (*Muzică-eidos-timp. A.F. Losev şi perspective actuale ale cercetării muzicologice*, prof. dr. Constantin Zenkin; *Dimensiunea fenomenologică şi teologică a cântării tradiționale din biserica ortodoxă în raport cu notația muzicală şi înregistrările fonografice*, prof. univ. dr. Vasile Grăjdian; *Şcoala de la Putna: o realitate, două înfățişări*, dr. Costin Moisil; *Generalizări ale ale structurii muzicale de tip cluster*, lect. univ. dr. Mihai Şerban Ungureanu-Pamfil; *Tectonici sonore transformaționale generate şi modificate dinamic de mediul vizual*, dr. Cătălin Crețu) păşind şi în teritorii multi-, pluri- şi transdisciplinare (*Jakob Boehme, balanța cosmică şi triada tonală*, prof. univ. dr. Magda Buciu; *Rolul aplicațiilor în studiul teoriei muzicii*, conf. univ. dr. Veronica Laura Demenescu în colaborare cu dr. Victor Velter; *Deprinderea limbii engleze cu ajutorul muzicii*, drd. Diana Elena Sârb).

Konstantin Zenkin

Dan Buciu

Olguța Lupu

Remarcabil este faptul că muzicologii prezenți au reprezentat o arie largă de comunități universitare (Universitatea din Novi Sad-Serbia, Academia de muzică, teatru şi arte din Chişinău-Moldova, Academia Națională de Muzică Kiev-

Ucraina, Universität für Darstellende Kunst Wien, Conservatorul P. I. Ceaikovski din Moscova, Universitatea Națională de Muzică București, Academia de Muzică „Gheorghe Dima" Cluj Napoca, Universitatea „Valahia" Târgoviște, Universitatea „Transilvania" Brașov, Universitatea de Arte „George Enescu" Iași, Universitatea de Arte Târgu Mureș, Universitatea de Vest Timișoara, Universitatea din Oradea, Universitatea din Sibiu) fapt care a permis conectarea la metode și puncte de vedere diferite de abordare a conținuturilor științei muzicii din zilele noastre. Vorbitorii și-au prezentat comunicările în limba dorită (română, engleză, germană), alocuțiunile lor beneficiind de traducerea sau retroversiunea (după caz) live, impecabilă, realizată de tânărul dirijor Radu Zaharia, care a făcut un adevărat tur de forță în cele două zile ale Congresului, spre admirația tuturor celor prezenți în sală. Fiecare participant a beneficiat, în afară de programul manifestării, de un CD conținând comunicările științifice ale colegilor prezenți, dar și ale celor cincisprezece muzicologi care au trimis materiale interesante și din anumite motive, nu au putut veni la Timișoara pentru a le susține.

Organizat la nivelul standardelor europene, cel de-al III-lea Congres Internațional de Muzicologie poate fi înscris în manifestările de primă ținută și anvergură ale vieții muzical-științifice românești.

Sanda MAISTOROVICI

Încă o despărțire....

Nicolae Licareț ne-a părasit mult prea devreme…

…unul dintre stâlpii din ultimele decenii ai Filarmonicii bucureștene. A fost în ultimul sfert de veac unul dintre pilonii importanți ai primei instituții de concert a țării. A fost factorul de echilibru profesional al Filamonicii; iar aceasta într-o perioadă a turbulențelor de tot felul în plan social, economic dar și cultural artistic. Directori generali ai instituției, miniștri ai culturii perindați în răspimpuri l-au avut drept util colaborator, drept bun sfătuitor. O experiență uriașă, cu totul specială, cumulată pe parcursul unei activități profesionale extinse, i-au conferit statutul de cunoscător al relației dintre calitatea actului artistic și valoarea de circulație a acestuia exprimate la nivelul vieții muzicale internaționale. Pianist concertist, organist, clavecinist, muzician temeinic în domeniul genului cameral, Nicolae Licareț a contribuit la desfășurarea unei activități continue și consistente în acest domeniu atât de pretențios. Sunt decenii bune în care a colaborat cu marele naist Nicolae Zamfir; …pe parcursul unor extinse turnee europene și americane, în calitate de partener sau de solist, turnee care au adus o binemeritată faimă valorilor românești tradiționale; și nu numai. Personal, i-am apreciat spiritul artistic echilibrat; a conferit, spre exemplu, cu ani în urmă, o pondere expresivă împlinită, realizării celui de al treilea Concert beethovenian pentru pian și orchestră. De-a lungul a patru decenii, inclusiv pe parcursul ultimelor stagiuni, s-a desfășurat participarea domniei sale în cadrul cunoscutului Trio „Pro Arte", formație dedicată prioritar valorilor Clasicismului muzical vienez în domeniul genului consacrat al trio-ului cu pian. Cu mai multe prilejuri, în vremea din urmă, în cadrul concertelor formației, partitura pianului a fost susținută de fiul domniei sale, de tânărul, de minunatul pianist Andrei Licareț.

Este de menționat, studiul pianului a început pentru Nicolae Licareț în anii copilăriei, în București, la Liceul de Muzică situat în partea de Nord a Capitalei, pe actuala stradă Gheorghe Manu. Ulterior, pe parcursul studiilor universitare susținute la Conservatorul – pe atunci – Ciprian Porumbescu, a fost îndrumat de personalități proeminente ale pedagogiei instrumentului cum sunt Muza Ghermani Ciomac, Cella Delavrancea, Florica Musicescu. A colaborat cu mari personalitâși ale vieții muzicale a secolului XX, cu dirijorii Carlo Zecchi, Witold Lutoslawski, Jean Martinon, Roberto Benzi, Lawrence Foster, Igor Markevitch, Cristian Mandeal, Sergiu Comissiona; …avându-i ca parteneri pe Henryk Szeryng, Jean-Jacques Kantorow, Lola Bobescu, Daniel Podlovschi, Luigi Alva, Ileana Cotrubaș, Atsuko Temma, Valentin Gheorghiu, Mariana Nicolesco, Vladimir Orlov. In compania violoncelistului Cătălin Ilea a realizat o importantă imprimare discografică dedicată celor două sonate enesciene pentru violoncel și pian. În calitate de muzician performer a luat parte la evenimentele festivalurilor de la Berlin, Cordoba, Sorrento, Zagreb, Halifax, Los Angeles, Brugge, Havana, Adelaide, Sydney, Brașov, Bangkok, Madrid; de asemenea la București, în cadrul edițiilor Festivalului "George Enescu". A susținut un repertoriu cu totul extins, cuprinzând lucrări majore, din muzica Renașterii și Barocului până la muzica contemporană universală și românească. A fost distins cu numeroase ordine și medalii; din partea statului român dar și din partea statului francez, a celui italian. A ocupat poziția de vicepreședinte al Fundației "Solidaritatea Culturală Română ARS XXI". Recent a devenit membru al Academiei Germano-Române. A realizat numeroase înregistrări în cadrul Radiodifuziunii Române, la casele de discuri Electrecord, Philips, BMG, AIX Records.

Pe parcursul ultimelor două decenii și jumătate, Nicolae Licareț a îndeplinit funcția de mare răspundere de director artistic al filarmonicii bucureștene. Să o recunoaștem, nu este deloc ușor ca în condițiile unor susțineri financiare limitate, venite de la bugetul central, să poți defini stagiuni de concerte de bun nivel european. Au fost stagiuni ale căror evenimente punctuale au poziționat Filarmonica „George Enescu" în centrul atenției iubitorilor de muzică, de muzică bine cântată, bine prezentată în contextul european al momentului.

Informația sigură, relația personală bazată pe buna încredere, spiritul unei abile precauții înțelept susținute, atitudinea diplomatică ce întreține comunicarea dintre parteneri, au constituit împreună factorii de succes ce au marcat demersul responsabil al muzicianului, al omului de cultură Nicolae Licareț.

Plecarea domniei sale lasă un gol ce va fi cu greu suplinit. Căci buna pricepere, înțelepciunea, munca asiduă, tenacitatea privind structurarea condițiilor în care urmează a se desfășura un eveniment muzical-artistic, tratativele privind definirea programelor de concert, justa stabilire a colaboratorilor, a realizatorilor… sunt condiționări în domeniul vieții de concert, aspecte pe care muzicianul Nicolae Licareț le-a câștigat în timp, pe parcursul unei vieți profesionale închinate muzicii, muzicienilor, publicului de concert.

Dumitru AVAKIAN

Festivalului Internațional „N. A. Rimski-Korsakov”

La începutul lunii decembrie a avut loc în Rusia cea de-a zecea ediție a Festivalului Internațional ”N. A. Rimski-Korsakov”, organizat mai întâi la Sankt Petersburg iar în ultimii ani chiar în localitatea de baştină a compozitorului, Tikhvin, regiunea Leningrad.

Decorul mirific de iarnă, cu zăpadă abundentă, imaculată, şi cu ger, a completat cum nu se poate mai bine imaginea atât de specifică şi de iubită de artiştii ruşi, prezentă inclusiv în unele dintre operele sau liedurile lui Rimsky-Korsakov.

Festivalul a beneficiat de suportul autorităților locale şi centrale precum şi susținerea artistică a Teatrului Mariinsky din Sankt Petersburg. Director artistic al manifestărilor a fost Larisa Gergieva, Artist al poporului şi director artistic al Young Artist Program al Teatrului Mariinsky, precum şi al filialei Primorskaia din Vladivostok a Teatrului.

Imagine din Casa memorială, cu pianul la care a compus Rimsky-Korsakov şi la care au cântat adesea toţi compozitorii membri ai Grupului celor 5, dar şi Ceaikovski, care i-a prezentat aici lui Rimsky-Korsakov Simfonia sa nr. 2

Cel mai spectaculos element al Festivalului a fost Concursul Internațional de Canto, cu două secțiuni – operă şi muzică de cameră. În afară de această competiție au mai avut loc 2 premiere de operă, cu creații pentru copii, un recital de excepție susținut de câțiva dintre cei mai talentați membri ai Young Artist Program al Teatrului Mariinsky, un concert coral la Mânăstirea din Tikhvin (fondată în secolul XIV şi deținătoare a unei icoane făcătoare de minuni celebră în întreaga Rusie).

Un moment aparte l-a constituit dezvelirea, în ziua Finalei Concursului, a unui frumos şi reprezentativ ansamblu sculptural reprezentându-l pe Nicolai Rimsky-Korsakov şi pe unul dintre personajele sale de operă, bardul Sadko. Ansamblul de artă monumentală a fost plasat chiar în centrul oraşului, în fața Palatului Culturii (recent modernizat, beneficiind de o sală cu circa 1500 de locuri).

La concurs au participat peste 80 de tineri din 16 țări, majoritatea fiind însă de origine rusă sau provenind din țări foste membre ale URSS. Marele Premiu i-a revenit sopranei Diana Kazarian, din Rusia. Un juriu extrem de prestigios a asigurat calitatea şi corectitudinea concursului: Preşedinte – Larisa Gervieva (Rusia); membri – Fiorenza Cossotto (Italia), Galina Gorchakova (Sankt Petersburg), Anatoly Loshak (Moscova), Askar Abdrazakhov (Bashkortostan), Avaz Rajabov (Uzbekistan), Anatoly Gousev (Italia), Mihai Cosma (România), şi dirijorul teatrului Mariinsky, Mikhail Sinkevich.

Poate cel mai reuşit moment a fost recitalul tinerilor din programul special de pregătire al Teatrului Mariinsky. Acompaniați de Vasily Popov şi de Elena Fedorova (ei înşişi foarte tineri şi extrem de valoroşi maeştri acompaniatori), cei 4 solişti au interpretat lieduri de Rimsky-Korsakov, Mussorgski, Ceaikovski şi Borodin, o impresie de neuitat lăsând soprana Natalia Pavlova, deja afirmată pe importante scene, alături de Anna Netrebko sau Dmitri Hvorostovsky. Liedul ”Son v letniu noch” de Rimsky-Korsakov pe versuri de Maikov, cu care s-a încheiat serata, este o mini-capodoperă, interpretată magistral de tânăra soprană rusă, de care cu siguranță vom mai auzi.

Cu acest prilej a fost perfectat un acord de colaborare cultural-artistică între Concursul Internațional ”Le Grand Prix d’Opera” de la Bucureşti şi concursurile patronate de echipa de maeştri de la Teatrul Mariinsky, spre beneficiul tinerilor cântăreți din România, din Rusia şi din multe alte țări ale lumii.

C. MIHAI

Leontina Văduva 30

Anul 2016 a marcat trei decenii de când o tânără soprană din România cucerea laurii Concursului Internațional de Canto de la Toulouse, trofeu care îi deschidea porțile Europei şi ale întregii lumi muzicale. De-a lungul acestor ani, Leontina Văduva a devenit unul dintre cele mai sonore nume ale solisticii internaționale, soprana strălucind pe scenele de la Royal Opera House Covent Garden din Londra, Opera din Paris, Scala din Milano, Metropolitan Opera din New York, Opera din Viena, Théâtre du Capitole din Toulouse, Gran Teatre del Liceu din Barcelona, Opera Comică din Paris, Opera Națională din Bordeaux, New National Theatre din Tokyo, Opera din San Francisco, Teatro Municipal din Santiago de Chile sau Teatro Colon din Buenos Aires. Astfel, Asociația pentru Muzică, Artă şi Cultură, prin preşedintele său, Mihai Stan, alături de Creart – Centrul de Creație, Artă şi Tradiție al Municipiului Bucureşti, Societatea Română de Radiodifuziune şi Orchestrele şi Corurile Radio România au decis ca seria de manifestări dedicate aniversării Leontinei Văduva să includă şi avanpremiera deschiderii stagiunii 2016 - 2017 a Orchestrelor şi Corurilor Radio România, unul dintre cele mai importante evenimente muzicale ale anului. Un prilej excelent pentru a o omagia pe ilustra interpretă în Gala Aniversară LEONTINA VĂDUVA 30, alături de câțiva dintre cei mai dragi colegi din generația mai tânără: baritonul Florin Estefan, soprana Alexandra Doboş-Rodriguez, tenorul George Ionuț Vârban şi mezzo-soprana Florentina Soare, cărora li s-a adăugat un invitat special. Este vorba despre violonista Clara Cernat, profesoară de vioară la Conservatorul din Toulouse şi director artistic al festivalului *Rencontres Musicales de Nailloux*, festival care a aniversat-o în această toamnă pe Leontina Văduva

printr-un concert susținut de soprană la Biserica din Nailloux. Mai mult, pianistul şi compozitorul Thierry Huillet a prezentat

publicului în premieră mondială absolută, prin intermediul violonistei Clara Cernat, piesa „*Une nuit à Buenos Aires*". Au fost interpretate fragmente din „*Romeo și Julieta*", „*Manon*", „*Evgheni Oneghin*", „*Cenușăreasa*", „*Traviata*", „*I Capuletti ed i Montecchi*", „*Falstaff*", „*Otello*", care au alternat cu momente muzicale susținute de Orchestra Națională Radio, dirijor Gabriel Bebeşelea, şi Corul Academic Radio, dirijor Ciprian Țuțu.

Un alt moment inedit, special conceput pentru a o aniversa pe una dintre cele mai ilustre soprane ale liricii mondiale, a fost expoziția de costume LEONTINA VĂDUVA ON STAGE. Evenimentul organizat de Creart şi Théâtre du Capitole din Toulouse (reprezentat la Bucureşti de Michele

Amouroux, directoarea Ateliere Capitole din Toulouse) a reunit atât costumele purtate de soprană pe scena celebrului teatru din Toulouse în operele: *Romeo și Julieta*, *Boema*, *Traviata*, *Manon* şi *Giani Schicchi*, cât şi câteva ținute de gală ale celebrei soprane, fotografii de pe marile scene ale lumii şi afişe ale unor spectacole de operă.

A urmat, firesc, încă un moment extrem de emoționant pentru marea soprană: acordarea de către Universitatea de Arte „George Enescu" din Iaşi a înaltei distincții de Doctor Honoris Causa. In cadrul ceremoniei desfăşurate în sala „*Eduard Caudella*" a Rectoratului Universității de Arte „George Enescu" din Iaşi, Casa Balş, *Laudatio* a fost prezentat de prof. univ. dr. Tatiana Pocinoc, Decanul Facultății de Interpretare, Compoziție şi Studii Muzicale Teoretice.

Felicitată de mama sa, Maria Ciobanu

Leontina Văduva a fost invitata de onoare a unei noi ediții a Seratelor muzicale *Opera FANtastica* (prima a avut-o ca invitată pe celebra soprană Nelly Miricioiu, stabilită în Marea Britanie), evenimente inițiate şi moderate de Luminița Arvunescu, una dintre cele mai familiare şi apreciate voci radiofonice. In cadrul seratei găzduite în Salonul Cerchez al Muzeului Național Cotroceni au fost dezvăluite o mulțime de amintiri, întâmplări şi poveşti de neuitat din cariera artistei, toate alternând cu momente muzicale susținute de câtiva dintre discipolii Leontinei Văduva - sopranele Alexandra Doboş – Rodriguez şi Ramona Păun, tenorul George Ionuț Vîrban şi mezzo-soprana Florentina Soare, cărora li s-a alăturat pianista Diana Ionescu – director artistic al *Vibrate Festival* - şi violonista Clara Cernat.

Pasionată de lumea spectacolului de operă, Luminița Arvunescu a absolvit ca şefă de promoție Secția de Muzicologie a Universității Naționale de Muzică din Bucureşti şi este doctor în domeniul Jurnalismului muzical (cu *Summa cum laude*). Este angajată a Societății Române de Radiodifuziune din 1990, specializată în muzica de operă, iar în 1996 a contribuit, ca editor, la pregătirea şi lansarea primului post de muzică clasică din țară, *Radio România Muzical*. Din 2004, ca realizatoare radio s-a remarcat prin emisiunea *Seara de operă* - nelipsită din grila posturilor *Radio România Muzical* şi *Radio România Cultural* de 19 ani şi distinsă cu *Premiul Uniunii Criticilor Muzicali* (1998) şi *Premiul Musica Viva*, acordat de *Forumul Muzical Român* (2008). A arhivat zeci de interviuri cu personalități artistice dintre cele mai importante - Virginia Zeani, Ioan Holender, Angela Gheorghiu, Roberto Alagna, Karita Mattila, Diana Damrau sau Piotr Beczala fiind doar câțiva dintre cei mulți care i-au acordat interviuri în exclusivitate. A fost primul jurnalist acreditat de Radio România în Germania, după evenimentele din decembrie 1989, pentru corespondențe muzicale săptămânale şi a fost primul jurnalist care a realizat transmisiuni directe din Studioul unui post de radio străin, în 2011, de la *Radio Metropolitan Opera International* din New York. A semnat numeroase articole, recenzii şi interviuri în diferite publicații şi face parte din Juriul *Galei Operelor Naționale Române.*

Despre Leontina Văduva

După ce a absolvit Conservatorul din Bucureşti, sub îndrumarea profesoarei Arta Florescu, soprana Leontina Văduva a debutat pe plan internațional în 1986 la Teatrul Capitole din Toulouse în „*Manon*" de Jules Massenet. Rolul, devenit una dintre cele mai dragi cărți de vizită, a purtat-o spre debutul londonez de la Royal Opera House Covent Garden, etapă care i-a adus prestigiosul premiu *Lawrence Olivier* (1988). Stabilită în Franța, țară care a adoptat-o de la bun început şi care i-a acordat în 1999 titlul de Chevalier des Arts et des Lettres, Leontina Văduva a devenit una dintre cele mai valoroase Ambasadoare ale repertoriului liric francez. A strălucit în rolurile Micaëla, Antonia, Julieta şi Mireille pe cele mai importante scene ale lumii. Şi totuşi rolul de... debut american a fost Mimi din *Boema* lui Puccini, la San Francisco, 1996 şi Metropolitan Opera, New York, 2000. Discografia artistei include *Rigoletto* (1993), *Povestirile lui Hoffmann* (1996), *Boema* (1996) şi recitalul Opera Arias (1997), dirijat de Plácido Domingo. Un capitol special, de referință pentru celebra operă a lui Gounod în ceea ce priveşte videografia artistei îl reprezintă DVD-ul cu „*Romeo și Julieta*", înregistrat în 1994 la Royal Opera House Covent Garden din Londra, sub conducerea muzicală a lui Sir Charles Mackerras şi în regia lui Nicolas Jöel. Calitățile vocale şi artistice i-au adus Leontinei Văduva numeroase distincții, printre care Medalia oraşului Toulouse, premiul Royal Philarmonic Society of Music şi Ordinul Meritul Cultural în grad de Mare Ofițer. În ultimii ani soprana Leontina Văduva a fost prezentă pe scena Ateneului Român şi a Sălii Radio din Bucureşti în cadrul evenimentelor organizate de Asociația pentru Muzică, Artă şi Cultură: Recitalul omagial Verdi - Wagner. Corespondențe (2013), Gala Aniversară "Viorica Cortez şi Prietenii" (2014), Recitalul omagial ENESCU 60 (2015), SUFLET ÎN CULORI. Concert caritabil în beneficiul copiilor cu autism (2016) şi Concertul aniversar AVE: Leontina Văduva 30 de ani în muzică în cadrul Vibrate!Festival (2016). În 2014 Leontina Văduva a lansat CD-ul *Verdi–Wagner: Corespondențe,* iar în 2015, calendarul 2016 *Leontina Văduva 30*.

Revista „Actualitatea muzicală" a UCMR a fost Partener Media al tuturor evenimentelor aniversare „**LEONTINA VĂDUVA 30**" (Foto: Aurel Vârlan)

Oana GEORGESCU

Cei „mici" şi cei „mari"

În orice domeniu artistic, aşadar şi în zona rockului, există o permanentă dorinţă de afirmare, de impunere, de luptă pentru recunoaştere. Evident, mijloacele sunt diferite - formaţiile tinere (să le zicem, oarecum incorect, mici) nu au aceeaşi forţă financiară ca acelea mari, bine cunoscute, cu vechi state de serviciu. Videoclipurile, concertele, turneele (acolo unde... există) au altă ţinută, altă amploare. Câteva exemple sunt edificatoare.

În octombrie 2015, formaţia **GOODBYE TO GRAVITY** se pregătea să lanseze noul disc, intitulat "Mantras of War", apoi să plece într-un lung turneu naţional, urmat de primul turneu european. În noaptea de 30 octombrie, însă, speranţa s-a transformat în scrum. "Heed the Call" este o piesă care trebuia să aibă o altă poveste. Acum, atât melodia cât şi clipul au o însemnătate

mai adâncă - ne amintesc de moştenirea trupei şi ne arată că Goodbye to Gravity va fi mereu cu noi, cu un videoclip realizat în amintirea lui Alex, Mihai, Vlad, Bogdan, iar Andrei luptă în continuare pentru sănătatea sa prin intervenţii chirurgicale şi proceduri de recuperare.

Aşa cum au promis, băieţii de la **VOLTAJ** lansează un video inedit pentru piesa "A XII-a", în care au adunat 63 de filmuleţe realizate cu telefonul mobil de către spectatorii prezenţi la concertul "X". Video-ul cu imagini de la concert este o nouă premieră pentru activitatea formaţiei; de această dată, regizorul videoclipului este chiar publicul, montajul fiind semnat de The Brothers M. O imensă desfăşurare de forţe, 4 invitaţi speciali, Smiley, Ruby şi Colin, Doru Todoruţ (Deepcentral), o scenă de 344 metri, cu o greutate de 9 tone, alături de 76 de boxe, 358 de lumini, 3200 de metri de cablu, concertul "X" a fost un eveniment la Sala Polivalentă, încheind turneul "X", care s-a desfăşurat în 15 oraşe. Compusă de Voltaj şi George Hora, piesa "A XII-A" este al doilea single extras de pe albumul "X", după "Nana" (colaborarea cu Ruby & Colin).

DAYS OF CONFUSION a lansat, în premieră, în cadrul concertului de promovare a noului album *Viţa de Vie – Şase (+)* de la Arenele Romane, cea mai nouă piesă a formaţiei, *Memories From My Future Lives*, care este cel de-al patrulea single de pe albumul Days of Confusion, ce urmează să apară la începutul anului 2017. *„Piesa descrie călătoria conştiinţei umane în cadrul ciclului complet al unei vieţi"*, spune Cosmin Lupu, membru al formaţiei (voce/chitară), alături de Cezar Popescu (chitară), Dan Ionescu (chitară), Andrei Zamfir (chitară bas), Alex Hălmăgean (baterie).

VIŢA DE VIE lansează *Somn uşor*, al patrulea single oficial extras de pe Şase (+) – prima parte a albumului „Şase/ Şase". "Somn uşor" a luat naştere în urma concursului Join the Band, organizat pe pagina de Facebook a formaţiei. Aproape 300 de fani s-au înregistrat, iar *Alex Teodorescu* şi *Dan Stănescu* sunt cei doi fani care au fost selectaţi să intre în studio pentru a înregistra împreună noul single. Alex şi Dan au urcat pe scenă alături de Viţa de Vie la concertul de lansare a albumului *Şase (+)*, de la Arenele Romane, care conţine 6 piese - *Luna şi noi, Pe plajă-n Vamă la 5, Inimi surde, Somn uşor, Metaforă de toamnă, Hai încearcă - feat. Cosmin Lupu (Days of Confusion) & Planet H* . Viţa de Vie înseamnă: Adrian Despot / Sorin Pupe Tănase / Cezar Popescu / Adrian Ciuplea / Mihai Ardelean.

RUNNA este o nouă formaţie de rock alternativ formată din: Alex „Xero" Costan, Marius „Bop" Acsintoaie, Alexandru „Bud" Ene şi Andrei „Mana" Doboş. Debutul scenic a avut loc la Arenele Romane pe 19 noiembrie, în cadrul evenimentului "We are the Alternative". Primul single a fost înregistrat, mixat şi masterizat la studioul Greenville Music.

În aşteptarea noului album **LUNA AMARĂ**, „Aproape", formaţia clujeană a lansat videoclipul „Doar noi doi", realizat de Dorin Marcu (Resize Media). Piesa a fost înregistrată la Luna Recording Studios, inginer de sunet Oliver Vegh, mix şi master de Dan Georgescu. Mai apare de asemenea cvartetul Les Nuages (Andrada Codorean – vioara I, Roxana Tuţă – vioara II, Bianca Comşa – violă, Adela Moldovan – violoncel), partitura pentru coarde fiind scrisă de Dorin Ghiuţă. Luna amară: Nick

Făgădar – chitară, voce, Mihnea Blidariu – chitară, voce, Şerban Onţanu-Crăciun – chitară, Sorin Moraru – bass, Răzvan Ristea – baterie.

Campania *Oamenii Timpului* este un eveniment anual iniţiat de revista de cultură contemporană TIMPUL şi organizat de Asociaţia Revistei TIMPUL (ART), în parteneriat cu instituţii administrative şi culturale, academice şi economice. Campania premiază personalităţile şi organizaţiile din plan local, naţional şi internaţional care, pe parcursul ultimului an (octombrie 2015 – septembrie 2016) şi-au dovedit excelenţa în zece domenii ale vieţii culturale şi sociale, contribuind decisiv la dezvoltarea culturală şi instituţională a spaţiului public românesc, extins peste graniţele ţării.

Florin-Silviu URSULESCU

Vizualizări

La prima vedere, urcuşul unui tânăr interpret spre consacrare trece prin obişnuitele porţi: instruire (instituţională sau privată), concursuri muzicale, apelul la compozitori pentru obţinerea unor cântece de impact, difuzare la radio, articole în presă, prezenţe la TV. Şi, poate, pe acest drum să apară puţintică notorietate sau chiar afirmarea. Ehee, asta era odată, acum ne aflăm în epoca dominată de două cuvinte: Digital şi Vizual. Nu exişti dacă nu ai videoclip! Aşa că şi performanţele nu mai sunt măsurate muzical, ci mai mult cifric, legate de cele două cuvinte. Iată cum începe un comunicat de presă: *Piesa "Dulce otravă", interpretată de către Raluka şi Killa Fonic, a strâns peste 5 milioane de vizualizări pe YouTube.* E de ajuns, ne aflăm în faţa unui hit, nu mai contează cum se cântă! Să mai vedem ce ne oferă vizualizările.

Primul single solo - *Şoapte* - din cariera **Ioanei Anuţa (Jo)** - concurentă X Factor, cu videoclip. Piesa a fost compusă şi produsă de Randi (Andrei Ropcea) şi este lansată de Cat Music. Videoclipul este regizat de Bogdan Daragiu, iar filmările au avut loc în Halele Carol din Bucureşti alături de patru dintre membrii trupei de dans Anturaj. **Lorina** lansează single-ul "Atunci când mă iubeai", în duet cu Chris Thrace, o nouă colaborare a Lorinei cu producătorul Radu Sârbu. Lorina, pe numele său adevărat Florina Niţulescu, a participat la primul sezon de la Vocea României, unde alături de Ştefan Stan

a interpretat piesa "One Reason". **Muneer:** single şi videoclip - semifinalistul Vocea României, ediţia din 2013, lansează un videoclip solo şi piesa "Alinarea mea", cu câteva versuri în limba indiană, după ce a colaborat cu artişti români pentru piese în limba engleză sau cu părţi în limba indiană. Autori - Muneer, alături Sorin Seniuc, Vanotek, Anastasia Sandu şi Adriana Rusu. Revine **Theodora,** cu un nou single si videoclip - Ce tare - featuring Cortes, după colaborarea cu Pacha Man, de anul trecut. Videoclipul a fost regizat de iRonic, iar cei doi sunt deja la a 2-a colaborare, după "Cu tine pe mine". Compusă de Ciprian Blaga şi DJ Sava, piesa "Ce tare" este cel de-al treilea single al tinerei artiste şi vine cu un sound pop-dance. **Irina Ross** - "Taragot" - o coproducţie Cat Music şi Dog Music, piesa este produsă de Mym Constantin şi Edy Iorga. Producătorii au lucrat în studio cu instrumentistul Filamornicii Române, maestrul Adrian Petrescu, pentru tema piesei înregistrată cu

taragotul. Videoclipul a fost filmat la Castel Film Studios. **Feli -** "Creioane colorate" - piesă cu mesaj completat şi de un videoclip emoţionant, regizat de Catrinel Dănăiaţă şi produs de HaHaHa Video Production. Muzica este compusă de către **Feli**, împreună cu Şerban Cazan şi Smiley, iar versurile sunt scrise de solistă. **DJ Sava şi Irina Rimes** lansează single-ul şi videoclipul "I Loved You". Autorul de hit-uri DJ Sava colaborează cu o nouă solistă - Irina Rimes - şi propune single-ul alături de un videoclip filmat peste ocean. O coproducţie Cat Music - Quantum Music, single-ul este compus de Irina Rimes, ca şi în cazul anteriorului single, "Visele", unul dintre hiturile verii 2016, alături de Lu-k Beats. Băieţii de la **TWO (Mihai Gruia şi Sorin Brotnei)** au făcut echipă cu **Theea** şi lansează single-ul şi videoclipul "Fantoma din viitor". Producţia este semnată de către DOMG (Dorian Oswin şi Mihai Gruia), piesa fiind compusă împreună cu Theea, o autoare de succes, cu piese pentru importanţi artişti din ţară. Videoclipul piesei este regizat de Claudiu Stan şi a

fost filmat într-o pădure, în afara Bucureştiului. **Kamarera şi Alinka** vor să recucerească publicul cu noul single "Beautiful Lies", produs în NK Studio. Nick Kamarera a fost premiat cu titlul "Cel mai bun DJ" din România în anii 2009 şi 2012. Cei doi au mai colaborat la hit-uri ca: "Get a Life (Mama Yette)", "Nada Mas (Pego Pego)" şi varianta acustică pentru piesa "How Deep Is Your Love". **Denisa Trofin** a lansat primul videoclip din carieră şi single-ul "Oxigen", compus de Mario Stoica, Lucian Stana, Ciprian Blaga şi Mihai Doru Pop, iar videoclipul este regizat de către Vali Bărbulescu. Tânăra a obţinut premii la festivaluri muzicale, a moderat emisiuni tv. **Ruby şi Dorian Popa** au lansat single-ul şi videoclipul "Bună, ce mai zici?", care marchează a doua colaborare dintre cei doi, după piesa "Lasă cucu-n pace" (alături de Moroşanu). O coproducţie Cat Music şi MediaPro Music, compusă şi produsă de Shift, David Ciente, Loredana Cavasdan, What's Up şi Alex Cotoi. Videoclipul a fost regizat de Dan Petcan şi a fost filmat în Bucureşti şi în Paris, cu o distribuţie amplă cu zeci de persoane implicate.

Sunt doar câteva din zecile de nume care se mândresc cu videoclipuri noi, atractive, spectaculoase. Le vom ţine minte numele peste 7-8 luni sau măcar... videoclipurile? Să sperăm că da, muzica noastră pop are nevoie de o infuzie de solişti valoroşi...

Gabi MATEILĂU

Cantautoare celebre

Pe vremuri termenul "cantautor", împrumutat din italiană, se folosea mult; francezii spuneau "auteur-compositeur" în cazul soliştilor care-şi interpretau creaţiile proprii. La noi, în domeniul muzicii uşoare primul care şi-a făcut un nume în acest mod a fost Mihai Constantinescu, care în lunga şi fructuoasa-i carieră a dat viaţă doar câtorva melodii care nu-i aparţineau – câteva şlagăre străine, precum şi "Ia-ţi, mireasă, ziua bună" de George Grigoriu. Consecventă în politica sa de promovare a valorilor muzicii noastre uşoare, casa Eurostar ne-a invitat, la interval de o săptămână, la lansări de albume ale unor mari vedete ale genului, ambele în postură de cantautoare. Evenimentele, de mare audienţă, au fost găzduite de magazinul Muzica de pe Calea Victoriei, care a redevenit, iată, kilometrul 0 al lansărilor discografice, cum era pe vremuri. Ne vom referi doar la evenimente în sine, nu la conţinutul albumelor, care cu siguranţă se află deja în mâna (a se citi aparatele) melomanilor, pentru că această reîntoarcere la vremurile bune ale contactului nemijlocit dintre artişti şi publicul ce asalta magazinele pentru un disc cu autograf este mai mult decât îmbucurătoare.

M. Voica, P. Surugiu-Fuego

M. Voica, P. Geambaşu

Ambele întâlniri au fost programate, inspirat, lunea, fiind anunţate prin afişe mari plasate pe geamul magazinului, aşa că iubitorii de muzică s-au amestecat cu specialiştii, reprezentanţii mass-media, colegii de breaslă, un rol important jucându-l PR-ul Oana Georgescu. Astfel, Corina Chiriac a fost asaltată de camerele de luat vederi, lansarea propriu-zisă întârziind până când a isprăvit interviurile. Pe podium a fost o întâlnire decontractată, veselă, artista invitându-şi toţi colegii să interacţioneze şi să depene amintiri, între ei fiind şi doi dintre regizorii muzicali de altădată de la Radiodifuziune, cu poveşti savuroase. N-au lipsit Stela Enache, Silvia Dumitrescu, Marian Stere, Mircea Nicolau, Aurel Moga (acesta a cântat în duet cu Corina o piesă la un festival de la Mamaia). Amuzantă a fost relatarea interpretei-compozitoare (semnează muzica la 13 din cele 14 titluri, precum şi 6 texte) legată de compoziţia tatălui ei, reputatul compozitor Mircea Chiriac, "Serenada". Cum nu avea piesa, s-a dus s-o caute la Radiodifuziune, la redacţia Simfonic, unde nimeni nu reuşea să dea de ea (unde sunt ordinea şi rigoarea de altădată?). Când era gata să renunţe, nemaiavând speranţe, Corina zăreşte în birou o bandă turtită sub un maldăr de alte cutii şi, ca o ultimă încercare, întreabă ce e pe ea. Credeţi sau nu, era chiar "Serenada"!

După doar o săptămână, Eurostar şi Marina Voica ne-au "convocat", tot la "Muzica", la lansarea albumului de autoare "Şi afară plouă, plouă", conţinând 18 compoziţii proprii ale artistei. De această dată

participarea VIP-urilor a fost foarte numeroasă, chiar dacă afară începuse să... plouă, plouă (doar câteva picături, probabil aşa era regia!). Un rol important l-au avut promotorii Livia şi Ioan Gauzin, care au organizat şi o masă festivă. Protagonista s-a bucurat să-şi întâlnească prieteni şi colegi, dar şi admiratori foarte

A. Moga, I. Marinescu, M. Stere, Alesis, M. Voica

tineri, cum este preşedintele Fan-Clubului său, în vârstă de... 18 ani, semn că muzica vedetei de 80 de ani merge la inimă tuturor generaţiilor. Cum ea însăşi este o legendă, Marina i-a îmbrăţişat cu emoţie pe cei cu care a parcurs alături atâtea decenii de succese: fostele crainice ale TVR Sanda Ţăranu şi Cristiana Bota, apoi Petre Geambaşu, Stela Enache, Dorin Anastasiu, Sergiu Cioiu (venit pentru cîteva săptămîni din Canada), Marian Spânoche, italianul Antonio Furnari, văduva lui Dan Spătaru, Sida Spătaru, fosta realizatoare TVR Ioana Bogdan sau fosta regizoare muzicală de la postul public de televiziune Alexandra Cepraga. Deloc întâmplător, au venit echipe de la posturi private de radio şi TV, dar NIMENI de la TVR şi Radio România! Onoarea acestora din urmă a fost salvată de doi... pensionari (probabil actualii redactori erau foarte ocupaţi cu transmiterea de muzică străină!) care ani şi ani la rând au apărat cauza muzicii uşoare româneşti la radio – Lucia Popescu Moraru şi Titus Andrei. N-au lipsit poeta Rodica Elena Lupu, cu atâtea contribuţii şi în muzica uşoară, compozitorul Marius Cristi Popa (cu zeci de compoziţii reuşite pentru numele de frunte ale genului, el s-a ocupat şi de sonorizare), actriţa şi prezentatoarea de festivaluri muzicale Alexandra Velniciuc, orchestratorul Darius Onica, Ilie Marinescu, "psihologul vedetelor", profesoara şi interpreta Gabriela Boţan. La fel de admirată de artiştii generaţiei de mijloc, Marina Voica i-a avut alături pe Marina Florea, Oana Sârbu (aceasta a triumfat la una din ediţiile concursului "Te cunosc de undeva" de la Antena 1 imitând-o chiar pe sărbătorită!), Natalia Guberna, Alina şi Romeo Negoiasă (formaţia Alesis), Aurel Moga, Florin Apostol, pictorul Traian Nica Tuckman, Marian Stere. Când am amintit de poeta Rodica Elena Lupu şi de compozitorul Marius Cristi Popa, care au pentru el lucrări pentru cel puţin un album, gândul ne-a zburat la cel care a înseninat după-amiaza cu surpriza cea mai mare pentru artistă: Paul Surugiu-Fuego n-a uitat că Marina Voica i-a compus, muzică şi versuri, cu ani în urmă, piesa "O căsuţă la marginea satului", pe care a gravat-o pe discurile sale şi a cântat-o cu mult succes în concerte. Ei bine, Fuego a venit şi i-a dăruit un tablou pictat de el (se cunoaşte talentul său în domeniu, ca şi generozitatea-i în cadrul proiectului "Art by Fuego-Artă pentru suflet") şi care înfăţişa... „O căsuţă la marginea satului", ocazie pentru a cânta împreună câteva măsuri din acest şlagăr, aflat la loc de cinste pe album. Şi cum Marina a concluzionat o seară specială cântând "live" piesa titulară, "Într-un colţ de cafenea", precum şi "Bucureştiul e micul Paris", a fost o ocazie pentru Fuego de a-şi demonstra calităţile de dansator alături de R. E. Lupu!

M. Stere, S. Enache, S. Dumitrescu, M. Nicolae, C. Chiriac

Ne gândeam ce mare păcat că nu mai există festivaluri, emisiuni TV, concursuri, comenzi Radio pentru ca interpreţii noştri să cânte creaţii ale compozitorilor noştri de frunte... Aşa încât, până una-alta, aceste două mari Doamne ale muzicii uşoare româneşti şi-au grupat pe albume excepţionale melodiile proprii, spre bucuria numeroşilor lor admiratori şi iubitori ai muzicii uşoare româneşti, care au luat cu asalt magazinul "Muzica" la fel ca în vremurile bune de altădată...

M. Voica, O. Sârbu

Octavian URSULESCU

Tandra şi dulcea romanţă

Am intitulat această cronică parafrazând celebrul vals al lui Eugen Doga, ovaţionat în festival, dar puteam să-i spunem şi "Romanţe de aur" sau "De amorul romanţei", cum s-au intitulat două din minunatele grupaje din festival. Recunoaştem aici, ca în întreaga desfăşurare a celei de a 49-a ediţii a "Crizantemei de aur" de la Târgovişte, sensibilitatea tipic feminină şi talentul jurnalistic ale Alinei Mavrodin Vasiliu, directoarea artistică a manifestării, care a "orchestrat" perfect un eveniment foarte greu de egalat sau de depăşit în viitor, deşi pentru ediţia jubiliară ni se anunţă surprize uriaşe. Iar unele ni s-au oferit chiar de anul acesta, în primul rând fiind vorba de readucerea, în calitate de colaborator esenţial pentru secţiunea de Creaţie a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Juriul de specialitate, alcătuit din Marius Ţeicu, Mircea Drăgan, Viorel Gavrilă şi Dumitru Lupu, a realizat atât selecţionarea lucrărilor, cât şi jurizarea propriu-zisă la Târgovişte, acestor patru creatori de şlagăre adăugându-li-se, ca oaspete de onoare, compozitorul Eugen Doga. Apoi, la fel de prestigios a fost patronajul Comisiei Naţionale a României pentru UNESCO. În acest sens, directoarea artistică a festivalului a pus bazele la Târgovişte a unui Centru cultural pentru UNESCO "Cetatea romanţei", pe care-l conduce, în vederea impunerii romanţei româneşti ca un "brand" unanim recunoscut pe plan internaţional, asemeni şansonetei, canzonetei sau fado-ului, prin includerea acesteia în patrimoniul imaterial UNESCO

Juriul secţiunii de Creaţie

(Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură). Că proiectul este viabil ne-a dovedit-o prezenţa la festival a trei responsabile importante ale organizaţiei, doamnele Marieta Bancev, venită special de la Paris, Virginia Mehes şi Iris Constantin, care au rostit discursuri pe scenă, au participat în foyer la un eveniment dedicat aniversării a 60 de ani de la intrarea României în UNESCO şi l-au premiat pe scriitorul Teodor Vasiliu pentru remarcabila sa "Istorie a "Crizantemei de aur"" (ediţie revăzută şi completată), volum impresionant prin rigoare şi documentare, premiat în trecut şi de revista "Actualitatea Muzicală". Festivalul naţional de romanţe a fost organizat, fără cusur, de Consiliul local şi de Primăria municipiului Târgovişte, Consiliul judeţean Dâmboviţa, Centrul judeţean de cultură, Teatrul "Tony Bulandra". Acesta din urmă a fost şi anul acesta gazda ospitalieră a festivalului, directorul instituţiei, Mihai Constantin Ranin, semnând regia şi scenografia. TVR a fost co-producător şi

a transmis seară de seară în direct pe TVR3 (anul viitor, având în vedere succesul actual, ar fi cazul să se facă pasul către TVR1 sau măcar TVR2...), realizatoare fiind cunoscuta Maria Tănase Marin; tot TVR, împreună cu organizatorii, ne anunţă editarea unui DVD al întregii manifestări, o altă iniţiativă foarte frumoasă. Tot la capitolul reuşite, să spunem, logistice se înscriu şi foarte elegantele afişe (poate şi cu fotografii, în viitor) şi mai ales foarte completul program de sală, tipărit de asemenea în condiţii grafice de excepţie. Ilustrat cu fotografiile tuturor participanţilor, este un model de informare a spectatorului, incluzând salutul primarului Daniel-Cristian Stan şi al preşedintelui C.J., Adrian Ţuţuianu, pledoarii legate de romanţă ale unor personalităţi ale genului, imagini de la preselecţii, desfăşurător (respectat la minut!), biografii, logo-uri ale sponsorilor (la ediţia a 50-a le aşteptăm şi pe ale partenerilor media, nu numai al Radio România, cei mai importanţi fiind "Actualitatea muzicală" şi "Ultima oră"). Şi pentru a încheia capitolul tipărituri, tot gratuit (jos pălăria organizatorilor pentru efortul financiar!) s-a distribuit remarcabila "Foaie" a festivalului, editată şi tipărită de Trustul Artpress, unul dintre cei mai harnici reporteri fiind Andrei Vasiliu.

Creaţia

Pentru a avea o imagine cât de cât cuprinzătoare a complexităţii manifestării (3 seri, dar precedate de un an de muncă!), să mai notăm că pe scenă s-au perindat nu mai puţin de 3 orchestre, plus formaţia Talisman! Secţiunea de Creaţie a beneficiat de acompaniamentul orchestrei

"Romanța", dirijor Lucian Vlădescu, muzician binecunoscut prin activitatea sa de la Teatrul național de operetă și musical "Ion Dacian", în egală măsură compozitor prolific, cântat în țară și peste hotare. Au fost zece piese finaliste, cei mai cunoscuți creatori fiind regretatul Titel Popovici (în concurs s-au ascultat și două romanțe postume), Jolt Kerestely, Ionel Bratu Voicescu, Viorel Covaci, membri ai UCMR. Toți au intrat în palmares, dar, surprinzător, premiul I a fost atribuit unui outsider, ieșeanul Constantin Bardan (cu o susținută activitate pe tărâmul genului și alte câteva distincții în trecut), pentru "Când ai albit, iubite?", solistă Vasilica Tătaru. Favorit indiscutabil, Jolt Kerestely a fost recompensat cu premiul II pentru "Plec de la tine lăcrimând", interpretă Daniela Vlădescu, pentru ca pe a treia poziție să se situeze "Din scrisori facem palate" de Viorel Covaci, pe un text de Marin Voican Ghioroiu. Au fost acordate și patru premii speciale: "Ionel Fernic" ("Ochii mamei"-Ionel Bratu Voicescu), al Fundației "Henry Mălineanu" ("Nu te cred, primăvară", lucrare postumă de Mugurel Scutăreanu), al Consiliului județean ("Ioană, sfântă icoană"-Stelian Apostol, acordeonist în orchestră) și al Primăriei municipiului Târgoviște ("Inimă, de ce mă dori?"-Titel Popovici). Câteva cuvinte despre finaliști, pentru că, premiați sau nu, ei îmbogățesc patrimoniul genului. Svetlana Badrajan este cadru didactic la Academia de muzică "Gavriil Musicescu" din Chișinău și laureată a ediției 2011. Clujeanul Mugurel Scutăreanu a fost violonist și șef de orchestră, visul de a ajunge la "Crizantema de aur" împlinindu-i-se, din păcate, la 3 ani după moarte... Viorel Covaci a debutat acum pe tărâmul romanței, iar Ion Ioniță și-a cântat propria creație, muzică și versuri, după numeroase distincții la competiții în țară (între care premiul "A. M." la Zlatna) și roluri în filmele seriale semnate de Carmen Fulger la TV H. Dintre toți finaliștii, ieșeanul Titel Popovici (școala de arte unde a fost

Daniela Vlădescu

o viață profesor îi poartă azi numele) are de departe palmaresul cel mai bogat la marele festival, cu nu mai puțin de 3 premii I, 2 premii II, 3 premii III! Văduva sa, doamna Mimi Popovici, a descoperit printre partiturile inedite acest sensibil cântec pe versurile veteranului târgoviștean George Coandă și de asemenea a adus la standul din foyer cartea închinată ilustrului său soț. În vârstă de 82 de ani, Jolt Kerestely e un model de vitalitate creatoare: a terminat un al doilea album pentru Paul Surugiu-Fuego (pentru cel dintâi a fost premiat de UCMR, al cărei membru este din 1970!) și a revenit la Târgoviște după premiul I cucerit în 1979 cu "Dragoste târzie"! Fost percuționist în formații de top (Sincron, Metronom) și la Teatrul de revistă "C. Tănase", Ionel Bratu Voicescu

D. Lupu, I. Șipoteanu, A. Mavrodin

cucerise premiul I în 2014 (concursul de creație are loc la 2 ani). Ca și Ioniță, Ana Ghibea a dat viață propriei compoziții, dar în general s-a văzut cât de important este rolul unui interpret valoros: înafara sopranei Daniela Vlădescu au fost aplaudați tenorul Alexandru Mânzat, cunoscuta solistă de muzică ușoară Ioana Sandu, constănțeanca Liliana Cornilă (cu premii la festivalul de la Mamaia), ieșeanca Nina Cuciuc și Cristina Neacșu, localnică, ambele cu distincții la competițiile de romanțe.

Interpretarea

Secțiunea de Interpretare, ca și unele recitaluri (între care acela al Elvirei Gocz și al fostului laureat Constantin Florescu, dar și al câștigătoarei de anul trecut, sălăjanca Rodica Pop Seling), a adus în scenă orchestra "Dor românesc" din Bistrița, condusă de violonistul Ștefan Cigu. Și aici juriul, mai numeros, a fost alcătuit din personalități autentice: Voicu Enăchescu (președinte), Alina Mavrodin, Daniela Vlădescu, Bianca Ionescu, Florin Georgescu, Florentina Satmari, Matilda Pascal Cojocărița, Traian Jurchela și Ionuț Fulea (ingenioasă ideea organizatorilor de a-i implica pe membrii juriului și în recitaluri!). 14 finaliști, reținuți în urma celor 6 preselecții din țară (București, Târgoviște, Craiova, Cluj-Napoca, Iași, Constanța – pe viitor sugerăm să se extindă aria și în alte localități, fiindcă la Zlatna, Baia-Mare sau Timișoara, de

pildă, au loc tradiționale competiții de romanțe), au luptat pentru Trofeu și pentru celelalte distincții. Mulți dintre ei au venit din zona muzicii clasice (Magdalena Suciu, Tudor Bărbos, Maria Stângă, Maria Catrina Petcu, Georgeta Plută, Alexandra Știrban), alții au avut anterior performanțe în muzica ușoară (Liliana Cornilă, Aurel Niamțu, George Cojocărescu, Teodora Manolache), populare (Zorina Bălan), actoriei (Vasilica Tătaru) sau pur și simplu doar romanței (Cristina Neacșu, Mirela Mihaela Popa), mai toți fiind laureați la alte competiții mai mici și dorind să-și "aurească" panoplia la Târgoviște, în "Cetatea romanței". Trofeul a revenit craiovencei Zorina Bălan, podiumul fiind ocupat de Tudor Bărbos din Baia-Mare (pr. I, confirmând evoluția de la Zlatna), Teodora Manolache din Iași (pr. II), George Cojocărescu (Bacău, pr. III). Premiile speciale au mers pe adresa soliștilor Georgeta

Florin Georgescu

Plută din Alba-Iulia ("Ioana Radu"), Mirela Mihaela Popa din Drăgășani (al Consiliului județean), Vasilica Tătaru din Bacău (al Primăriei Târgoviște). Tineri sau mai puțin tineri ei înșiși, concurenții au ales melodii fie ale unor clasici ai genului, fie ale acelora care în ultimii ani au lansat cântece inspirate la Târgoviște (obligatoriu una din cele 2 piese trebuia să fi fost lansată pe scena festivalului – formă inspirată de promovare). Astfel, s-au cântat melodii de Gherase Dendrino, Ion Mînzatu, Titel Popovici, George Grigoriu, Henry Mălineanu, Laurențiu Profeta, Aurel Giroveanu, Nicolae Kirculescu, Nelu Danielescu, Dan Stoian, Ioan Tomescu, Paraschiv Oprea, Angela Moldovan, Mia Braia, dar și Dumitru Lupu, Ionel Bratu Voicescu, Constantin Bardan (acesta din urmă cântat de nu mai puțin de 4 ori, ca și Paraschiv Oprea). Pe viitor concurenții vor avea de unde alege, fiindcă în prima seară de festival a fost promovată în foyer și distribuită tot gratuit (!) impresionanta culegere "100 de romanțe lansate la Crizantema de aur", cu partituri și texte, tipărită special pentru actuala ediție. A existat și un juriu mass-media, din partea căruia ne așteptam la mai multă personalitate și...separație a puterilor în stat, așa cum stă bine unor jurnaliști: la ambele secțiuni membrii acestui juriu au votat exact aceiași laureați...

Medalioane componistice

N-am vrea ca acest articol să fie unul encomiastic, dar ce să facem dacă avem atâtea de lăudat, absolut pe merit? Iată, de pildă, cele patru "Portrete componistice" dedicate unor creatori care au marcat istoria festivalului cu inspirația lor. În cadrul lor, organizatorii au mai punctat un demers salutar, readucând pe scena manifestării interpreți laureați la trecutele ediții, unii la începutul anilor '80! Dan Mizrahy ne-a părăsit în 2010, iar din 1969 a fost aproape nelipsit de la "Crizantemă". Doi dintre soliștii sprijiniți de el au dat viață celor patru titluri ("Și ai plecat, Ioană...", "Romanța toamnei", "Bătrânul tei", "Înserare"), ambii absolvenți ai UNMB: Geanina Munteanu (pr. II în 1992) și Lorand Cristian (Trofeu în 1989). Puțini știu că reputatul compozitor de muzică ușoară Aurel Giroveanu, decedat în 2001, a încredințat inițial viitorul mare șlagăr "În amurg" Mariei Tănase, sub formă de... romanță! Din creația sa vastă am reascultat "Romanța dragostei" (Ce te-ai face, inimă?), lansată de Ioana Radu, "Într-un chioșc fanfara cânta", "Să nu vorbim de bătrânețe", "Am strâns toamnă după toamnă", în interpretarea Corinei Dragomir (Trofeu în 1987), respectiv Vasile Topîrceanu (Trofeu în 1988). Alți doi foști laureați, ambii dâmbovițeni, Ina Elena Dincă (Trofeu în 2011) și Bogdan Hrestic (pr. I în 2003), au adus la rampă melodii ale lui Ioan Tomescu, plecat dintre noi în 2006 și foarte legat de orașul-gazdă: "Mi-amintesc mereu de tine", "Romanța mea nemuritoare", "Du-te inimă-n concediu!" și "Oglinda vieții". Membru al Societății compozitorilor români de la 18 ani, din 1938, Henry Mălineanu ne-a părăsit în 2000, lăsându-ne însă un adevărat tezaur. Trei romanțe celebre ale sale au fost aduse la microfon de cei mai vechi câștigători de

Talisman alături de orchestra Arkadia

Trofeu, Domnica Sorescu (1980, anterior, în 1975,

triumfând la "Steaua fără nume"!) şi Pavel Păuşan (1984), refrenele fiind reluate de întreaga sală: "Am început să-mbătrânesc", "Romanţele mele", "Ceasul mărturisirilor". Cele patru medalioane au beneficiat de acompaniamentul orchestrei "Romanţa", dirijor Lucian Vlădescu.

"Surorile romanţei"

Demersul legat de impunerea romanţei româneşti în patrimoniul UNESCO (să sperăm că şi Ministerul Culturii va sprijini acest proiect) a fost convingător ilustrat de recitalul intitulat sugestiv "Surorile romanţei", prin alăturarea cu canzonete şi şansonete celebre. A fost prima apariţie la rampă a orchestrei "Arkadia", dirijate de Marius Hristescu, cunoscut din spectacolele cu Tudor Gheorghe şi care până anul trecut a dirijat orchestra Filarmonicii "Muntenia" din Târgovişte. Medalionul a alăturat două soprane cu voci de excepţie unor tenori valoroşi, premiaţi la "Crizantema de aur". Daniela Vlădescu este manager al Teatrului naţional de operă şi balet "Oleg Danovschi" din Constanţa, iar Bianca Ionescu este director general adjunct interimar al Operei Naţionale din Bucureşti, ambele având o activitate complexă şi intensă, după cum se vede şi managerială. Alături de ele au evoluat doi tenori cu performanţe recente pe scena teatrelor lirice, dar şi laureaţi la Târgovişte, Sorin Lupu (Trofeu în 2010) şi Ionuţ Daniel Pop (pr. I în 2011). Într-un dialog încântător al romanţei cu "surorile" ei am ascultat creaţii de Nelu Danielescu, Alexandru Corfescu, Iosif Paschill, Vespasian Vasilescu, Băjescu-Oardă, Mihăilescu-Toscani, Noru Demetriad, Florentin Delmar, Vladimirovici-Gold alături de "Torna a Surriento", "Passione", "Non ti scordar di me", "Je ne regrette rien" , "Padam, padam", pentru ca într-un final apoteotic cei patru să-şi unească glasurile într-un ovaţionat "O sole mio". Da, romanţa românească stă cu capul sus în această familie cu surori faimoase!

Eugen Doga, Alina Mavrodin, Mircea Neacşa (director TVR 3)

"De amorul romanţei"

Aceeaşi redutabilă orchestră "Arkadia" ne-a provocat să suspinăm nostalgic şi să reluăm în cor refrene îndrăgite... uite-aşa, "De amorul romanţei"! Protagonişti au fost doi iluştri artişti dâmboviţeni (nu numai ca origini, dar ei nu au părăsit judeţul natal), ambii membri şi în juriul de la Interpretare. Supranumit cândva "Copilul teribil al scenei lirice", Florin Georgescu a rămas fidel Pietroşiţei natale şi este profesor la Liceul de muzică "Bălaşa Doamna" din Târgovişte, elevii săi fiind cu siguranţă mândri că "proful" a cântat şi alături de formaţia rock Trooper! Îndrăgitul tenor a ales inspirat un repertoriu de mare popularitate, cu două creaţii ale localnicului Ionel Fernic ("Iubesc femeia", "Îţi mai aduci aminte, doamnă?"), "Frumoasa mea cu ochii verzi" (Ion Mînzatu), plus celebra "Zaraza" a uruguayanului Benjamin Lara, pe versuri de Ion Pribeagu. Nu ştim când a reuşit Alina Mavrodin, factotum în festival (o fi dormit vreo clipă?), să pregătească, să repete şi să şlefuiască minunatul său recital. Nici ea nu şi-a părăsit localitatea natală, Pucioasa, consacrarea aducându-i-o cele două Trofee majore cucerite în 1987, la festivalul de la Mamaia şi la "Steaua fără nume". O vedeam şi la "Surorile romanţei", căci interpretează magnific fado, dar, cu discreţie şi modestie, s-a rezumat la cele patru titluri din acest medalion, aduse la rampă cu pasiune şi voce superbă: "Înţeleg" de Ion Vasilescu, "Bătrâne lăutar" de Dan Stoian, "Romanţa inimii mele" de Paraschiv Oprea şi "Cântec de lume" de Laurenţiu Profeta. Acesta din urmă i-a făcut de altfel, pe un disc, cea mai sugestivă caracterizare: "Demersul artistic al Alinei Mavrodin înmănunchează toate florile talentului într-o ofrandă adusă cântecului!". Iar florile au venit din sală, zeci de buchete care au răsplătit un recital de zile mari..

Bianca Ionescu, Marius Hristescu, Daniela Vlădescu, Sorin Lupu, Daniel Pop

"Romanța ca un talisman"

Alina Mavrodin are ambiția de a aduce pe scena festivalului de la Târgoviște artiști reprezentând arii diferite de exprimare, ceea ce face ca manifestarea să evite monotonia. Așa au fost în anii trecuți Marina Voica, Stela Enache, Alexandru Jula, Adrian Nour, iar acum formația Talisman, condusă de Alin Oprea. Trupa s-a lansat în decembrie 1996, deci exact acum două decenii, cucerind Trofeul festivalului folk "Om bun", pentru ca apoi piesa "Atât de singur" (Disc de platină) să bată recorduri de vânzare. Liderul incontestabil al trupei, cu vocea sa uluitoare, este Alin Oprea, originar din Turda – compozitor, vioară, pian. Chiar dacă spectatorii ar mai fi dorit și "Iartă-mă!" sau "N-am să te uit", hit-uri uriașe, TVR a limitat fiecăruia timpul de emisie (și asta trebuie discutat în viitor, e păcat...), așa încât, înafara titlului-fetiș au figurat acele cântece care se apropiau cel mai mult de specificul festivalului: "Eu te-am iubit", "Galbenă gutuie" și mai ales nemuritoarea romanță a lui Guilelm Șorban pe versuri de George Coșbuc, "Numai una" (Pe umeri pletele-i curg râu... lui Alin Oprea!). După colaborările cu Nicu Covaci, Radu Fornea, Loredana, Smokie, Ștefan Bănică, Paula Seling și firește Tudor Gheorghe, a fost încă o ocazie pentru dirijorul (cu orchestra "Arkadia") și orchestratorul Marius Hristescu pentru a-și demonstra versatilitatea înzestrărilor muzicale.

Alina Mavrodin

"Romanțe de aur"

Se înțelege că am reascultat zeci de "romanțe de aur" în cele 3 seri de festival, dar o parte din ele, aduse în fața publicului și camerelor TV de voci croite din același metal scump, au fost grupate sub acest generic. Una din apariții, însă, a fost specială: acompaniamentul fiind asigurat de orchestra "Dor românesc", condusă de violonistul Ștefan Cigu, protagonistă a fost soția acetuia, distinsa Matilda Pascal Cojocărița, absolventă a unei facultăți de muzică. Familia lor are numeroase apariții la "Crizantema de aur", înșiși copiii, instrumentiști talentați, Horațiu (și acum în formație) și Alin debutând aici! Matilda a abordat între altele creații de Gherase Dendrino sau Nicolae Kirculescu, în vreme ce recitalul următor, unul dintre cele mai aplaudate, susținut de Mirela Spânu, ne-a reamintit melodii de Mișu Iancu, Ioan Tomescu, Aurel Maxiny sau Noru Demetriad. Interpreta este mai puțin familiară melomanilor de azi, după ce a reușit performanța de a cuceri de 2 ori "Crizantema de aur", în 1978 și 1986. Și asta pentru că brăileanca având studii de Medicină la Iași s-a stabilit la Paris și apoi la Milano, concertând în multe țări ale lumii. Vedete mari ale muzicii populare, ca și Matilda Pascal Cojocărița, doi soliști eleganți au completat acest medalion încântător. Ionuț Fulea vine din jud. Alba, este...inginer și a deschis recitalul său cu prima romanță pe care a auzit-o când era copil, "De ce oare eu te-am cunoscut?", celelalte titluri fiind de asemenea cu adevărat "de aur": "Pe sub fereastră curge-un râu", "Deschide, deschide fereastra" și "Călugărul din vechiul schit". La rându-i nume "greu" al muzicii populare, dar bănățene, Traian Jurchela este și un înzestrat compozitor de romanțe, postură în care l-am descoperit la Zlatna, două din creațiile sale, "Mi-a bătut în poartă fericirea" (versuri Virgil Carianopol) și "Dorința" (versuri Octavian Goga), fiind extrem de apreciate și de exigentul, cunoscătorul public Târgoviștean.

"Podul de crizanteme"

Momentul de vârf al actualei ediții l-a reprezentat, indiscutabil, "podul de crizanteme" pe care Eugen Doga l-a edificat peste Prut. Academician, "Om al mileniului", "Maestru în artă", "Artist al poporului", celebritate mondială cu zeci de medalii, ordine, premii, concerte, Doga a semnat muzica la peste 200 de filme, între care "Șatra" (O tabără urcă la cer), "Lăutarii", "Anna Pavlova",

Premii acordate de UNESCO

"Maria Mirabela". Studiul "History Rundown" așează compozițiile sale "Gramofon" și "Dulcea și tandra mea fiară" între primele 100 de piese muzicale din toate timpurile! Mai mult, acesta din urmă a fost considerat de

Ronald Reagan "cel mai bun vals al secolului trecut", figurând pe lista patrimonială a UNESCO între cele 4 capodopere muzicale ale sec. XX! Valsul a fost inclus în banda sonoră a ceremoniilor Jocurilor olimpice de la Moscova şi Soci. "Podul de crizanteme Târgovişte-Chişinău" a avut la bază "Dialogurile dragostei", ciclul de cântece pe versuri de Mihai Eminescu şi Veronica Micle, parte din ele interpretate admirabil, alături de orchestra "Arkadia", dirijată de Marius Hristescu, de Daniela Vlădescu, Bianca Ionescu, Alexandru Mînzat, Sorin Lupu (toţi, adevăraţi eroi ai festivalului); din păcate, în ultima clipă Ina Elena Dincă a anunţat că are alt angajament (lipsă de seriozitate care sperăm că va fi sancţionată de organizatori), văduvind programul de 2 lucrări cu un rol determinat în economia, în dramaturgia recitalului... Din fericire prestaţia superlativă a soliştilor, orchestrei, dirijorului, regretatului violonist Cornel Panţir, a lui Eugen Doga însuşi (la pian şi...la muzicuţă de concert) a făcut neobservat acest forfait: un regal de valsuri nemuritoare, tangouri, romanţe, balade, de poezie şi de visare răsplătit cu ovaţii şi scandări repetate de spectatori, în picioare. Şi nu întâmplător maestrul Eugen Doga a invitat-o alături de el la final pe Alina Mavrodin, pentru că ei i se datorează ideea de suflet care ne-a ajutat să trecem fericiţi, cu pas sprinţar, peste acest pod de crizanteme, asemănător cu acela din faţa teatrului "Tony Bulandra"...

Triumf la finalul recitalului "Podul de romanţe"

Alexandru Mânzat

Trofeul pentru Zorina Bălan (Interpretare)

Foyer şi nu numai

"Crizantema de aur" este un eveniment viu, în permanentă mişcare, n-ai timp nici sa răsufli. În fiecare seară concertul era împărţit în trei secţiuni distincte, prima avându-i drept prezentatori pe tinerii, agreabilii şi muzicalii actori Miruna Ionescu şi Silviu Biriş, iar celelalte două având-o drept amfitrion pe frumoasa, inteligenta şi la fel de înzestrata muzical (din păcate n-a avut ocazia să cânte!) actriţă Alexandra Velniciuc. Deci în total au fost 6 pauze, în care spectatorii, cu un pahar de Cotnari în mână (oferit de sponsorul oficial), au urmărit diverse evenimente, uneori lăsând cupa pentru a solicita autografe invitaţilor. Astfel, înafara culegerii de romanţe de care am vorbit, s-au mai lansat 4 CD-uri ("Mari succese"- Eugen Doga, la casa Eurostar, "Romantică femeie"-Ileana Şipoteanu, Elvira Gocz, "De-ar avea lacrima glas"-Ion Ioniţă) şi 3 cărţi ("Albumul meu cu melodii" al lui Dumitru Lupu, apărut la Editura Muzicală, "Femeia misterioasă de la Covasna"-Elvira Gocz, "Ancora amintirilor"-Ion Ioniţă). Aşa încât după vreo 5 ore de muzică şi de surprize colaterale, culturale şi... bahice, toată lumea pleca acasă epuizată, însă fericită, cu o carte sau un CD în buzunar, dar mai ales fredonând refrenele romanţelor de aur. Drept care, şi la plecare şi la sosire, muzica difuzată la difuzoarele teatrului "Tony Bulandra" pe Bd. Castanilor se îngemăna cu vocile, mai timide, ale iubitorilor de romanţe, care se ţineau de mână, indiferent de vârstă: romanţa este un imn al iubirii, iar - Târgovişte cetatea inexpugnabilă, care apără sentimentele curate de orice agresiune din exterior a urâţeniei existenţei şi a răutăţii omeneşti. Dac-am putea face un festival "Crizantema de aur" de 365 de zile ce frumoasă ar fi viaţa! (Foto: Andrei Vasiliu, Corvin Dumitrică)

Octavian URSULESCU

Toamna şlagărelor

Să oferi miilor de spectatori patru spectacole gratuite în Piaţa Unirii, plus un matineu folcloric, toate cu mari vedete ale genului, din ţară şi de peste hotare, iată o performanţă de care doar capitala indiscutabilă a divertismentului popular, ne referim la Focşani, este capabilă. Numărul total al spectatorilor s-a apropiat probabil de 20 de mii, cifră firească pentru o localitate obişnuită cu evenimentele muzicale de mare amploare: practic, în ultimele decenii s-a perindat aici toată floarea starurilor din topuri, inclusiv a... Apusului, aşa încât s-ar putea spune, în glumă, că nu exişti dacă n-ai fost măcar o dată la Focşani! Asta sigur şi-a dorit şi Goran Bregovici... şi visul i s-a împlinit, chiar dacă nu se aştepta să găsească într-un oraş mediu (ca populaţie) din România o scenă impresionantă, dotată cu sunet, lumini, efecte speciale de talie internaţională (Visual Emotion – Ovidiu Popică). Aceeaşi surpriză a... „lucrului bine făcut", cu rigoare şi profesionalism, au avut-o toate celebrităţile de peste hotare care au cântat aici, fiindcă artiştii autohtoni s-au înscris de ani de zile pe "liste de aşteptare"! Explicaţia acestei reuşite este simplă: ca la fotbal, echipa învingătoare nu s-a schimbat de multă vreme, gazdele organizatoare, a se citi oficialităţile locale, mizând pe aceiaşi colaboratori de verificată competenţă: Andreea şi Radu Fornea (coordonare artistică), Ovidiu Popică (sunet şi lumini), Alexandra şi Mihai Paraschiv (regia de scenă), "hotelul vedetelor", Laguna, cu cazări impecabile. Iar rezultatele s-au văzut şi la această ediţie a festivalului toamnei: program respectat la secundă, scenă performantă, public receptiv, recitaluri incendiare, toţi invitaţii respectându-şi rangul (la Focşani exigenţa publicului este binecunoscută şi... rodată), prin interpretarea tuturor hit-urilor.

Goran Bregovici

Connect-R

Prima seară, după spectaculoasa caravană a toamnei, cu car alegoric, sute de elevi reprezentând toate liceele din oraş şi trupă de animaţie (actori pe picioroange sau costumaţi amuzant, inclusiv în... struguri şi butoaie, doar eram în Vrancea!), a fost deschisă, pe scenă, de experimentata formaţie locală Provincialii, cu atât de cunoscutul solist vocal Ionuţ Ungureanu. Chiar dacă acesta din urmă are în portofoliu numeroase piese de muzică uşoară, actuala formulă a grupului, o combinaţie româno-

Vunk

basarabeană, înclină mai mult către un etno-pop, cu “Chitara maița”, “Pe uliță”, “Constantine, Constantine”, “La Ciolpani”, “Ioane, Ioane”, “Cinci chiperi”, “Lei, lei”. Originară din Constanța, Alessia a studiat canto şi dans de la 14 ani, a făcut parte din formația Oxygen, compune ea însăşi şi a colaborat de-a lungul timpului cu 3Sud-est, Boier Bibescu, Don Baxter, Sistem, Play&Win. În recitalul ei au figurat toate melodiile de succes, între care “Fată rea”, “No more”, “Ploua”, “Hacker de sentimente”, “Dubai”, “Find me”, “Vino-ncoace”, “Por favor”, oscilând între pop, dance şi house. Tot alături de

Sore

dansatori, dar şi de formația de acompaniament, a venit, în premieră la Focşani, un nume mai nou – Nicoleta Nucă. Născută la Chişinău, ea locuit mult timp în Italia, unde tatăl său a fost diplomat. După trofeul cucerit în 2009 la festivalul “Golden wings” de la Chişinău, aripile talentului său chiar au devenit aurite, cu premii cucerite în Estonia, Ucraina, Italia şi fireşte România. Evident, programul său, punându-i în valoare vocea modernă, studiată, a fost centrat pe titlurile “Nu sunt” (succes de ambele părți ale Prutului) şi “Amintiri”. Seara a fost încheiată apoteotic de cel care datorează mult popularității aduse, absolut meritat, de prezența sa în emisiunile de mare audiență ale ProTV. Piteştean, Smiley (Andrei Tiberiu Maria) a studiat chitara clasică, a cunoscut consacrarea în formația Simplu, cu care a editat 4 albume, “Oficial îmi merge bine” fiind şi acum un titlu de bază. Din 2008 s-a consacrat carierei solistice, presărată cu premii, roluri în filme, aprecieri superlative ca prezentator TV şi dansator. Piese cum ar fi “Acasă” sau “Dincolo de cuvinte” au fost reluate în cor de întreaga piață – absolut impresionant.

Tot postul ProTV a impus-o în ochii publicului pe bucureşteanca Sore (Mihalache), prin serialele “Pariu cu viața”, “O nouă viață” şi trupa LaLaBand, o replică la “Şcoala vedetelor” de altădată, dar cu longevitate inferioară. La 10 ani Sore cânta cu formația Dolly, la 17 cu o alta, Crazy Win, s-a remarcat şi la concursul “Dansez pentru tine” (locul 2), după care a impus multe piese pop-rock cu influențe electro-funk. Mare parte din acestea au făcut deliciul publicului tânăr la Focşani, în frunte cu “Dor să-ți fie dor”, “Noapte caldă”, “Inima”, “Magnet de frigider”, “Umbrela mea de soare”, “Un minut”, “Când vremea e rea”, “Adu-mi aminte să te uit”, “Beautiful life”. În formația ei de acompaniament a strălucit bateristul, cu studii în SUA, Bubu Cernea. Shift (Gabriel Mihai Istrate) s-a făcut mai întâi remarcat în oraşul său de baştină, Galați, în trupa Ilogic, după care a impus o serie de piese în colaborare cu nume binecunoscute. Evident că le-a cântat şi aici, dar... singur: “Viața-i de vină” (cu George Nicolescu), “Avioane de hârtie” (cu Andra), “Vin sec” (cu Adda), “Rupem boxele” (cu Andreea Bănică), “Sus pe toc” (cu Marius Moga), “Arde” (cu Paula Seling) sau “După ani şi ani” (cover Compact, împreună cu finalistul de la “Vocea României”, Vizi Imre). Tânără şi dezinvoltă, ieşeanca Nicole Cherry (Janina Nicoleta Ghinea) este primită cu simpatie oriunde în țară. A studiat canto de la 10 ani, pian şi percuție la Liceul de arte şi datorează mult pe

Smiley

tărâmul televiziunii regretatului Titus Munteanu. La 14 ani a explodat, fiind un adevărat fenomen şi stabilind un record: 9 milioane de vizualizări pe youtube cu “Memories”, la 15 fiind deja percepută ca o mică vedetă reggae internațională! Din repertoriul ei n-au lipsit nici “Vive la vida”, “Vara mea”, “Yes, I can”. Seara a doua a fost încheiată (să ne mai mirăm că au fost atâția spectatori?) de adevărați monştri sacri. Connect-R (Ştefan Mihalache) este, indiscutabil, un idol. Bucureştean, la 8 ani a început prin a dansa, la 15 se apropia de hip-hop, pentru ca în 1997 să lanseze primul single, “Observ”. Au urmat “Operație pe suflet deschis”

(scrie versuri), colaborările cu RACLA, prezența în finala basarabeană a Eurovision, alături de Arsenie, cu "Loca" (4 ani mai târziu avea să-şi încerce din nou şansa, de această dată la noi, alături de Anda Adam). A colaborat cu toate numele importante, dar în special cu Loredana (cu muzica la două seriale TV) şi DJ Sava. Acompaniat de formația sa, a încîntat publicul cu "Dacă dragostea dispare", "Nu-ți pierde dragostea", "Mai dă-te-n dragostea mea", "Noi ne potrivim", refrene lăutăreşti şi, nu se putea altfel, "Eu vara nu dorm". Connect-R va aniversa anul viitor două decenii de la debut, în schimb formația Vunk are deja 22 de ani de activitate, chiar dacă în acest răstimp a intervenit şi schimbarea unei vocale în titulatură. Liderul formației, Cornel Ilie (solist vocal, compozitor, chitară) este un personaj complex şi inteligent, implicat în numeroase proiecte: campanii (Autism, Violență domestică, "Vrem o țară ca afară"), album pentru copii, colaborare cu vedete de muzică uşoară – Mirabela Dauer, Monica Anghel, Gabriel Dorobanțu – definitorie în acest sens fiind versiunea de succes a şlagărului de altădată al lui Ion Cristinoiu (lansat de Anda Călugăreanu), "N-am noroc". Chiar dacă numeroşii fani doreau să reasculte şi piese mai vechi ("1000", "Prăjitura cu jeleu", "Regele şoselelor"), accentul a fost pus pe repertoriul ceva mai recent, în frunte cu "Aşa, şi?", "Numai la doi", "Artificii pe tavan", "Dau alarma" şi, fireşte, inevitabila "Pleacă!", recitalul Vunk fiind unul de clasă.

Pepe

Provincialii

Prezentate de Iuliana Tudor (căreia i-a revenit şi repriza folclorică de pe o altă scenă, sâmbătă dimineața, cu Matilda Pascal Cojocărița, Ştefan Cigu, Petrică Mâțu Stoian, Constantin Enceanu), respectiv de Wilmark, serile de sâmbătă şi duminică au fost la fel de incitante. Sâmbătă au "combătut" Lora (cu succes mare la publicul adolescentin), formația Bosquito (Radu Almăşan redivivus!), Vama (dacă tot am amintit de adolescente, Tudor Chirilă face ravagii, mai ales de când e şi în juriul unui vizionat concurs muzical!) şi Puya cu proiectul său hip-hop. Este vorba de "Noi să fim sănătoşi", pachet ce i-a inclus pe Vescan, Ester, Anastasia şi DJ Wicked. Duminică, pe lângă rolul de moderator, Wilmark a venit şi cu trupa şcolii sale de dans, "Wilmark dance academy", care a oferit patru gustate şi antrenante interludii, cu costumații atrăgătoare. Au evoluat cu succesul binecunoscut senzuala Anna Lesko, rapperul Guess Who (care ar trebui să ne asculte şi să-şi schimbe numele, a existat o formație canadiană omonimă celebră, piesa "American Woman" rămânând în istoria rockului), Andreea Bănică (neobosită cu puțin înainte de a deveni din nou mamă), simpaticul Pepe. Recitalul extraordinar al lui Goran Bregovic a făcut piața arhiplină, în ciuda frigului, după care spectacolul pirotehnic multimedia a racordat o dată în plus Focşanii la show-urile de top din întreaga lume, cu o încheiere ce a sporit entuziasmul unui public fidel, generos, cunoscător. (Foto: Like FX by Infinity Sounds)

Nicoleta Nucă

Elena PUCIOSSY

Oana Sîrbu: „De Crăciun voi fi acasă”

De fapt, pe coperta acestui album Eurostar (producător: Paul Stîngă) scrie “Oana Sîrbu şi invitaţii săi”, aceştia apărând însă doar în 2 melodii: “Sigur este Moş Craciun” (Manuela şi Liliana Fedorca, Ştefan Bănică) şi “Crăciun fericit!” (Luminiţa Anghel, Narcisa Suciu, Marcel Pavel, Adrian Enache,

Bogdan Pavlică). Sunt, în total, 13 creaţii ale compozitorului Virgil Popescu, pe versuri de Mihai Eminescu, Octavian Goga sau de textieri contemporani – piese mai vechi alături de câteva noi, pe un album cuceritor prin prospeţime şi optimism. Vocea Oanei Sîrbu, am spune, este ideală pentru acest gen de cântece, prin limpezime, aer adolescentin, muzicalitate aparte. Cum şi mulţi dintre Dvs. veţi sta sigur de Crăciun acasă, nimic mai potrivit decât să ascultaţi piese cum ar fi “Colinde, colinde”, “Crăciunul copiilor”, “La mulţi ani, surori şi fraţi!”, “Sigur este Moş Crăciun”, “Moş Crăciun, bun venit!”, “Stai acasă de Crăciun”. Un minunat dar de Sărbători!

Marian Stere: „Surprize de Crăciun”

Şi în cuprinsul acestui album de sezon Marian Stere, în postură de interpret, dar şi de textier, are numeroşi invitaţi, fotografiile celor mai importanţi figurând pe coperta 2: Angela Similea şi Marius Ţeicu, Corina Chiriac, Gabriel Dorobanţu, Silvia Dumitrescu, Nicolae Caragia, Carmen Rădulescu, cărora li se adaugă câteva coruri de copii: Orange Play, Sunetul muzicii, Andantino, Bim Bam. Vocile pure ale copiilor sunt cât se poate de potrivite pentru acest gen de cântece, pe album figurând şi câteva dintre animatoarele vieţii muzicale pentru cei mici, cum ar fi Cristina Manoliu Săvulescu sau Gabriela Sauciuc Cicone, ambele şi în postură de compozitoare. Sunt 20 de melodii, cu Prolog şi Epilog, precum şi inserturi de “zurgălăi” aparţinând protagonistului. Marian Stere cântă mult, are şi majoritatea textelor, având de-a face cu

o colecţie de cântece aparţinând unor compozitori binecunoscuţi: Jolt Kerestely, Marius Ţeicu, Virgil Popescu, Nicolae Caragia, Mihai Vanica sau Marian Stârcea. Albumul este produs de Paul Stîngă pentru casa Eurostar.

Silvia Dumitrescu: „Îl aşteptăm pe Moş Crăciun”

În cei 25 de ani scurşi de la înfiinţare, casa Eurostar a editat sute şi sute de discuri, în ultimii ani devenind lider incontestabil în muzica uşoară românească, rezonând cu interesul crescând al marelui public pentru marile vedete ale genului. Albumul de faţă, produs de Paul Stângă, confirmă aplecarea dintotdeauna a Silviei Dumitrescu pentru colinde şi în general pentru cântecele de iarnă. Sunt 12 frumoase compoziţii ale lui Virgil Popescu, una dintre ele fiind “în

familie”: “Ding-ding-dong”, versuri Silvia Dumitrescu, la chitară soţul ei Florin Ochescu. Din punct de vedere muzical, responsabilii pentru acest remarcabil album sunt Virgil Popescu (muzică, orchestraţii, chitară bass, sampling percussion), Puiu Pascu (claviaturi), backing-ul vocal fiind asigurat de Virgil Popescu, corurile de copii Meloritm şi Andantino. Înregistrări şi masterizare: Virgil Dutan (Best Sound Studio). Dintre titluri, vă recomandăm să fredonaţi de Sărbători “Moş Crăciun, eşti atît de bun!”, “Moşul din datini”, “Cântec de iarnă”, “Toţi ne dorim să vină Moş Crăciun”, “Moşul din datini”.

Mihai Vanica: „Dragă mamă...”

Talentatul compozitor a reunit pe acest album Eurostar 18 dintre cele mai cunoscute creaţii încredinţate interpreţilor adulţi – precizare importantă avînd în vedere că Mihai Vanica a fost unul din pionierii muzicii uşoare pentru copii, la noi. Prezentat cu căldură în booklet de Marian Stere (nu numai textier, dar şi solist pe disc), autorul confirmă din plin notorietatea muzicală a familiei sale, tatăl său fiind Ion Vanica, întemeietor al corului de copii Radio, iar fratele – regretatul compozitor Romeo Vanica, prezent pe albumul de faţă în postură de textier la 3 piese (la cele mai multe dintre cântece, 7, inclusiv piesa titulară, versurile sunt semnate de Gina Teodorescu, mama compozitorului Mircea Drăgan). Sunt cântece foarte frumoase, sensibile,

majoritatea ceva mai vechi, puse în valoare de voci excepţionale, în frunte cu Aurelian Andreescu. Alături de acesta strălucesc Mădălina Manole, Mirabela Dauer, Gabriel Dorobanţu, Marina Scupra, Eva Kiss, Doru Tufiş, Daniel Iordăchioae, Carmen Rădulescu, Ilie Micolov, Gabriela Sauciuc Cicone, Simona Nae, aşadar o colecţie nu numai de refrene remarcabile, dar şi de voci de mare calitate.

Lelia PRUNDU

Un poet al cântecului

Mai mult ca sigur, puţini sunt compozitorii şi interpreţii care să nu fi colaborat cu Aurel Storin, care să nu-i datoreze imens acestui adevărat poet al cântecului (de altfel, înafara activităţii de textier el a publicat câteva volume de versuri foarte apreciate). A fost o viaţă secretar literar al Teatrului de revistă "Contantin Tănase", având de altfel şi un doctorat la Universitatea Bucureşti cu un subiect unic, nemaiabordat până la el: "Istoria teatrului românesc de revistă". A fost prieten pe viaţă, cinci decenii, cu marele actor Alexandru Arşinel, căruia i-a dedicat în anul 1987 cupletul dramatic "Actorul", adevărată profesiune de credinţă a slujitorului scenei, cuplet din care publicăm câteva extrase semnificative pe parcursul articolului de faţă: "Mai zăbovind, cum se cuvine,/ Aş vrea, la bine şi la rău,/ Să fiu Actorul care vine/ În faţa publicului său./ Rob al succesului de-o clipă,/ Şi la aplauze supus,/ Atâta lume joacă teatru-/Ce-nseamnă un actor în plus?/ În lume sunt probleme grave/Şi rănile oricui ne dor./ La patul zilelor bolnave/ Nu cheamă nimeni un actor...". Aurel Storin a fost comemorat, la un an de la trecerea în nefiinţă, la Templul Coral din Bucureşti, prin grija văduvei sale, doamna Adina Storin oferind celor prezenţi cărţi şi CD-uri ale celui omagiat. A fost o reuniune desfăşurată sub semnul respectului pentru marii compozitori, numele unor Henry Mălineanu, Aurel Giroveanu, Alexandru Mandy, Elly Roman, Laurenţiu Profeta, Mişu Iancu, Dan Mizrahy fiind adeseori evocate de atât de ospitalierul şi spiritualul amfitrion Aurel Veiner, preşedinte al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România. Presărată cu multe amintiri emoţionante, inclusiv din turneele peste hotare şi din culisele spectacolelor de revistă, a fost intervenţia lui Alexandru Arşinel, care la final a recitat cu un nod în gît cupletul ce i-a fost dedicat în urmă cu 30 de ani: "Actorul ce-şi cunoaşte limba/ Şi ţara, ca pe-un rol de seamă!/ Noi toţi purtăm acelaşi cuget,/ Suntem de-un neam, suntem de-o mamă!/ Iar când trimit spre lume slova,/ Îi simt în mine-n pas egal/ Şi pe părinţii din

Moldova/Şi pe bunicii din Ardeal!/ Dar publicul i-a dat tăria/ De-a nu-şi lăsa speranţa-n cui/ Şi-Actorul s-a hrănit adesea/ Doar cu aplauzele lui...". La rândul ei Maia Morgenstern l-a evocat pe Storin recitând o poezie a acestuia, Octavian Ursulescu a punctat câteva dintre numeroasele intersectări profesionale de neuitat, iar Corina Chiriac a făcut la rându-i o radiografie inspirată a "celor mai frumoşi ani" ai muzicii noastre uşoare, cu atâtea creaţii memorabile în care a fost implicat şi Aurel Storin, la zeci de ediţii strălucite ale festivalului de la Mamaia, de care ne aducem aminte cu mare plăcere, pentru că: "Să-i fie scena bucurie,/ Să-i fie vorba sărbătoare,/ Iar publicul să-şi aibă-Actorul/ Pe care-l merită – şi-l are.../ Şi paşnicul război cu tine/ Să-i fie singurul război.../Oameni, iubiţi-vă Actorii,/ Căci astfel vă iubiţi pe voi!". Dorin Anastasiu şi-a adus aminte ce colaborare fructuoasă au avut la albumul său "Bună seara, Iglesias!", dar şi la turneele în Israel intermediate şi organizate de Aurel Storin. Foarte apropiat prieten cu Storin (locuiau aproape unul de celălalt, se vizitau adesea), Horia Moculescu nu s-a mărginit în a relata câteva din întâlnirile lor, dar s-a aşezat în faţa claviaturilor şi a cântat două compoziţii ale sale pe versuri de Aurel Storin, una din ele utilizând câteva strofe din "Cupletul" citat şi de noi aici.

Nimeni nu a calculat probabil la câte mari şlagăre ale muzicii noastre uşoare a contribuit poetul, de la "Lalelele" lui Temistocle Popa, trecând prin "Să mori de dragoste rănită" al lui Marcel Dragomir şi ajungând din nou la Temistocle Popa, cu al său "Sunt vagabondul vieţii mele": cu siguranţă sunt zeci, multe zeci, poate peste o sută. Acum toţi cei... de mai sus sunt "pulbere de stele", alături de alţi mari creatori pe care nu-i vom uita niciodată...

Ortansa LEMNARU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul **MINISTERULUI CULTURII**

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional:
Petruţa MĂNIUŢ-COROIU, Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU

Semnează în acest număr:
Dumitru AVAKIAN, Carmen CÂRNECI-CAVASSI, Irina CIOBANU-SUHOMLIN, Loredana BALTAZAR, Grigore CONSTANTINESCU, Veturia DIMOFTACHE, Oana GEORGESCU, Olga GRIGORESCU, Irina HASNAŞ, Sanda HÎRLAV MAISTOROVICI, Sorin LERESCU, Petruţa MĂNIUŢ-COROIU, Despina PETECEL-THEODORU, Carmen POPA, Mircea ŞTEFĂNESCU, Florin-Silviu URSULESCU, Vlad VĂIDEAN, Lena VIERU CONTA, Ulpiu VLAD

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x